

LUND UNIVERSITY

Socialtjänstens arbete med att förebygga partnervåld: Riskfaktorer, professionella bedömningar och bedömningsprinciper

Norén, Lisa

2025

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Norén, L. (2025). *Socialtjänstens arbete med att förebygga partnervåld: Riskfaktorer, professionella bedömningar och bedömningsprinciper* (2025:4 uppl.). [Licentiatavhandling, Socialhögskolan]. Socialhögskolan, Lunds universitet.

Total number of authors:

1

Creative Commons License:
CC BY

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Socialtjänstens arbete med att förebygga partnervåld

Riskfaktorer, professionella bedömningar och bedömningsprinciper

LISA NORÉN

Socialtjänstens arbete med att förebygga partnervåld

*Riskfaktorer, professionella bedömningar och
bedömningsprinciper*

LISA NORÉN

Research Reports in Social Work 2025:4

Licentiatuppsats

School of Social Work | Lund

Omslagsbild: OSKARP (Oskar Persson) 2025

ISBN i tryck: 978-91-989360-9-4

ISBN i elektronisk form: 978-91-989361-0-0

© Författaren och Socialhögskolan, 2025

Formgivning: Sandra Jeppsson, Socialhögskolan

Innehållsförteckning

Abstract.....	5
Tack.....	7
Förord.....	9
Inledning och problemformulering.....	11
Syfte och forskningsfrågor.....	14
Begreppsanvändning och avgränsningar.....	15
Kappans disposition.....	18
Bakgrund.....	19
Partnervåld – ett omfattande problem.....	19
Socialtjänstens ansvar för att arbeta med partnervåld.....	22
Att förebygga partnervåld - riskfaktorer och professionella bedömningar.....	23
Tidigare forskning.....	26
Riskfaktorer för utövande av partnervåld – tidigare litteraturöversikter.....	26
Bedömningar av partnervåld i en socialtjänstkontext.....	30
Faktorer som påverkar bedömningar av partnervåld.....	33
Teoretiska utgångspunkter.....	40
Ett teoretiskt ramverk för att klassificera riskfaktorer för utövande av partnervåld.....	40
Bedömningar och bedömningsprinciper.....	45
Metod.....	51
Delstudie 1 - Scoping review.....	51
Metodologisk diskussion och begränsningar för scoping review.....	59
Etiska överväganden för scoping review.....	61

Delstudie 2 - Enkätstudie.....	62
Resultat	82
Artikel 1 - Coming to Terms with Risk Factors for Intimate Partner Violence Perpetration: A Scoping Review	82
Artikel 2 - Social workers' judgements of severity and recidivism risk in IPV perpetration: A factorial survey study	85
Diskussion	89
Riskfaktorer för våldsutövande – ett ramverk för ett primärt och sekundärt våldsförebyggande arbete	89
Motiverade eller omotiverade skillnader i bedömningar? Den epistemiska aspekten av handlingsutrymme	91
Bedömningsprinciper formulerade utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet.....	95
Förslag på framtida forskning.....	100
Implikationer för det sociala arbetets praktik	103
Populärvetenskaplig sammanfattning.....	107
Referenser.....	111
Bilagor	133

Abstract

Intimate partner violence (IPV) is a serious social issue with profound consequences for individuals and society. To reduce the risk of harm caused by IPV perpetration, social services need to engage in both primary and secondary prevention efforts targeting the issue. However, effective preventive work requires knowledge about the temporal sequence and variability of risk factors associated with the perpetration of IPV, as well as an understanding of the factors that influence social workers' assessments of severity and likelihood of recidivism. The aim of this licentiate thesis is to identify and categorize the factors that, based on the current state of research, can be linked to the perpetration of IPV, as well as to examine which factors at different levels influence social workers' professional judgements of such situations.

The thesis comprises two studies. Study 1 is a scoping review that summarizes and categorizes existing research on risk factors for IPV perpetration, with particular attention to correlations and causal relationships. Study 2 is a survey-based study of factors related to both the case and the individual making the judgement influence statutory social workers' assessments of severity and likelihood of recidivism in cases of IPV perpetration. The empirical material includes 62 quantitative peer-reviewed articles (Study 1) and 173 completed surveys from social workers engaged in statutory social service work with children and/or adults (Study 2).

Study 1 examines risk factors for IPV perpetration to support preventive interventions. Using Kraemer et al.'s (2005) categorization system, a scoping review of 62 publications was conducted to identify and classify risk factors among married and cohabiting couples. The findings were organized into eight themes, and most (risk) factors within these themes showed correlational relationships with IPV perpetration (correlates). Fixed markers (risk factors that precedes the outcome but cannot be changed) and variable markers (risk factors that precedes the outcome and can be changed) were also identified, though research on these were limited. No causal risk factors were found. The study highlights the usefulness of Kraemer et al.'s framework in distinguishing correlation from causality and identifies key areas for prevention, such as reducing childhood exposure to violence and

improving access to education. Further longitudinal research is warranted to strengthen the evidence base.

Study 2, a survey study, explores how social workers rate the severity of IPV and the likelihood of recidivism in IPV perpetration cases, focusing on the influence of both case-related and individual factors. Using a factorial survey design, 173 social workers in Skåne, Sweden, evaluated ten vignettes each describing IPV perpetration, and rated perceived severity and estimated likelihood of recidivism for the person described in the vignette. In the survey, questions regarding individual factors were incorporated. The results, analyzed through multilevel multivariate regression analysis, showed that eight out of nine case characteristics significantly influenced both judgements, especially type of violence and perpetrator's gender. Individual characteristics had limited impact. Notably, respondents' judgements of perceived severity were strongly related to their judgements of recidivism likelihood, and perceived severity also mediated the effects of several case-level and individual-level variables on recidivism judgments. These findings highlight the complexity of professional decision-making in IPV cases and the need for further research to support evidence-based practice in social work.

The concluding discussion of the thesis highlights the need for a more precise and consistent terminology related to risk factors, as vague terminology can hinder both assessments and interventions in social work. Study 1 demonstrates that structured frameworks and clearer terminology can help translate research findings into practically applicable judgement principles, particularly by distinguishing between correlation and causality. Study 2 shows that social workers' judgements of severity and risk of recidivism in intimate partner violence are primarily influenced by case-related factors, but also by factors related to the individual making the judgements, which raises concerns about legal certainty and equity. By formulating judgement principles grounded in both scientific evidence and professional experience, social work practice can be strengthened toward more reflective, equitable, and knowledge-based decision-making.

Tack

Arbetet med den här licentiatavhandlingen har pågått under mer än fyra års tid och även om det ibland varit utmanande så har jag, utan att överdriva, uppskattat varje sekund. Att arbeta med forskning har varit det roligaste jag gjort under mitt yrkesliv och jag är otroligt tacksam för att jag blev antagen till Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten (FYS). I relation till det vill jag tacka min arbetsgivare Helsingborgs Stad som möjliggjorde mitt deltagande i FYS.

Tack till de socialsekreterare som ställde upp som respondenter i min andra delstudie. Jag vet att ert arbete ofta är tidspressat men trots det tog ni er tid att besvara min enkät. Era svar har bidragit med värdefull kunskap om hur bedömningar kopplade till ärenden som rör partnervåld görs, vilket är en viktig pusselbit i det komplexa arbete som krävs för att förebygga partnervåld.

Tack till mina fantastiska handledare Lisa Wallander och Martin Bergström. Tack för er stora kunskap som ni så generöst delar med er av samt ert outtröttliga stöd och handfasta och pedagogiska vägledning. Att både helhjärtat backa upp och samtidigt visa full tilltro till någons förmåga är ett konststycke som ni båda lyckats med under hela min tid som doktorand, och det har varit väldigt värdefullt. Norén, Wallander och Bergström kan anses som en deckartrio att räkna med (även om vi ibland har olika åsikter om "fallet" bör lösas).

Tack till Lotta Jägervi, Matilda Karlsson, Joakim Pettersson och Cecilia Kjellgren för noggrann läsning och intressanta och hjälpsamma diskussioner vid mina plan-, mellan- och slutseminarium. Era kommentarer har varit till stor hjälp och gett riktning när kompassen snurrat som mest.

Tack till mina doktorandkollegor, både vid Socialhögskolan i Lund och i FYS, särskilt doktoranderna antagna till FYS 2021. Ni har alla, i de olika sammanhang som ni representerar bidragit med stöttning, glada hejarop och gemenskap. Mina FYS-kollegor årgång 2021 - Johan, Malin, Amanda, Lovan, Dana, Sanna, Louise, Martina, Ulrika, Emma och Lina – tack för alla fina stunder och för att vi tillsammans kunnat dela den ibland splittrade tillvaro som deltagandet i FYS inneburit, det har varit ovärderligt. Stort tack till Sofia Rydh, FYS kommunikatör, klippa och ohotade quizmästare – vad

hade vi gjort utan dig? Jag vill också säga tack till Kerstin Svensson och Lars Plantin, FYS föreståndare, som under hela arbetet spridit lugn och kommit med goda råd och kreativa lösningar på problem och utmaningar som uppstått.

Tack till Maja Carlson och Ellen Fall, bibliotekarier vid Samhällsvetenskapliga Fakultetens bibliotek, Lund universitet, för er generösa och otroligt skickliga hjälp med att förbereda min litteratursökning och därefter leta fram artiklar för fulltextläsning för min första delstudie.

Stort tack till OSKARP (Oskar Persson), kreativ konstnär och tillika min kusin, för avhandlingens fantastiska omslagsbild. Du fick ganska fria händer i processen att utforma den och jag tycker du fångar det jag vill få fram med mitt arbete väldigt bra. Våld är mörkt, söndrar och förstör, men det finns en regnbåge utanför fönstret – hoppet om att det går att göra annorlunda.

Slutligen vill jag tacka min familj. Mitt slit med diverse akademiska arbeten går längre tillbaka än arbetet med denna avhandling. Uppsatsen jag behövde för att bli antagen till FYS skrev jag samtidigt som jag var föräldraledig med vårt yngsta barn, och utan er hade det inte blivit någon uppsats och därmed inte heller någon avhandling. Mina föräldrar, Ingrid och Janne, utan er hade detta inte gått att genomföra. Tack för all hjälp ni gett under dessa år. Min älskade man Johan, tack för ditt stöd och din uppmuntran under hela arbetet, för att du alltid och utan tvekan uppmuntrat mig att ägna mig åt forskning. Till sist, Signe och Fride, mina barn, ni är det viktigaste och finaste jag har. Jag älskar er och denna avhandling tillägnas er.

Lund, oktober 2025

Lisa Norén

Förord

Jag har arbetat inom socialtjänsten i nästan 16 års tid. Fjorton av de åren har jag ägnat åt att arbeta med människor som lever i relationer som präglas av våld, kontroll och kränkningar. Under ett par år arbetade jag i ett relationsvårdsteam i en av Sveriges större städer. En kvinna som under lång tid varit placerad på skyddat boende hade nyligen flyttat till en egen lägenhet och vi var glada över att hon äntligen skulle få leva ett liv fritt från våld. Under morgonmötet några dagar efter att hon flyttat gick vi igenom nattens ärenden från socialjouren. En kvinna från vårt upptagningsområde hade blivit akut placerad på skyddat boende efter att ha utsatts för allvarligt våld av sin man och något med ärendet kändes bekant. När vi sökte på hennes personuppgifter insåg vi varför; vi kände igen hennes adress. Kvinnan som hade blivit placerad under natten levde tillsammans med samma man som kvinnan vi just hjälpt till ett eget boende hade varit gift med. I en artikel av David Hawkins, som handlar om ett socialt arbete mot ungdomskriminalitet, skriver han: "I came to see my job as akin to operating an ambulance service at the bottom of a cliff" – just så kändes det i den stunden (Hawkins, 2006, s. 137). Jag minns än idag hur frustrerad och uppgiven jag kände mig. Samtidigt väcktes dock en drivkraft. Jag minns att jag mitt i all frustration också kände att "nej, detta håller inte längre, vi inom ramen för socialtjänstens arbete måste kunna göra saker för att mer effektivt förhindra att det här våldet sker".

Anledningen till att jag berättar om detta är, att jag, utifrån denna händelse och många andra liknande händelser, har stärkt min övertygelse om att socialtjänsten behöver avsätta tid, resurser och engagemang för att förebygga partnervåld. Socialtjänsten behöver arbeta både för att förhindra återfall i våldsutövande och för att våldet inte ska uppstå alls. Kopplad till denna övertygelse har dock många funderingar väckts hos mig. Hur kan socialtjänsten bedriva ett rättssäkert och effektivt förebyggande arbete mot våld? Vad vet vi om vad som kan ligga till grund för utövande av partnervåld, och hur kan vi använda den kunskapen i ett våldsförebyggande arbete? Vad gör socialtjänsten för att förebygga problemet? Vad är det socialsekreterare reagerar på när de gör bedömningar om allvarlighet och risk för återfall i utövande - viktiga komponenter i ett återfallsförebyggande arbete? Dessa tankar har följt mig under lång tid och har så småningom lett fram till arbetet

med denna avhandling. Min förhoppning är att den kan bidra med åtminstone en liten pusselbit till det komplexa och utmanande arbete som krävs för att förebygga partnervåld.

Inledning och problemformulering

I ett samhälle där ensamhet anses vara ett folkhälsoproblem, är relationer med andra människor viktiga för oss (Folkhälsomyndigheten, 2025). En typ av relation är partnerrelationen, något som många människor eftersträvar. I en partnerrelation kan en person få möjlighet att känna sig trygg och älskad, och uppleva både fysisk och emotionell närhet, vilket kan bidra till ökad livskvalitet. En partner kan vara en viktig källa till både praktiskt och känslomässigt stöd och någon att dela vardag, ansvar och framtidsdrömmar med (Watts & Stenner, 2005). En partnerrelation kan därmed bidra till en fördjupad känsla av mening och identitet, genom att vi speglar oss i den andre och tillsammans formar ett gemensamt liv. Det är dock så, att inte alla dessa relationer präglas av goda villkor och ömsesidig respekt och förståelse. I de fall där partnerrelationen präglas av våld, kontroll och kränkningar förlorar den sin trygga kontext och blir istället till något nedbrytande, destruktivt och inte sällan farligt.

Partnervåld (här våldshandlingar mellan personer som är eller har varit i en romantisk parrelation) är ett allvarligt samhällsproblem med omfattande konsekvenser. För den enskilde innebär partnervåld både fysiskt och psykiskt lidande, såsom fysiska skador, kronisk smärta, hjärt- och magproblem samt psykisk ohälsa i form av depression, ångest och posttraumatiskt stressyndrom (Campbell, 2002; Coker et al., 2002; Costa et al., 2015); WHO/London School of Hygiene and Tropical Medicine (2010). Även samhällskonsekvenserna är betydande, med kostnader för hälso- och sjukvård, rättsväsende, socialtjänst och specialiserade stödsatser (López-Sánchez et al., 2019; Max et al., 2004; Socialdepartementet, 2015; Socialstyrelsen, 2018). Utöver direkta ekonomiska utgifter omfattar konsekvenserna även svårsmärkbara kostnader, exempelvis försämrad livskvalitet och ökad otrygghet (Socialdepartementet, 2015). Det är inte heller ovanligt att det inom ramen för en våldsam parrelation finns barn. Enligt Jernbro and Jansson (2017) har mellan 8–25 procent av barn i Europa bevittnat våld mellan sina föräldrar/omsorgspersoner. I en svensk undersökning uppgav cirka 29 procent av eleverna i årskurs 9 att de utsatts för våld av en förälder eller bevittnat våld mellan föräldrarna (Jernbro et al., 2023). Att bevittna våld mellan föräldrar/omsorgspersoner betraktas inte bara som psykisk

misshandel, utan även som en brottslig handling mot barnet (Dodaj, 2020; SFS 1962:700; Socialdepartementet, 2001). Sådana erfarenheter kan medföra allvarliga konsekvenser under både barndom och vuxenliv, som psykisk ohälsa, självskadebeteende, aggressivitet och ökad risk för kriminalitet (Gilbert et al., 2009; Norman et al., 2012; Överlien, 2007).

Socialtjänsten har sedan ett antal år tillbaka haft ett långtgående ansvar för att arbeta med frågor och ärenden rörande partnervåld. Ansvaret rör både att hantera ärenden där våld redan skett (återfallsförebyggande arbete), och att förebygga att våld överhuvudtaget sker (tidigt förebyggande arbete). Inom socialtjänstens arbete mot partnervåld bör förebyggande insatser riktas både till potentiella och etablerade förövare och utformas så att de täcker både den universella, selektiva och indikerade preventionsnivån (McCave & Rishel, 2011; SKR 2007/08:39). Douglas and Kropp (2002) kopplar dessa nivåer till det som de benämner primär prevention (att förhindra att våld uppstår genom tidiga insatser) och sekundär prevention (att förhindra att våld upprepas genom återfallsförebyggande arbete). De betonar vikten av att skilja mellan dessa två nivåer, men framhåller att båda är centrala i det förebyggande arbetet mot partnervåld. Socialtjänstens förebyggande arbete mot partnervåld har dock under lång tid varit bristfälligt (Socialdepartementet, 2015).

Ett försök att lägga mer fokus på det förebyggande sociala arbetet överlag, och på arbetet mot partnervåld i sig, kom 2024 från regeringen, både via deras förslag om en ny socialtjänstlag (vilken trädde i kraft sommaren 2025) och via ett riktat åtgärdsprogram mot partnervåld (Regeringen, 2024; Regeringskansliet, 2024). En viktig del både i den nya lagstiftningen och i åtgärdsprogrammet handlar om att socialtjänsten i högre utsträckning än i dagsläget behöver arbeta förebyggande mot sociala problem och partnervåld. Utifrån detta är det rimligt att anta att det förebyggande arbetet mot partnervåld kommer få ökad prioritet och att kunskapsläget behöver utvecklas. I förarbetena till den nya lagstiftningen framgår även att socialtjänstens verksamhet ska bedrivas i enlighet med *vetenskap och beprövad erfarenhet* (Regeringen, 2024). Vetenskap i detta sammanhang avser vetenskapligt producerad kunskap, med den tillförlitlighet som följer med sådan kunskap (Åhlfeldt, 2022). Beprövad erfarenhet är ett begrepp som är mer omdiskuterat, men en definition är att "[b]eprövad erfarenhet kan ses som en erfarenhet som har utsatts för kritisk prövning med hjälp av teoretisk reflektion" (Josefson, 2005, s. 32).

Ett förebyggande arbete mot partnervåld kan alltså i denna aspekt handla om att bedöma om en person eller en grupp befinner sig i risk för att utveckla, eller återfalla i, problemet. Mot denna bakgrund behöver socialtjänsten, inom ramen för det primärt förebyggande arbetet (insatser som syftar till att förhindra att partnervåld överhuvudtaget uppstår) hantera och värdera riskfaktorer. Det kräver en tydlig förståelse för hur riskfaktorer kan påverka och bidra till utvecklingen av problembeteenden, samt förmåga att identifiera relevanta riskfaktorer innan ett problem uppstår (Kraemer et al., 2005; McCave & Rishel, 2011; Søbjerger et al., 2021; Taylor, 2017). En riskfaktor kan ha olika typ av samband med det utfall som den kopplas till. Korrelationssamband mellan faktorer och sociala problem som stöd vid bedömningar av individers situation. Faktorer som föregår problembeteenden men inte är förändringsbara kan användas för att identifiera riskgrupper, vilket kan motivera en förstärkt inriktning på tidig prevention. För att utveckla och välja insatser som syftar till faktisk förändring krävs dock att faktorer beaktas som inte bara samvarierar med utan också påverkar utfallet (Kraemer et al., 2005). I detta sammanhang blir forskning om riskfaktors variabilitet och tidsmässiga relation till utövande av partnervåld särskilt betydelsefull.

Inom det sekundärt förebyggande arbetet (som riktas mot att förebygga återfall) krävs dessutom bedömningar av risken för att ett problem ska återkomma (Socialdepartementet, 2015; Taylor, 2006; Whittaker & Havard, 2016). Tidigare forskning visar att bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande tillsammans är viktiga delar i arbetet med att avgöra om en våldsam händelse riskerar att återupprepas (Kropp, 2004; Mulvey & Lidz, 1995). I ett sekundärt förebyggande arbete mot partnervåld behöver socialarbetare alltså bedöma våldets allvarlighetsgrad och risken för att det kommer ske igen (Kropp, 2004). Socialtjänstens arbete ska präglas av saklighet och opartiskhet ("Regeringsformen RF 1974:152,"), och bedömningar ska grundas i principer som rör klientens risk, behov och mottaglighet (Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, 2018). Bedömningar i socialt arbete kan dock påverkas av förutsättningar, eller faktorer, på olika nivåer. Dessa faktorer kan vara kopplade till fallet, men även till den person som gör bedömningen (Baumann et al., 2011). Utifrån detta blir forskning rörande vilka faktorer på olika nivåer som påverkar bedömningar av allvarlighet och risk för återfall och hur de istället påverkar

dess bedömningar av central betydelse. Det är även intressant att studera hur dessa bedömningar hänger samman, utifrån att de är centrala komponenter i socialtjänstens arbete med att förebygga att utövandet av partnervåld upprepas.

Min forskning tar avstamp i de ovan nämnda definitionerna av vetenskap och berövad erfarenhet, kopplade till ett primärt och sekundärt förebyggande arbete mot partnervåld, och har som ambition att fylla forskningsluckor avseende vad vetenskaplig forskning säger om tidsföljd och variabilitet för riskfaktorer för utövandet av partnervåld samt vilka faktorer som påverkar myndighetsutövande socialsekreterares bedömningar avseende allvarlighet och risk för återfall i utövandet av partnervåld. Min förhoppning är att denna avhandling, genom att fylla dessa kunskapsluckor, ska bli ett bidrag till ett mer effektivt förebyggande arbete mot partnervåld.

Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna licentiatavhandling är att identifiera och kategorisera de faktorer som, utifrån det aktuella forskningsläget, kan relateras till utövandet av partnervåld, samt att undersöka vilka faktorer på olika nivåer som inverkar på socialarbetares professionella bedömningar av sådana situationer.

Studiens frågeställningar är:

- Vilka faktorer återfinns i befintlig forskning om riskfaktorer för utövandet av partnervåld, och hur kan dessa tematiseras? (Artikel 1)
- Vilka icke-korrelat, korrelat, fasta markörer, variabla markörer och kausala riskfaktorer (Kraemer et al., 2005) relaterade till utövandet av partnervåld identifieras och undersöks i befintlig forskning? (Artikel 1)
- Hur distribuerar sig svenska socialsekreterares bedömningar av allvarlighetsgrad och risk för återfall i utövande av partnervåld, och hur samvarierar dessa två bedömningar? (Artikel 2)
- Vilka faktorer relaterade till fallet/ärendet (hädanefter benämnda som *fallrelaterade faktorer*) kan förklara variationer i socialsekreterares bedömningar av allvarlighetsgrad och risk för återfall i utövande av

partnervåld, och hur påverkar dessa faktorer bedömningarna? (Artikel 2)

- Vilka faktorer relaterade till socialsekreterare (hädanefter benämnda som *individrelaterade faktorer*) kan förklara variationer i bedömningar av allvarlighetsgrad och risk för återfall i utövande av partnervåld och hur påverkar dessa faktorer bedömningarna? (Artikel 2)

Avhandlingen består av två delstudier där delstudie 1 sammanfattar och kategoriserar befintlig vetenskaplig forskning om riskfaktorer för partnervåld med särskilt fokus på vad forskningen visar avseende korrelation och kausalitet (litteraturöversikt). Delstudie 2 undersöker vilka faktorer som påverkar myndighetsutövande socialsekreterares bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande (enkätstudie). Det empiriska materialet består av 62 kvantitativa vetenskapliga artiklar med utövande av partnervåld som beroende variabel, vilka sammanställdes i en litteraturöversikt (scoping review - Delstudie 1). Det består även av 173 enkäter som besvarats av socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning med barn eller vuxna inom ramen för socialtjänstens verksamhet (Delstudie 2). I enkäten har respondenterna gjort bedömningar av vinjetter (korta berättelser) samt svarat på frågor kopplade till individrelaterade faktorer.

Begreppsanvändning och avgränsningar

Partnervåld – I kappan används definitionen ”våldshandlingar mellan personer som är eller har varit i en romantisk parrelation” i relation till begreppet *partnervåld*. Partnervåld avser här således ett begrepp som avser både mäns våld mot kvinnor, kvinnors våld mot män samt våld i hbtqia+ relationer, så länge som dessa personer befinner sig eller har befunnit sig i en romantisk parrelation. Begreppet *våld i nära relation* är annars ett etablerat begrepp i sammanhanget men används inte då ”nära relation” kan beteckna även andra nära relationer än kärleksrelationer (det som avgör om en relation kan betraktas som nära är att det ska finnas ett starkt känslomässigt band mellan de två personerna – se t. ex. NCK (2025)). Även begreppet *mäns våld mot kvinnor* är etablerat i sammanhanget. Det används dock inte här, eftersom

det inte nödvändigtvis syftar på våld i en partnerrelation utan även kan beskriva det våld som män utövar mot kvinnor i andra kontexter. En ytterligare anledning till att begreppet valts bort är att studien fokuserar på våld i partnerrelationer, vilket inte alltid innebär en relation mellan en man och en kvinna.

Hedersrelaterat våld ingår inte heller i definitionen av ”partnervåld” i studien. Anledningen till att hedersrelaterat våld exkluderas beror på dess kollektiva uttryck, sanktionerat exempelvis av en familjestruktur eller en viss kultur (Jämställdhetsmyndigheten, 2022; Socialstyrelsen, 2022), vilket skiljer problemet från partnervåld som begås av en person mot en annan. I avhandlingen ligger fokus på utövarna av partnervåld och inte på de som utsätts för våldet.

Typer av våld – Begreppet ”partnervåld” omfattar olika former av våld (Moser Hällen & Sinisalo, 2018; Socialstyrelsen, 2023). De våldsformer som inkluderas i avhandlingen är fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Materiellt/ekonomiskt våld ingår inte, inte heller försummelse. Anledningen till att dessa typer av våld undantas från studien är att de kan vara svåra att skilja från psykiskt våld. Försummelse undantas även utifrån dess koppling till ett medicinsk- eller funktionshindersperspektiv (Kristensen, 2013) vilket inte ingår i studien på grund av behov av att avgränsa studien omfattning.

Risikfaktor – När begreppet riskfaktor används i kappan avses specifika egenskaper, miljöer, beteenden eller händelser som kan kopplas till en ökad eller minskad sannolikhet för ett visst utfall inom en population (Kraemer et al., 2005). I detta avseende används begreppet ”riskfaktor” för att beskriva faktorer som kan öka eller minska risken för utövande av partnervåld. Detta inkluderar även faktorer associerade med gynnsamma utfall, ofta benämnda skyddsfaktorer. I avhandlingens teorikapitel presenteras Kraemer et al:s (2005) teoretiska ramverk för riskfaktorer, vilket utgör en teoretisk utgångspunkt för avhandlingen. I diskussionskapitlet problematiseras huruvida begreppet *riskfaktor* är tillräckligt för att omfatta samtliga faktorer som ramverket identifierar, eller om en mer utvecklad begreppsapparat är nödvändig.

I kappan används även ordet ”faktor”, vilket i den kontexten innebär ”egenskap som kan påverka en bedömning”. I denna kontext ska ordet ”faktor” inte sammanblandas med ”riskfaktor”. ”Faktor” och ”riskfaktor” ska alltså förstås på olika sätt, vilket skulle kunna uppfattas som förvirrande.

Dock illustrerar även detta att begreppsanvändningen kopplad till riskfaktorer är otydlig och ibland otillräcklig, något som jag kommer att återkomma till i kappans diskussionsavsnitt samt i avsnittet om implikationer för praktiken.

Professionella bedömningar – En bedömning definieras som ”processen att bilda sig en åsikt eller nå en slutsats baserad på tillgängligt material [och] den åsikt eller slutsats som nåddes så” [min översättning] (Reber & Reber, 2001, s. 376). Bedömningar är ofta komplicerade uppgifter där bedömaren behöver beakta flera olika alternativ och olika, inte sällan osäkra, utfall (Payne et al., 1998). Vissa bedömningar baseras på mer formella förfaranden och regler (som t. ex. bedömningar som görs utifrån ett utredningsarbete eller bedömning att inleda en utredning), medan andra sker mer informellt (t.ex. när en socialarbetare löpande, under ett ärendes gång, bedömer hur trovärdigt något är eller vilken typ av problem det rör sig om) (Wallander, 2022). När begreppet ”bedömningar” används i kappan avses alla de bedömningar som görs inom ramen för socialtjänstens arbete; både de formella och informella.

Bedömningsstudier är vanligt förekommande inom psykologi, och är ofta uppdelade så som beskrivs i definitionen ovan: studier som fokuserar på processen att göra bedömningen samt studier som fokuserar på att studera ”innehållet” i bedömningen (Benbenishty, 1992). Processen avser i det här fallet det resonemang som underbygger bedömningen (intuitivt eller analytiskt tänkande, mönsterigenkänning, heuristiker etc.) och innehållet avser hur information som tillförs en bedömningssituation påverkar bedömningens utfall, det vill säga hur olika typer av information inverkar på den bedömning som görs (Wallander, 2022). I kappan ligger fokus på bedömningarnas *innehåll*, utifrån att delstudie 2 undersöker hur faktorer av olika slag påverkar bedömningar kopplade till utövande av partnervåld. En mer utförlig genomgång av teori kopplad till denna aspekt av professionella bedömningar återfinns i teorikapitlet.

I artikel 2 används termen *judgement* för att beskriva bedömningar. Även om ”assessment” är ett vedertaget begrepp inom engelsk terminologi för att beskriva professionellt bedömningsarbete, har ”judgement” valts i denna studie eftersom det är det etablerade begreppet inom den faktoriella surveymetoden som används i delstudie 2.

Socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning – I kappan avser beteckningen ”Socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning” de socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning enligt

Socialtjänstlagen med barn och vuxna upp till 65 år (de arbetsområden som inkluderats i studien finns beskrivna på sida 64). Socialsekreterare som arbetar med att handlägga ärenden rörande äldre personer (65+) och personer med funktionsnedsättningar är ej inkluderade i studien. Personer med funktionsnedsättning omfattas av både Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, vilket påverkar handläggningens karaktär. Både äldre och personer med funktionsnedsättning betraktas som särskilt sårbara grupper, vars utsatthet och våldsutövande påverkas av faktorer som beroende, sårbarhet och osynliggörande. Ofta är dessa ärenden också lokaliserade i andra förvaltningar än socialförvaltningen, vilket är ytterligare en anledning till att dessa valdes bort som respondenter, då studien syftar till att undersöka socialtjänstens arbete. Att inkludera ytterligare förvaltningar i studien hade varit svårt utifrån behov av att begränsa studiens omfattning.

Kappans disposition

Kappan inleds med ett avsnitt som presenterar bakgrunden till studien. Därefter följer ett avsnitt som redogör för tidigare forskning inom området, med särskilt fokus på tidigare litteraturöversikter om riskfaktorer för våldsutövande, bedömningar av partnervåld inom socialtjänsten samt studier om vilka faktorer som påverkar bedömningar av partnervåld. Efter genomgången av tidigare forskning följer ett kapitel som behandlar studiens teoretiska ram. Därefter presenteras metodkapitlet, där bland annat genomförande, urval, avgränsningar, analysstrategi och etiska överväganden för avhandlingens två delstudier beskrivs. Kappan avslutas med en sammanställning av studiens huvudsakliga resultat, som följs av en diskussion samt ett avslutande avsnitt där implikationer för det sociala arbetets praktik föreslås.

Bakgrund

Detta kapitel avser att ge en bakgrund till partnervåld som socialt problem. Kapitlet ger en fördjupad genomgång av hur problemet tar sig uttryck, prevalens för olika grupper samt hur forskning på området ser ut. Kapitlet behandlar även hur partnervåld vuxit fram som ett problemområde för socialtjänsten samt vilket ansvar socialtjänsten har i arbetet med att förebygga och hantera problemet. Det avslutas med en beskrivning av hur begreppen ”riskfaktorer” samt ”professionella bedömningar” kan förstås och kopplas till ett förebyggande arbete mot partnervåld.

Partnervåld – ett omfattande problem

Som konstaterats är partnervåld ett samhällsproblem som orsakar stort lidande. Istanbulkonventionen, Europas första juridiskt bindande instrument om våld mot kvinnor i Europa, menar att partnervåld inbegriper både våld mot kvinnor och våld i hemmet, och definierar ”våld i hemmet” som:

”[V]arje fall av fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt våld som utövas inom familjen eller i hemmiljön eller mellan makar eller partners eller före detta makar eller partners, oavsett om förövaren delar eller har delat bostad med brottsoffret eller inte” (Council of Europe, 2011).

Partnervåld är ett samlingsbegrepp som inbegriper olika våldsformer. Det kan röra sig om *fysiskt våld* (att bli slagen, knuffad eller sparkad), *psykiskt våld* (hot, kontroll eller att bli kallad för kränkande tillmälen), *sexuellt våld* (att tvingas till sexuella handlingar mot sin vilja eller att bli våldtagen), *materiellt våld* (att få ägodelar och tillhörigheter förstörda), *ekonomiskt våld* (att inte få arbeta, ha tillgång till ekonomiska medel eller att bli tvingad att skuldsätta sig). Även *försummelse* betraktas som en form av våld där personer i ett beroendeförhållande medvetet nekas adekvat vård och/eller medicin (Moser Hällen & Sinisalo, 2018; Socialstyrelsen, 2023).

I Sverige har ett flertal prevalensundersökningar gjorts, och enligt Brottsförebyggande rådet har cirka 36 procent av alla kvinnor och 21 procent

av alla män mellan 16–84 år i Sverige utsatts för någon form av våld av en partner under sitt liv (Brottsförebyggande Rådet, 2024). Den vanligaste våldsformen är psykiskt våld, för både män och kvinnor (19 % av männen och 30 % av kvinnorna). Den största skillnaden mellan könen ses i utsatthet för sexuellt våld, där 3 procent av männen och 18 procent av kvinnorna uppger att de blivit utsatta för sexuellt våld under sitt liv. En något äldre svensk prevalensstudie rörande våldsutsatthet och våldsutövande i Sverige indikerar att ca 16 procent av kvinnorna och 11 procent av männen hade upplevt partnervåld någon gång under sin livstid (Lovestad & Krantz, 2012). Även i denna studie syns skillnaden i utsatthet för sexuellt våld mellan män och kvinnor; ca 4 procent av männen och 10 procent av kvinnorna uppgav att de utsatts för sexuellt våld någon gång under sitt liv (ibid.). Samma studie visar att ca 8 procent av männen och 12 procent av kvinnorna utsatte en partner för våld någon gång under sitt liv. Detta resultat kan framstå som något överraskande, då det kan anses stå i kontrast till gängse uppfattning i vilken män identifieras som mer frekventa utövare av partnervåld och där det förväntas finnas ett större gap mellan könen. En tänkbar förklaring kan ligga i hur våldsutövande har operationaliserats i studien; dock visar resultaten att kvinnorna ligger högre än män även när det gäller utövande av det mer allvarliga våldet (t. ex. sparkat någon, misshandlat någon). En annan möjlig förklaring är könsskillnader i självrapportering av våldsutövande (se t. ex. (Chan, 2011). Kvinnor tycks dock i något högre utsträckning än män dock utsättas för isolering och kontrollerande beteende i en parrelation. I Lovestad and Krantz (2012) uppgav 41 procent av kvinnorna och 37 procent av männen att de någon gång under livet hade varit utsatta för kontrollerande beteenden från en partner (ibid.). Partnervåld som drabbar kvinnor är även oftare av allvarigare art och leder i större utsträckning till behov av medicinsk vård på grund av våldsrelaterade skador, både i en svensk och internationell kontext (Archer, 2000, 2002; Dixon & Graham-Kevan, 2011; Hardesty & Ogolsky, 2020; Lovestad & Krantz, 2012).

En rapport utförd av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) analyserar könsfördelningen bland personer som söker stöd för våldsutsatthet inom socialtjänsten i 34 svenska kommuner. Resultaten visar att 94 procent av de hjälpsökande för våldsutsatthet identifierade sig som kvinnor och att majoriteten av de hjälpsökande var mellan 25–44 år (endast 3 procent av de hjälpsökande var över 65 år) (SKR, 2024). De låga siffrorna för manliga

hjälpssökande och de få personer över 65 år som rapporterades söka hjälp för våldsutsatthet ger endast utrymme för spekulationer kring orsakerna. Trots detta kan det förmodas att varken utsatta män eller äldre personer erhåller adekvat stöd för sin våldsutsatthet i den utsträckning som hade behövts. Rapporten saknar även en analys av hjälpssökande hos socialtjänsten för individer som utövar partnervåld, vilken är en viktig del av arbetet att förebygga partnervåld.

Försök att förstå och förklara partnervåld har gjorts utifrån olika perspektiv, vilket har skapat diskursiva motsättningar i både forskning och debatt (Mattsson, 2016; Steen, 2003). Det är även många olika aktörer som, utifrån olika kontexter och anledningar, kämpar om tolkningsutrymme i frågan; poliser, rättsväsende, sjukvård, socialarbete - och inte minst utövarna själva (Hearn, 1998). Vilken förklaringsmodell man lutar sig mot påverkar hur man ser och förklarar partnervåld, och kan också påverka hur man väljer att arbeta för att förebygga det.

Ett perspektiv utgår från individfokuserade förklaringsmodeller, där våld kopplas till biologiska faktorer (t.ex. antagandet att män är aggressiva av naturen), psykologiska aspekter (sjukdom eller psykisk störning) eller andra individfokuserade förklaringar, såsom kontrollförlust till följd av alkoholintag (Hearn, 1998). En motreaktion mot denna forskningsinriktning är forskningstraditioner som fokuserar på strukturella grunder för våldsutövande, som den feministiska forskningstraditionen. Den betonar istället mäns strukturella maktutövning och normer kring manlighet som centrala orsaker till våldet, vilket beskrivs som ett samhällsproblem oberoende av klass och kontext (Lövkrona, 2009). Tillsammans med andra forskningsinriktningar framträder partnervåld som ett mångfacetterat problem. Den sociologiska inriktningen (Gottzén, 2013; Hearn, 1998) lägger fokus på hur våld skapas och upprätthålls i sociala relationer. I den relationella inriktningen (Hydén, 1995) beskrivs partnervåld som något som uppstår inom den specifika relationen och formas av dynamiken mellan parterna, grundat i maktobalans och kontroll. Den socioekologiska inriktningen (Fulu & Miedema, 2015; Heise, 1998; Heise, 2012) förklarar våldsutövande som ett resultat av samspelet mellan faktorer på flera samhällseliga nivåer. Ett socioekologiskt perspektiv utgår från att partnervåld påverkas av en mångfald av faktorer - individuella, relationella, samhällseliga och miljömässiga Heise (1998). Det socioekologiska perspektivet är vanligt

för att förstå och analysera riskfaktorer för utövandet av partnervåld (se t. ex. CDC (2024) och World Health Organization (2002)).

Sammantaget illustrerar dessa perspektiv att partnervåld är ett problem med många potentiella orsaksgrunder. Försök att förklara uppkomsten av partnervåld via forskning har gjorts med olika kvantitativa och kvalitativa metoder, exempelvis självskattningar, studier av brottsstatistik och intervjuer med våldsutövare (Boethius, 2020). Varje ansats bidrar med viktig kunskap om utövande av partnervåld och hur det kan förebyggas.

Socialtjänstens ansvar för att arbeta med partnervåld

I Sverige betraktades partnervåld länge som en privat angelägenhet. Fram till 1864 hade en make laglig rätt att aga sin hustru, en rätt som först då avskaffades. Trots kriminaliseringen av hustruaga var fällande domar få, och möjligheterna till organiserat stöd för våld utsatta begränsade då kvinnor fortfarande saknade myndighetsstatus. Kvinnor blev formellt myndiga 1920 och lagstiftningen kring skilsmässa liberaliserades, men krävde fortfarande vittnesmål om grovt våld för att en kvinnas skilsmäsoansökan skulle beviljas (Eliasson & Ellgrim, 2006).

Arbetet mot partnervåld blev mer strukturerat i och med kvinnorörelsens framväxt under andra halvan av 1900-talet (Olsson, 2006; Tierney, 1982). Rörelsens engagemang flyttade frågan från den privata till den offentliga arenan och synliggjorde problemet för lagstiftare, politiker och forskare (Tierney, 1982). Under 1980-talet omdefinierades partnervåld i Sverige från ett privat till ett samhälleligt ansvar, och begreppet ”kvinnomisshandel” etablerades officiellt 1982, tillsammans med förändrade åtalsregler som innebar att partnervåld skulle omfattas av allmänt åtal (Wendt Höjer, 2002). På 1990-talet kopplades frågan allt tydligare till jämställdhetspolitiken. Regeringen markerade i en proposition att bekämpandet av partnervåld skulle utgöra en prioriterad del av det svenska jämställdhetsarbetet (Regeringskansliet, 1990). Utredningen *Kvinnofrid* (1995) utgjorde även den en viktig milstolpe och lade fram omfattande förslag för hur partnervåld skulle motverkas, där socialtjänsten lyftes fram som en central aktör (Socialdepartementet, 1995).

År 2001 skärptes dåvarande socialtjänstlag, vilket gav socialtjänsten ett utökat ansvar för att stödja brottsoffer, särskilt kvinnor utsatta för våld i hemmet (Regeringskansliet, 2000). Ansvaret förstärktes 2007 genom en lagändring där formuleringen ändrades från ”bör” till ”ska” avseende stödsatser till brottsoffer och våldsutsatta (Ekström, 2016b; Ljungwald & Elias, 2010). Ytterligare förstärkning skedde via en proposition 2021 då socialtjänstens ansvar för att arbeta med våldsutövare skärptes, i syfte att skapa en mer likvärdig hantering i landets kommuner (Regeringskansliet, 2020; Sörmark, 2024). Samma proposition betonade vikten av förebyggande arbete, vilket prioriterades ytterligare i 2024 års åtgärdsprogram med 130 föreslagna insatser i syfte att motverka problemet (Regeringskansliet, 2024). Idag regleras socialtjänstens arbete med att hjälpa utsatta och utövare i Socialtjänstlagen; 9 kap 5 § (skyddat boende för våldsutsatta), 13 kap 1 § (stöd och hjälp till våldsutsatta) samt 13 kap 8 § (stöd och hjälp till våldsutövare), samt HSLF-FS 2022:39 – Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relation (Socialstyrelsen, 2022; "Socialtjänstlag 2025:400,"). Det påpekas även i ett flertal utredningar att socialtjänsten inte enbart har ett ansvar för att arbeta reaktivt med problemet, utan att man även har ett ansvar att arbeta förebyggande mot att våld ska uppstå (se t. ex. Socialdepartementet (2018) och Socialdepartementet (2015)).

Att förebygga partnervåld – riskfaktorer och professionella bedömningar

Socialtjänstens uppdrag omfattar både att förhindra uppkomsten av partnervåld, och att hantera dess konsekvenser (Socialdepartementet, 2018). Primärt förebyggande arbete syftar till att förhindra att våld uppstår, medan det sekundärt förebyggande arbetet handlar om att förhindra att våld som redan skett återupprepas. Att omsätta det förebyggande arbetet i effektiva insatser är dock en välkänd utmaning. En grundförutsättning är kunskap om vilka åtgärder som är möjliga, verksamma och förändringsdrivande. Ett centralt angreppssätt i ett förebyggande arbete är att identifiera riskfaktorer för sociala problem (Alfandari et al., 2022; Taylor, 2017).

En del av ett förebyggande arbete mot partnervåld handlar alltså om att bedöma risken för att något kommer att inträffa och sedan agera på den

bedömningen (Kraemer et al., 2005; Søjberg et al., 2021; Taylor, 2017). Risk definieras här som *sannolikheten för ett visst utfall inom en population*, där en population är en grupp människor med specifika gemensamma egenskaper, som exempelvis "kvinnor" eller "barn under fem år" (Kraemer et al., 1997; Kraemer et al., 2005). Att bedöma risk innebär att uppskatta sannolikheten för att en individ inom en population kommer att drabbas av det aktuella utfallet, exempelvis att utöva partnervåld. Kopplat till riskbedömningar är riskfaktorer specifika egenskaper, miljöer, beteenden eller händelser som kan kopplas till en ökad eller minskad sannolikhet för ett visst utfall inom en population (Kraemer et al., 2005).

När begreppet riskfaktor används i ett socialt arbete är det dock ofta vagt definierat, något som har betonats av Last (2001) som hävdar att begreppet "riskfaktor" ofta används på ett förhållandevis oprecist sätt. En riskfaktor kan vara en egenskap eller exponering som på något sätt är 1) *associerad med sannolikheten för ett specificerat utfall*, 2) *som ökar sannolikheten för ett specifikt utfall* eller 3) *som kan modifieras genom interventioner för att minska ett specifikt utfall* (Last, 2001). Utifrån att begreppet är mångfacetterat och komplext är det avgörande att vara tydlig med vilken av dessa definitioner en viss riskfaktor faller under, för att undvika missförstånd och felaktigheter (Fraser & Galinsky, 2010; Monrad & Ejrnæs, 2022; Søjberg et al., 2021). Därför bör det som rutinmässigt benämns som en "riskfaktor" definieras mer precist, för att möjliggöra en förståelse av dess eventuella påverkan på ett visst utfall, samt om, och i så fall hur, denna påverkan tar sig uttryck inom en given population (Kraemer et al., 2005). Först när terminologin och kunskapsläget gällande riskfaktorer är tydliga går det att på ett rättssäkert och effektivt sätt använda dessa som en grund för ett förebyggande arbete. En mer omfattande genomgång av terminologin för att tydliggöra riskfaktorer kopplat till utfall finns på sida 40–45.

Det har sedan länge uppmärksamats att identifieringen och definieringen av faktorer som påverkar oönskade utfall är en komplex uppgift, särskilt inom områden med mångfacetterade orsaksförhållanden och heterogena klientgrupper, såsom socialt arbete och partnervåld (Rosen, 1978). Bedömningar i ärenden relaterade till partnervåld kan därför vara utmanande, då socialarbetare ofta behöver väga en mängd faktorer och deras potentiella påverkan på olika utfall. I ett socialt arbete med partnervåld är olika bedömningar centrala och tidigare forskning visar att faktorer på flera nivåer

– fallrelaterade, individrelaterade och organisatoriska – kan påverka dessa (Baumann et al., 2011; Dettlaff et al., 2020). Bedömningar av partnervåld utgör en del av ett sekundärt förebyggande socialt arbete, exempelvis genom att bedöma allvarlighet och risk för att våldet ska upprepas. Det är därför relevant att studera vilka faktorer som påverkar dessa bedömningar, och hur de iså fall påverkar bedömningarna, det vill säga innehållet i dem. Studier av bedömningar och deras grunder kan belysa vilken kunskap socialarbetare använder i sitt arbete med dessa (Wallander, 2022). Att synliggöra denna kunskap kan bidra till det som Wallander (2022, s. 222) benämner som en ”professionalisering på individnivå”, där socialsekreterare, genom ökad förståelse för bedömningar och större medvetenhet om sina egna bedömningsprocesser, ges möjlighet att utvecklas professionellt.

Tidigare forskning

Detta kapitel presenterar tidigare forskning om: (1) litteraturöversikter rörande riskfaktorer för utövande av partnervåld, (2) socialtjänstens bedömningar av partnervåld, samt (3) faktorer som påverkar dessa bedömningar. Genomgången av litteraturöversikter är uppdelad i ”Genomförande & population”, ”Resultat” och ”Diskussion av riskfaktorer” och tydliggör den forskningslucka som Delstudie 1 adresserar. Avsnittet om riskbedömningar inom socialtjänsten fokuserar på forskning kring bedömningsförfaranden samt rekommenderade metoder och syftar till att tydliggöra hur forskning kring bedömningar rörande partnervåld i en socialtjänstkontext ser ut. Avsnittet om faktorer som påverkar bedömningar av allvarlighet och återfallsrisk är uppdelat i två delar: fallrelaterade faktorer och individ-relaterade faktorer. I detta avsnitt tydliggörs den forskningslucka som delstudie 2 avser att fylla.

Riskfaktorer för utövande av partnervåld – tidigare litteraturöversikter

Försök att förstå riskfaktorer för utövandet av partnervåld har gjort att litteraturöversikter med olika fokus och inriktningar inom området är relativt vanligt förekommande. I den litteratursökning som gjordes för delstudie 1 (se Bilaga A för söktermer) återfanns 35 litteraturöversikter som i någon aspekt behandlade riskfaktorer för utövandet av partnervåld.

Tidigare litteraturöversiktens genomförande och populationer

Den tidigaste översikten som identifierades i litteratursökningen genomfördes 1996 (Downs et al., 1996) och de senaste var från 2022 (Corey et al., 2022; Cowlishaw et al., 2022; El-Moslemany et al., 2022; Keilholtz et al., 2022; Lee et al., 2022; Spencer et al., 2022). Sju av de 35 översikterna exkluderades från vidare granskning då de saknades tillräcklig information om studiernas genomförande (Black et al., 2001; Downs et al., 1996;

Graham-Kevan, 2009; Horne et al., 2020; Krahé et al., 2005; Pinto et al., 2010; Reeves et al., 2007). Ytterligare sex artiklar exkluderades från vidare granskning då de inte fokuserade specifikt på riskfaktorer för utövande av partnervåld (Choenni et al., 2017; Cowlshaw et al., 2022; Gerino et al., 2018; Mason & O'Rinn, 2014; Peitzmeier et al., 2020) eller inte redovisade några signifikanta resultat för riskfaktorer för utövande av partnervåld (Pilkington et al., 2021).

De kvarvarande 22 litteraturöversikterna var genomförda med olika metodik. Åtta av dem är systematiska litteraturöversikter (Buitelaar et al., 2020; Capaldi et al., 2012; Costa. et al., 2015; El-Moslemany et al., 2022; Gil-Gonzalez et al., 2008; Kimber et al., 2018; Lee et al., 2022; Marshall et al., 2005), en betecknas som "critical review" (Edwards et al., 2015), en som "integrative literature review" (Kyler-Yano & Mankowski, 2021), elva är meta-analytiska litteraturöversikter (Birkley & Eckhardt, 2015; Keilholtz et al., 2022; Kimmes et al., 2019; Mallory et al., 2016; Moore et al., 2008; Schumacher et al., 2001; Spencer et al., 2016; Spencer et al., 2019; Spencer et al., 2021; Spencer et al., 2022; Stith et al., 2004) och slutligen en som genomförts som en "systematic scoping review" (Corey et al., 2022).

Fem av litteraturöversikterna undersöker riskfaktorer för partnervåld i mer allmänna grupper av respondenter, utan fokus på särskilda populationer (Birkley & Eckhardt, 2015; Capaldi et al., 2012; Costa. et al., 2015; Keilholtz et al., 2022; Mallory et al., 2016). Sex litteraturöversikter fokuserar på specifika grupper, såsom utövande av partnervåld inom hbtqia-relationer, militärer, personer ur en specifik kulturell grupp och personer som lever i en migrationskontext (Corey et al., 2022; El-Moslemany et al., 2022; Keilholtz et al., 2022; Kimmes et al., 2019; Kyler-Yano & Mankowski, 2021; Marshall et al., 2005). Ytterligare fem översikter fokuserar på riskfaktorer för fysiskt våldsutövande (Schumacher et al., 2001; Spencer et al., 2016; Spencer et al., 2019; Spencer et al., 2022; Stith et al., 2004), två på kopplingen mellan alkohol/drogbruk och våldsutövande (Lee et al., 2022; Moore et al., 2008) (det ska dock nämnas att litteraturöversikten av Lee et al. (2022) kan placeras i flera av kategoriseringarna då den undersöker kopplingen mellan svåra barndomsupplevelser, alkohol/drogbruk och våldsutövande i en population bestående av färgade män). Den sista kategorin är litteraturöversikter som undersöker kopplingen mellan händelser i barndomen och våldsutövande, där

återfinns fyra litteraturöversikter (Buitelaar et al., 2020; Gil-Gonzalez et al., 2008; Kimber et al., 2018; Spencer et al., 2021).

Sammanfattning av resultat från tidigare litteraturöversikter

Capaldi et al. (2012) kategoriserar riskfaktorer för utövande av partnervåld utifrån den socio-ekologisk modellen (se t. ex. Heise (1998)), där yngre ålder, socioekonomisk utsatthet och minoritetsgruppsstillhörighet utgör riskfaktorer på demografisk nivå och att ha bevittnat våld som barn var en riskfaktor på intrapersonell nivå. Mallory et al. (2016) undersöker huruvida riskfaktorer betydelse varierar mellan individualistiska och kollektivistiska samhällen, och visar att kulturell kontext (om samhället är individualistiskt eller kollektivistiskt orienterat) påverkar vilka faktorer som har störst påverkan. Costa. et al. (2015) fokuserar på longitudinella studier och identifierar barndomsmisshandel, beteendeproblem, drogbruk under ungdomsåren och negativa kamratrelationer som riskfaktorer för våldsutövande. Det finns även ett samband med sociodemografiska faktorer, men dessa är inte lika tydliga. I Birkley and Eckhardt (2015) översikt framhålls att partnervåld kan kopplas till aggressivitet, fientlighet och internaliserade negativa känslor, medan Keilholtz et al. (2022) lyfter fram livsstress som en riskfaktor.

Corey et al. (2022) identifierar flera riskfaktorer för våldsutövande i hbtqia-relationer, såsom internaliserad homofobi, diskriminering och negativa barndomsupplevelser. Internaliserad homofobi och minoritetsstress framträder i både Kimmes et al. (2019) och Edwards et al. (2015) som centrala riskfaktorer för utövande av partnervåld, såväl bland män som kvinnor. Marshall et al. (2005) fokuserar på riskfaktorer för våldsutövande bland militärpersonal, där bruk av droger, depression och antisociala drag utgör riskfaktorer för både aktiva militärer och militärveteraner, medan posttraumatiskt stressyndrom är en särskild riskfaktor för veteraner. El-Moslemany et al. (2022) visar att utbildningsnivå, psykisk ohälsa, attityder som rättfärdigar våld, kontrollerande beteende och historisk erfarenhet av misshandel är riskfaktorer i migrations- och asylkontext. Kyler-Yano and Mankowski (2021) belyser riskfaktorer för våldsutövande i nära relation bland män med asiatisk-amerikansk härkomst, där attityder som stödjer patriarkala värderingar och manligt dominerade äktenskapsstrukturer är centrala.

Schumacher et al. (2001) identifierar riskfaktorer för utövandet av fysiskt partnervåld såsom låg socioekonomisk status, låg utbildning, exponering för våld i barndomen, hög nivå av ilska och fientlighet, personlighetsstörningar, depression, alkohol- och drogmissbruk samt attityder som rättfärdigar våldsanvändning. Spencer et al. (2016) fokuserar på könsskillnader kopplat till utövandet av fysiskt partnervåld och finner att tre av 60 riskfaktorer (att ha bevittnat våld som barn, krävande/tillbakadragande kommunikationsmönster och alkoholproblem) är relevanta för män, men inte för kvinnor. I en senare översikt (Spencer et al., 2022) identifieras nio könsspecifika riskfaktorer, där bland annat alkohol- och drogbruk, våld i uppväxtmiljön, våld mot egna barn samt olika relationsmönster kan kopplas till utövande av partnervåld bland män. Spencer et al. (2019) visar även att borderline- och antisocial personlighetsstörning är tydligt förknippade med våldsutövande hos både män och kvinnor. Även Stith et al. (2004) lyfter fram droganvändning, våldsrättfärdigande attityder, traditionell könsrollsideologi, ilska/fientlighet, alkoholmissbruk och stress som centrala riskfaktorer. Stith et al. (2004) visar också att droganvändning, attityder som rättfärdigar våld, traditionell könsrollsideologi, ilska/fientlighet, alkoholmissbruk och stress är riskfaktorer för utövandet av fysiskt partnervåld.

Moore et al. (2008) identifierar droganvändning och drogrelaterade problem som en riskfaktor för partnervåldsutövande, med särskilt starkt samband för kokain, men även marijuana. Lee et al. (2022) visar att svåra barndomsupplevelser är kopplade till både alkoholanvändning och våldsutövande, dock är sambandet mellan alkohol och våld mer osäkert.

Gil-Gonzalez et al. (2008) och Kimber et al. (2018) visar att erfarenhet av våld i barndomen utgör en riskfaktor för utövande av partnervåld. Spencer et al. (2021) granskar forskning om sambandet mellan anknytningsstil från barndomen och utövande av partnervåld, där otrygg undvikande-, ambivalenta- samt desorganiserade anknytningsmönster kopplas till ökad risk för utövande av partnervåld. Buitelaar et al. (2020) undersöker kopplingen mellan ADHD i barndom och vuxen ålder och våldsutövande, och identifierar hyperaktivitet, impulsivitet och uppmärksamhetsproblem som riskfaktorer för utövande av partnervåld.

Hur tidigare litteraturöversikter har definierat riskfaktorer för utövande av partnervåld

I flera av de nämnda översikterna poängterar författarna att studiedesignen i de inkluderade artiklarna inte möjliggör slutsatser om kausala samband mellan faktorerna och utfallen, ofta som en av studiens begränsningar (se t.ex. Krahé et al. (2005)). De två översikter som kommer närmast att behandla frågan om kausalitet är Costa. et al. (2015) och Keilholtz et al. (2022). Costa. et al. (2015) inkluderar enbart studier med longitudinell design och lyfter samtidigt svårigheterna med att identifiera kausalitet i tvärsnittsstudier. Keilholtz et al. (2022) fokuserar istället på stressrelaterade faktorer och deras samband med utövande av partnervåld. Författarna till båda översikterna använder termen ”riskmarkör” istället för ”riskfaktor” och påpekar att detta görs för att tydliggöra att de endast funnit korrelationssamband. En forskningsöversikt, som återfanns utöver litteratursökningen för delstudie 1, använde en mer utförlig definition av riskfaktorer och applicerade terminologin utvecklad av Kraemer et al. (1997). Den studien var dock begränsad till kvinnliga förövare inom en straffrättslig kontext (Mackay et al., 2018). Det står utan tvivel att tidigare litteraturöversikter har bidragit avsevärt till förståelsen av riskfaktorer för utövande av partnervåld, men enbart någon enstaka studie på en mycket begränsad population har tillämpat den kategoriseringsmodell som föreslagits av Kraemer et al. (2005). En litteraturöversikt baserad på ett ramverk likt det Kraemer et al. (2005) presenterar kan tydliggöra vad vi vet om korrelation och kausalitet i relation till riskfaktorer för utövande av partnervåld. Detta är en aspekt som saknas i tidigare forskning.

Bedömningar av partnervåld i en socialtjänstkontext

Metoder för bedömning av allvarlighet och återfallsrisk vid partnervåld

När det kommer till metoder för att bedöma utövande av partnervåld beskrivs den ostrukturerade metoden, den aktuariska metoden och den strukturerade professionella metoden som möjliga angreppssätt. Den ostrukturerade

metoden utgår från bedömarens individuella erfarenhet och bygger till stor del på professionellt handlingsutrymme grundad i dennes kunskaper och kvalifikationer. Denna metod har bland annat kritiserats för godtycklighet och låg reliabilitet (Douglas & Kropp, 2002). Den aktuariska metoden utgår från standardiserade bedömningsinstrument, är ofta ”poängbaserade” och möjliggör en systematisk bedömning av specifika beteenden under en avgränsad tidsperiod, med så lite påverkan av bedömarens personliga åsikter eller erfarenheter som möjligt. De aktuariska instrumenten har bland annat kritiserats för att vara ”mekaniska och algoritmiska” (Kropp, 2008, s. 206). Den strukturerade professionella metoden kan beskrivas som en kombination av den aktuariska metoden och den ostrukturerade metoden. Bedömningsinstrument inom denna inriktning bygger på en strukturerad komponent, grundad i forskning om exempelvis riskfaktorer för våldsutövande, och innehåller ofta instruktioner för hur informationen ska insamlas. Den avslutande sammanvägningen och värderingen av identifierade riskfaktorer utgör dock ett moment som vilar på bedömarens professionella erfarenhet och omdöme (Kropp, 2008).

Under senare år har ett flertal bedömningsinstrument utvecklats inom både den aktuariska och strukturerade professionella metoden. Dessa används i allt högre grad inom socialt arbete, liksom inom andra discipliner, både nationellt och internationellt. Exempel på väletablerade instrument är Danger Assessment (DA), Domestic Violence Screening Inventory (DVSI), Ontario Domestic Assault Risk Assessment (ODARA) och Spousal Assault Risk Assessment Guide (SARA) (Kropp, 2008). Utvecklingen av bedömningsinstrument grundar sig på forskning om riskfaktorer för utövande av partnervåld, ett kunskapsfält som är under ständig utveckling. Inom detta område förs en pågående diskussion om hur riskfaktorer bör förstås och värderas i olika bedömningsinstrument. Kropp (2008) betonar att även om vetenskaplig stringens och metodologisk noggrannhet är centrala, är professionell erfarenhet en värdefull del i att identifiera och värdera relevanta riskfaktorer. Olika bedömningsinstrument, liksom deras praktiska tillämpning, har studerats i stor utsträckning (se t.ex. Allard et al. (2024), Andrés-Pueyo et al. (2008), Belfrage and Strand (2008), Graham et al. (2021), Messing and Thaller (2015), Nazarewicz et al. (2024), Olver and Jung (2017), Storey et al. (2013) och många fler).

Bedömningar av partnersvåldsärenden inom socialtjänsten

Som tidigare konstaterats har socialtjänsten ett betydande ansvar för att stödja både utsatta för och utövare av partnervåld, ett ansvar som har vuxit under de senaste decennierna (Ekström, 2016b). Detta ansvar innefattar uppgiften att bedöma risken för återkommande våld (Ljungwald & Elias, 2010) och idag har majoriteten av Sveriges kommuner antingen en specialiserad enhet eller individuella specialister för att hantera fall av partnervåld (Ekström, 2016a). Likväl är ärenden där partnervåld förekommer vanliga inom olika områden av socialt arbete, och problemet samexisterar ofta med andra sociala problem (Danis, 2003). Detta gör bedömningar av allvarlighet eller risk för återfall i våldsutövande till en uppgift inte bara för specialiserade enheter utan även för andra enheter inom socialtjänsten.

Socialstyrelsen rekommenderar att systematiska bedömningsinstrument används inom socialtjänsten för att bedöma allvarlighetsgrad och risk för återfall i partnervåld (Socialstyrelsen, 2022). Dessa rekommendationer är emellertid övergripande och innehåller inga specifika riktlinjer för vilka instrument som bör användas eller på vilket sätt. Beslutet om huruvida ett bedömningsinstrument ska tillämpas, liksom vilket verktyg som i så fall ska väljas, överläts till kommunerna (ibid.). En studie av Skillmark et al. (2017) visar att användningen av systematiska bedömningsinstrument i en svensk kontext präglas av stor variation mellan kommuner. Dessutom tillämpas bedömningsverktyg inte alltid enhetligt ens inom samma kommun, vilket förekommer både i Sverige (ibid.) och internationellt (Viljoen et al., 2018). Resultat från den svenska kontexten speglas även i internationella studier. Enligt Forgey et al. (2014) och Cattaneo and Chapman (2011) används i USA systematiska bedömningsinstrument för bedömningar av partnervåld i socialt arbete i begränsad utsträckning och inte på ett konsekvent eller strukturerat sätt.

Att använda bedömningsinstrument i socialt arbete har dock blivit allt vanligare, ofta med syftet att öka bedömningarnas reliabilitet (Sørensen, 2023). Bedömningsinstrument kan bidra till att öka tilliten till professionella bedömningar i socialt arbete genom att minska risken för godtycklighet. Samtidigt har det påpekats att de också kan fungera som ett sätt att kontrollera socialarbetares arbete, vilket i sin tur riskerar att begränsa deras handlingsutrymme (Ponnert & Svensson, 2015). Studier har dock visat att även om bedömningsinstrument används, finns det ofta inslag av förhandling

kring hur de olika värderingarna i instrumentet ska göras, vilket tyder på att socialarbetarna använder sitt handlingsutrymme på olika sätt även inom ramen för dessa instrument (Bastian, 2017).

Det kan alltså antas att bedömningsinstrument av olika slag bara är en del av en komplex bedömningsprocess, och att de innehåller inslag av praktikerns egna tankar och föreställningar, och även av det som ibland kallas för tyst kunskap (se t.ex. Eraut (2000)). Detta överensstämmer med Evans (2008) som argumenterar för att mänskliga bedömningar, även när de är reflekterande och medvetna, påverkas av intuitiva processer. Bedömningar är också något som kan ses som en ständigt pågående, ibland omedveten, process (Wallander, 2022), vilket visar vikten av att studera vilka egenskaper, eller faktorer, som påverkar bedömningarna. En beskrivning av tidigare forskning rörande faktorer som kan påverka bedömningar av partnervåld kommer i nästföljande avsnitt.

Faktorer som påverkar bedömningar av partnervåld

Tidigare forskning visar att fallrelaterade- och individrelaterade faktorer kan påverka bedömningar inom ett socialt arbete (se t. ex. Baumann et al. (2011) och Dettlaff et al. (2020)). Med fallrelaterade faktorer avses i detta sammanhang sådana som är knutna till det enskilda fallet, det vill säga till personen som utövat partnervåld. Med individrelaterade faktorer avses i stället faktorer som är förbundna med den individ som gör bedömningen. Detta avsnitt avser att redovisa tidigare forskning relaterat till hur de fallrelaterade- och individrelaterade faktorer som inkluderats i delstudie 2 påverkar bedömningar rörande partnervåld (det finns självfallet även andra faktorer som kan påverka dessa bedömningar, de redovisas dock inte här). Det är disponerat så att fallrelaterade faktorer behandlas först, följt av faktorer som kan relateras till den individ som gör bedömningen. Exempel på fallrelaterade faktorer kan kopplas till egenskaper hos det fall som bedöms. Detta kan vara egenskaper kopplade till individen (t. ex. utövarens kön, utbildningsnivå), till vad som hänt (t. ex. typ av våld, frekvens) eller familjesituation (t. ex. närvaro av barn). Exempel på individrelaterade faktorer kan kopplas till sociala kategorier (som t. ex. kön och ålder), professionella erfarenheter (t. ex. vilket problemområde man arbetar med och

arbetsbelastning) och tidigare och nuvarande livserfarenheter (t. ex. om man har erfarenhet av våldsutsatthet eller våldsutövande i livet). Varje faktor presenteras under en separat underrubrik.

Vid genomgången av det forskningsläget har det visat sig att det finns begränsad tillgång till studier som undersöker vilka faktorer som påverkar socialarbetares bedömningar relaterade till partnervåld. Den tillgängliga forskningen är i hög utsträckning inriktad på systematiska bedömningsinstrument och deras utfall, vilket inte är föremål för analys inom ramen för min avhandling.

Mot bakgrund av detta har två val gjorts:

- Studier avseende bedömningar av partnervåld inom andra människovårdande professioner än socialt arbete (såsom poliser, psykologer och sjuksköterskor), har inkluderats i genomgången av tidigare forskning.
- Forskning som undersöker hur dessa bedömningar görs i en allmän befolkning har också inkluderats. Dessa är relevanta då professionellas bedömningar delvis kan spegla samhällsdebatt och allmänna attityder. Det finns även anledning att anta att de åsikter och faktorer som påverkar hur man ser på en företeelse i sitt privatliv kan påverka hur man gör dessa bedömningar i sin profession.

Under respektive underrubrik redovisas inledningsvis forskningsresultat från studier baserade på professionella bedömare. Därefter presenteras resultat från studier som utgår från en allmän befolkning. I de fall där forskning endast återfunnits för en av dessa grupper, redovisas enbart den tillgängliga litteraturen. För en av de fallrelaterade faktorerna, förövarens utbildningsnivå, återfanns ingen tidigare forskning om hur denna påverkar bedömningar, varken för en professionell eller allmän befolkning. Detsamma gällde en av de individrelaterade faktorerna; det saknas forskning om huruvida, och i så fall på vilket sätt, socialarbetares verksamhetsområde inom socialtjänsten påverkar deras bedömningar av våldsutövande. Sammantaget kan konstateras att forskningsläget är begränsat och resultaten i flera fall motsägelsefulla. Min förhoppning är att min avhandling ska bidra till att förstärka kunskapsläget i detta avseende.

Fallrelaterade faktorer

Våldsutövarens kön

I Abraham and Pearson (2024) framkommer att psykologer ofta ser mäns våld som allvarligare än kvinnors, samt att kvinnors våldsrelaterade skador ofta uppfattades som allvarligare än mäns.

För bedömningar i en allmän befolkning har förövarens kön i olika studier visat motstridiga resultat. Våld utfört av en man mot en kvinna bedömdes som allvarligare i studier av Hammock et al. (2015), Leon and Aizpurua (2024) samt Tie and Zheng (2023), medan förövarens kön inte påverkade bedömningen av allvarlighet i en studie av Hutchinson (2012). Samma studie indikerar dock att respondenter oftare bedömer manliga förövare som mer benägna att upprepa våldsamt beteende jämfört med kvinnliga förövare (ibid.).

Typ av våld

För en allmän befolkning uppfattas fysiskt våld generellt som allvarligare än psykiskt våld (Aizpurua & O'Connell, 2021; Hammock et al., 2015; Stewart-Williams, 2002). Hammock et al. (2015) menar att detta kan bero på att fysiskt våld oftare lämnar synliga skador än psykiskt våld, vilket gör att det uppfattas som allvarligare.

Antal tillfällen som våldsamma händelser har skett

Follingstad. et al. (2004) visar att antalet våldstillfällen inte påverkade psykologers bedömningar av huruvida ett beteende kunde klassificeras som psykisk misshandel, och detta oavsett om utövaren var man eller kvinna.

För en allmän befolkning visar studier att en högre frekvens av våldsincidenter påverkar bedömningen av hur allvarlig en händelse som rör partnervåld bedöms vara. Ju oftare våldet förekommer, desto allvarligare anses handlingarna vara, och desto större vikt läggs vid att rekommendera åtgärder för att förhindra återfall (Dennison & Thompson, 2011; Leon & Aizpurua, 2024; Sorenson & Taylor, 2005).

Närvaro av barn i familjen

Gällande närvaron av barn visar en kanadensisk studie att närvaron av barn i partnervåldsärenden i genomsnitt gjorde att färre åtal väcktes när poliser gjorde ingripanden i familjer där barn fanns närvarande, samt att man i lägre utsträckning bedömde att det fanns risk för alkohol och drogbruk kopplat till våldsutövandet (Hovey et al., 2023). En tolkning av resultatet är att poliserna bedömde att närvaron av barn i familjen kan vara en faktor som ”lugnar ner” våldsutövandet (ibid.). Det finns dock studier som visar att ärenden med partnervåld där barn finns i familjen bedöms som allvarliga av socialarbetare som arbetar med barn (Victor et al., 2019).

Våldsutövarens bruk av alkohol eller droger

En studie av McLennan et al. (2025) visar att college-studenters uppfattning av allvarlighet i relation till partnervåld inte påverkades av uppgifter om huruvida alkohol hade förekommit vid våldstillfället.

Våldsutövarens upplevelser i barndomen

En svensk etnografisk studie visar att socialsekreterare som arbetar med behandlingsinsatser för våldsutövare ofta anser att traumatiska händelser i barndomen är en bidragande orsak till utövande av partnervåld som vuxen (Sörmark et al., 2023).

Våldsutövarens arbetssituation

En studie om hur kanadensiska poliser bedömer risken för våld visar att faktorer kopplade till förövarens arbetssituation, såsom arbetslöshet, inte uppfattas som särskilt betydelsefulla i bedömningen av huruvida ett ärende rör kontrollerande våld (Aspinall et al., 2024).

Våldsutövarens hälsosituation

Den studie som även refereras till under rubriken ”Våldsutövarens arbetssituation” visar att kanadensiska poliser vid riskbedömningar av våld tenderar att tillmäta förövarens psykiska ohälsa, såsom depression eller andra psykiska problem, relativt stor betydelse i bedömningar av risken för kontrollerande våld (Aspinall et al., 2024).

Individrelaterade faktorer

Bedömarens kön

När det kommer till bedömarens kön visar en koreansk studie av polisers attityder gentemot partnervåld att kvinnliga poliser tenderade att bedöma partnervåld som mer allvarligt än män (Boo & Cho, 2025), vilket stöds av studier från andra länder (se t. ex. Gölge et al. (2016), McPhedran et al. (2017) och Wang et al. (2021)).

Hur individens kön påverkar bedömningar av partnervåld i en allmän befolkning har undersökts med varierande resultat. Viss forskning tyder på att kvinnor tenderar att bedöma partnervåld som allvarligare än män (Ermer et al., 2021; Hutchinson, 2012) och att kvinnor i mindre utsträckning accepterar och rättfärdigar partnervåld jämfört med män (Gracia et al., 2020). Andra studier har inte funnit någon signifikant koppling mellan respondentens kön och hur allvarligt man uppfattar partnervåld (Capezza et al., 2021; Leon et al., 2021; Sylaska & Walters, 2014). I studien av Sylaska and Walters (2014) tenderade kvinnor dock i lägre utsträckning än män att bedöma offret för våldet som ansvarigt för våldet.

Bedömarens yrkeserfarenhet

En studie av Saunders and Anderson (2000) visar att äldre socialarbetare i lägre grad uppmuntrade utsatta för partnervåld att avsluta relationen, vilket indikerar att bedömarens ålder kan påverka hur allvarligt man bedömer våld att vara (och det är sannolikt att man har längre yrkeserfarenhet om man är äldre). En studie av Ponnert (2007) visar att det krävs erfarenhet för att kunna

förutsäga de konsekvenser som kan uppstå utifrån en bedömning, vilket tyder på att yrkeserfarenhet skulle kunna påverka bedömningar av partnervåld.

Bedömarens utbildningsnivå rörande partnervåld

I en review visar Sereno et al. (2024) att bedömningar av partnervåld kan påverkas negativt för den våldsutsatta om bedömarens styrs av bias. Sådana bias kan vara kopplade till problematiska attityder gentemot partnervåld, exempelvis föreställningar om att den utsatta är medskyldig till våldet eller attityder som innebär en minimering av våldets allvar. Samma studie påvisar dock att om bedömarens genomgår utbildningshöljande insatser gällande partnervåld kan detta minska förekomsten av negativa bias. Islam and Mazerolle (2022) har visat att poliser som genomgått utbildning avseende partnervåld var mer benägna att erbjuda stödinsatser eller vidta andra åtgärder än de poliser som inte fått utbildning. Vidare visar en studie av Serrano-Montilla et al. (2023) att poliser som inte fått utbildning om partnervåld i högre utsträckning tenderade att tro på myter kring våld, vilket i sin tur gjorde att man var mindre proaktiv gentemot problemet. Liknande resultat syns i en studie rörande sjuksköterskor, som visar att utbildning gällande partnervåld ledde till att man kände sig mer bekväm med att fråga om våld och diskutera förslag på insatser för de som utsatts (Gutmanis et al., 2007).

Bedömarens personliga erfarenheter av våld

Gällande hur personliga erfarenheter av våld påverkar ens professionella roll visar befintliga studier motsägelsefulla resultat. Yoshihama and Mills (2003) fann att amerikanska socialarbetare med en historia av fysisk eller sexuell våldsutsatthet i barndomen i större utsträckning rekommenderade omhändertagande av barn vars mödrar var offer för misshandel. Detta stöds av Pecnik and Brunnberg (2005) som visar att kroatiska och svenska socialarbetare som varit utsatta för våld i barndomen i högre utsträckning bedömde högre risk för barn jämfört med de utan sådana erfarenheter. I en studie av Pecnik and Bezensek-Lalic (2011) uppfattade dock slovenska socialarbetare med erfarenhet av partnervåld generellt sett lägre risk för barn som bevitnade partnervåld.

För en allmän befolkning visar studier om hur respondenternas egna erfarenheter av våld påverkar bedömningar blandade resultat. Hammock et al. (2015) indikerar att män med tidigare våldserfarenhet i större utsträckning uppfattade olika förväntade känslor hos förövare. I Leon and Aizpurua (2024) framgår att respondenter som varit offer för sexuellt våld bedömde scenarion rörande partnervåld som mindre allvarliga. Follingstad et al. (2004) visar dock att offer för psykiskt våld i högre grad bedömer beteenden som våldsamma jämfört med de som inte utsatts.

Organisatoriska förutsättningar och arbetsbelastning i hantering av våldsärenden

Forskning gällande hur rutiner kring att hantera ärenden rörande partnervåld på arbetsplatsen samt att ha specialistgrupper som arbetar enbart med dessa ärenden påverkar bedömningar kopplade till partnervåld saknas. I Ekström (2016b) framgår dock att hur man valt att organisera socialtjänstens arbete med partnervåld kan påverka handläggning och bemötande av dessa ärenden.

När det gäller upplevd arbetsbelastning kopplat till bedömningar avseende partnervåld återfinns inga studier som direkt undersöker sambandet. Dock bygger en studie av Olsson et al. (2023) vidare på McFadden et al. (2015) och kopplar arbetsbelastning till resiliens, vilket tyder på att en hanterbar arbetsbelastning är avgörande för att främja en resilient arbetsmiljö. Olsson et al. (2023) menar att resiliens är central för att hantera krävande arbetsförhållanden, såsom bedömning av ärenden rörande partnervåld. Arbete med partnervåld kan leda till empatitrötthet (Bride, 2007), även kallat compassion fatigue (Kapoulitsas and Corcoran (2014). Najmabadi et al. (2024) visar att hög arbetsbelastning ökar risken för utbrändhet och stress bland yrkesverksamma inom området, en slutsats som även stöds av Kulkarni et al. (2013). Empatitrötthet har visat sig försämra yrkesverksammas förmåga att göra adekvata bedömningar av stödsökandes behov (Bride et al., 2007).

Teoretiska utgångspunkter

En av de teoretiska utgångspunkterna för avhandlingen är det teoretiska ramverket för risk och riskfaktorer av Kraemer et al. (2005). Ramverket kopplas till både delstudie 1 och delstudie 2. I delstudie 1 används den för att kartlägga, sammanställa och klassificera befintlig forskning om riskfaktorer för att utöva partnervåld. I delstudie 2 används ramverket i processen för att välja ut de fallrelaterade faktorerna för vinjetterna. De andra teoretiska utgångspunkterna baseras på teorier om bedömningar i socialt arbete, främst kopplat till bedömningsprinciper och the Decision Making Ecology.

Studiens teoretiska ramverk kan båda sägas vara modelldrivna i den bemärkelsen att de strukturerar förståelsen av riskfaktorer och professionella bedömningar. Dock förklarar de inte varför faktorerna leder till ett visst utfall, vilket även det är en viktig del i arbetet med att förebygga partnervåld. Ramverken bidrar med systematik till begreppsanvändningen kring riskfaktorer. De stärker också förståelsen för vilka faktorer som påverkar bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande. Teorierna bidrar till att skapa struktur och stringens i ett komplext forskningsfält och bidra till en förståelse av vilka faktorer som bör undersökas vidare. Teorierna bör dock inte betraktas som slutgiltiga förklaringsmodeller, utan snarare som analytiska ramverk som kan kombineras med mer förklaringsinriktad forskning för att fördjupa förståelsen av ämnet.

Ett teoretiskt ramverk för att klassificera riskfaktorer för utövande av partnervåld

Vid bedömningar rörande utövande av partnervåld och den följande rekommendationen för att lösa problemet genom en intervention är det avgörande att beakta 1) den aktuella situationen (problemet), 2) den önskade situationen (utfallet) och 3) processen som krävs för att gå från 1 till 2 (interventionen) (Fengler & Taylor, 2018). Inom ramen för den aktuella situationen kan allvarlighet och risk för återfall behöva bedömas, för att få information om vad processen/interventionen att gå till den önskade

situationen behöver innehålla. Interventioner kan beskrivas som ”avsiktligt implementerade förändringsstrategier” som kan tillämpas på olika nivåer i samhället (Fraser & Galinsky, 2010, s. 459). En intervention bör också bygga på en problemteori som identifierar föreliggande och föränderliga riskfaktorer (ibid.). I ett förebyggande arbete mot partnervåld behöver man alltså veta vilka faktorer som kan öka risken för utövande, om de föregår utövandet och om faktorn kan ändras, för att därefter bygga strategier för att förebygga våld. (Kraemer et al., 2005; McCave & Rishel, 2011; Taylor, 2017). Om en intervention ger individen möjlighet att påverka föränderliga faktorer som föregår ett oönskat utfall, och detta bygger på evidens för att förändringen kan leda till ett önskat resultat, utgör det ett exempel på en forskningsbaserad insats. Att undersöka vad forskning säger om riskfaktorer för utövandet av partnervåld ger också en möjlighet att formulera förslag till bedömningsprinciper som kan användas i arbetet med att förebygga våld (mer om bedömningsprinciper i nästkommande avsnitt).

Monrad and Ejrnæs (2022) konstaterar att forskningen kring riskfaktorer för sociala problem är formulerad på ett sätt som utmanar dess användbarhet i ett praktiskt socialt arbete. Utmaningar för praktiken ligger bland annat i svårigheter att skilja på korrelation och kausalitet för riskfaktorer och utfall, vilket kan leda till feltolkningar av statistiska samband (Monrad & Ejrnæs, 2022). Enligt (Monrad & Ejrnæs, 2022, s. 159) tenderar professionella ”ofta att tolka ett signifikant statistiskt samband mellan en riskfaktor och ett socialt problem som ett bevis för kausalitet, trots att forskningen ännu inte har gjort det sannolikt att riskfaktorn faktiskt är en orsak och inte enbart korrelerar med problemet [min översättning]”. Ett sådant antagande kan leda till att korrelationssamband misstolkas som kausala samband. Detta kan i sin tur resultera i att interventioner och insatser utvecklas och implementeras utifrån en felaktig uppfattning om att en viss faktor föregår utfallet och har potential att förändra det, trots att empiriska bevis saknas. Effekten kan bli ineffektiva eller missriktade insatser (Monrad & Ejrnæs, 2022).

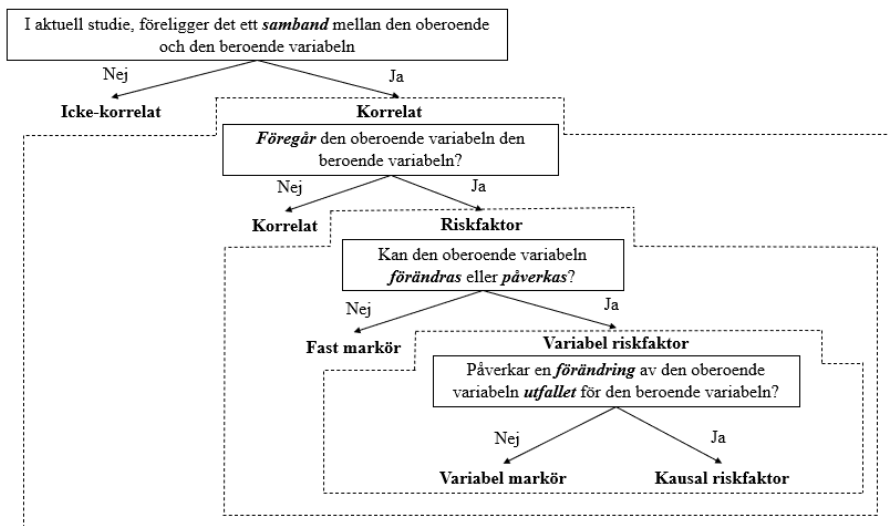
Trots fallgroparna är kunskap om riskfaktorer viktiga i ett förebyggande arbete mot partnervåld. Riskfaktorer kan, trots de tvetydigheter som kommer med begreppet, användas för att förstå ett socialt problem och uppmärksamma individer som kan befinna sig i risk för att utöva partnervåld. De kan också användas som ett stöd i arbetet med att bedöma risk och utveckla handlingsplaner samt för att utforma program för att förebygga problemet

(Fraser & Galinsky, 2010; Fraser et al., 1999; Monrad & Ejrnæs, 2022; Søjberg et al., 2021). Att använda kunskap om riskfaktorer i bedömningar och vid urval av interventioner mot partnervåld har flera fördelar. Det kan minska risken för variation i bedömningar, reducera subjektivitet samt möjliggöra att socialarbetare kan dra nytta av tidigare kunskap på ett strukturerat sätt (Belfrage, 2019). Arbetet rymmer dock flera utmaningar om vilka medvetenhet behövs. En felaktig användning av riskfaktorer kan leda till stereotypisering, diskriminering och stigmatisering. Därtill behöver juridiska och organisatoriska aspekter beaktas, exempelvis vilken typ av data som lagligen får inkluderas i statistiska analyser och vilka konsekvenser det får om viss data måste uteslutas. Även tekniska frågor aktualiseras, såsom hur generaliserad kunskap kan tillämpas i individuella fall (Søjberg et al., 2021). En fördjupad kunskap om riskfaktorer underlätta hanteringen av dessa utmaningar.

Kraemer et al. (2005) har skapat ett teoretiskt ramverk för riskfaktorer vilket är relevant för att förstå tidsföljd för riskfaktorer och minska den tvetydighet som finns inbyggd i begreppet (se Last (2001)). Det är ramverket av Kraemer et al. (2005) och dess terminologi som används i studien för att kategorisera riskfaktorer för utövandet av partnervåld. Nedan presenteras ramverkets kategoriseringar av riskfaktorer. Jag har för kappan direktöversatt dem från engelska, detta för att undvika en mängd engelska termer i en annan svensk text. För ett framtida vetenskapligt och praktiskt arbete med terminologin kan andra termer eller översättningar komma att behövas.

- **Icke-korrelat** - en oberoende variabel som inte uppvisar ett statistiskt signifikant samband med den beroende variabeln (Kraemer et al., 1997; Kraemer et al., 2005). Även om denna oberoende variabel kan vara relevant för att bedöma den aktuella situationen, har den ingen signifikant påverkan på det aktuella utfallet.
- **Korrelat** - en oberoende variabel som uppvisat ett signifikant samband med den beroende variabeln, men där det inte kan fastställas huruvida den oberoende variabeln föregår den beroende variabeln (Kraemer et al., 1997; Kraemer et al., 2005). Denna oberoende variabel är relevant för att bedöma den aktuella situationen och kan även ge insikt i den samtidiga sannolikheten för det aktuella utfallet.

- **Fast markör** - en oberoende variabel som signifikant korrelerar med och föregår den beroende variabeln samt förblir konstant och ej kan modifieras (Kraemer et al., 1997; Kraemer et al., 2005). Denna oberoende variabel är relevant för att bedöma den aktuella situationen och kan även ge insikter om sannolikheten för utfallet inom den studerade populationen.
- **Variabel markör** - en oberoende variabel som signifikant korrelerar med och föregår den beroende variabeln samt kan variera eller förändras. Dock har det ännu inte påvisats att denna oberoende variabel kausalt påverkar den beroende variabeln (Kraemer et al., 1997; Kraemer et al., 2005). Den är relevant för att bedöma den aktuella situationen och har, om den förändras, en potentiell betydelse för att möjliggöra en utveckling mot ett önskat utfall.
- **Kausal riskfaktor** - en oberoende variabel som signifikant korrelerar med och föregår den beroende variabeln. Denna variabel är påverkbar, och förändringar i den har visat sig påverka den beroende variabeln (Kraemer et al., 1997; Kraemer et al., 2005). Den är avgörande för att bedöma den aktuella situationen och spelar en central roll i övergången från nuvarande till önskat utfall.

Figur 1. Flödesschema som särskiljer olika typer av riskfaktorer enligt Kraemer et al. (2005, s. 25), översatt och modifierad av mig.

Risikfaktorer kan även interagera och påverka varandra på olika sätt:

- **Moderator** - en variabel som påverkar styrkan eller riktningen på sambandet mellan en oberoende och en beroende variabel (Kraemer et al., 2005; Kraemer et al., 2001) och därmed influerar relationen mellan en faktor och utövandet av partnervåld. Exempel på en modererande variabel kan vara kön, vilket kan ge information om huruvida sambandet skiljer sig åt mellan olika populationer. Om kön är en moderator kan sambandet mellan en faktor och utfallet vara signifikant för män men inte för kvinnor, vilket innebär att bedömningar och interventioner behöver anpassas därefter.
- **Mediator** - en variabel som fungerar som en mellanliggande länk mellan en oberoende variabel och den beroende variabeln (Kraemer et al., 2005; Kraemer et al., 2001) och därmed kopplar den ursprungliga faktorn till utövandet av partnervåld. Denna variabel är central för att bedöma den aktuella situationen och erbjuder värdefulla insikter för att identifiera riktade interventionsområden. Exempelvis kan det finnas ett signifikant samband mellan erfarenhet av rasistisk diskriminering och utövandet av partnervåld, men sambandet kan i själva verket förklaras av bakomliggande faktorer som psykisk ohälsa. I ett sådant fall kan det vara viktigt att utveckla bedömningar eller interventioner som adresserar både diskriminering och psykisk hälsa.

Ramverket av Kraemer et al. (2005) kan kopplas till en annan vanligt förekommande terminologi kring riskfaktorer - statiska och dynamiska riskfaktorer. Statiske riskfaktorer är de faktorer som inte kan ändras (eller som bara kan ändras i en riktning) (Bonta, 2002). Dynamiska riskfaktorer är faktorer som kan ändras, och påverkas av t. ex. behandlingsprogram och interventioner (MacLeod et al., 2012). Kopplat till Kraemer et al:s terminologi kan statiska riskfaktorer återfinnas bland *fasta markörer* och dynamiska riskfaktorer återfinnas bland *variabla markörer* och *kausala riskfaktorer*. Kraemers modell förfinar begreppsanvändningen genom att introducera ytterligare distinktioner, eller kategorier, som underlättar identifieringen av vilken typ av riskfaktor en given variabel representerar. Eftersom det kan vara en utmaning för praktiker att skilja mellan korrelation och kausalitet när det gäller riskfaktorer för sociala problem (Monrad & Ejrnæs, 2022), kan Kraemers ramverk bidra till att utveckla den i praktiken

etablerade terminologin kopplad till statiska och dynamiska riskfaktorer. I arbetet med att förstå riskfaktorer för utövande av partnervåld finns ytterligare utmaningar att beakta, bland annat att särskilja mellan absolut och relativ risk samt att översätta resultat på gruppnivå till bedömningar i enskilda ärenden. Att inkludera dessa perspektiv inom ramen för avhandlingen skulle dock ha blivit alltför omfattande.

Bedömningar och bedömningsprinciper

Handlingsutrymme och bedömningar i socialt arbete

Redan 1917 hade Mary Richmond ambitioner att strukturera arbetet med bedömningar i sin bok *Social Diagnosis*, i vilken hon likställde socialarbetaren med en läkare som skulle ”ställa diagnos” på sina klienter (Richmond, 1917/1965). Forskningen kring bedömningar inom socialt arbete har utvecklats avsevärt, men en central aspekt rör fortfarande att socialarbetaren har ett stort mandat och utrymme att göra bedömningar av individens livssituation. Detta utrymme benämns ofta som *handlingsutrymme*. Handlingsutrymme avser det professionella utrymme en person har att bedöma, besluta och fördela resurser gällande andra människors livssituation (Svensson et al., 2021). Det innebär att den som har handlingsutrymmet i vissa situationer självständigt kan fatta beslut rörande en annan individ (Brante, 2014). Det mandat som handlingsutrymme medför bör utifrån detta ges till den som har kunskap och skicklighet nog att kunna utföra arbetet, t. ex. genom en formell utbildning (ibid.). Handlingsutrymme i socialt arbete innebär även att professionella får tolka och tillämpa politiskt beslutade ramar i enskilda ärenden, vilket kan medföra variation i bedömningar vid likartade förutsättningar (Lipsky, 2010; Molander, 2016). Det har kritiserats för att skapa risker för ojämlikhet och godtycke, men anses samtidigt nödvändigt eftersom socialtjänstens ärenden präglas av unika och komplexa omständigheter som inte låter sig standardiseras fullt ut (Goodin, 1988; Molander et al., 2012). Legitimiteten i socialt arbete bygger dessutom på att klienter bemöts utifrån individuella behov, vilket motiverar ett visst handlingsutrymme. För att begränsa riskerna behövs dock mekanismer som

utbildning, granskning och rimliga arbetsvillkor (Goodin, 1988; Svensson et al., 2021).

Handlingsutrymme i den kontext som här avses existerar inte hur- och var som helst, utan formas av under speciella betingelser, och kan, som nämnts, se olika ut för olika verksamheter. En konstruktiv uppdelning när det gäller handlingsutrymme är den *strukturella aspekten* och den *epistemiska aspekten* (Molander, 2011, 2016; Molander et al., 2012). Den strukturella aspekten av handlingsutrymmet har givits av en eller flera auktoriteter, och innebär att den som innehar handlingsutrymmet har ett utrymme, fastställt av dessa auktoriteter, inom vilket de kan göra bedömningar (Grimen & Molander, 2008; Molander, 2011). Exakt vad som utgör gränserna för handlingsutrymmet varierar; det kan röra sig om lagar och regler (Dworkin, 1977), professionella kompetens (Molander, 2011), men också om vad som är organisatoriskt möjligt (t. ex. utifrån vilka insatsalternativ som finns tillgängliga inom en viss kommun) (Evans, 2013; Jönsson, 2021). Det förtroende som följer med det strukturella handlingsutrymmet innebär dock inte godtycklighet, utan den som innehar handlingsutrymmet förväntas välja utifrån bästa förmåga, och har också ansvar att motivera och rättfärdiga de val som hen gör (Molander, 2011, 2016; Molander et al., 2012; Svensson et al., 2021). Den strukturella aspekten av handlingsutrymmet blir med det tätt sammankopplat med den epistemiska aspekten.

Den epistemiska aspekten av handlingsutrymme, handlar i sin tur om det som leder fram till bedömningarna inom ramen för det ”utrymme” som socialarbetaren har för att göra dem. Den epistemiska aspekten av handlingsutrymme blir med det kopplat till resonemanget som leder fram till bedömningen inom den aktuella kontexten (Grimen & Molander, 2008). Socialarbetaren behöver i detta arbete använda den kunskap som hen har för att komma fram till en bedömning av en situation som inte sällan innefattar en stor mängd osäkerhet. Den epistemiska aspekten är sammankopplat med den strukturella aspekten och kan bygga på tvingande grunder (lagar, riktlinjer osv, som inte kan väljas bort), på tillgängliga fakta och forskning, på tidigare erfarenheter (både professionella och personliga) och på föreställningar om konsekvenser som kan uppstå (Wallander & Molander, 2014). Dessa grunder kombineras ofta på olika sätt, kan användas medvetet eller omedvetet och kan ibland vara svåra att skilja från varandra. Den epistemiska aspekten kan undersökas genom modeller som analyserar

argumentationen kopplat till bedömningens innehåll (Wallander & Molander, 2014).

De strukturella och epistemiska aspekterna har liknats vid en munk, där hålet i munken representerar den epistemiska aspekten av handlingsutrymmet och själva munken är gränserna för utrymmet, den strukturella aspekten (Dworkin, 1977; Wallander & Molander, 2014). I detta avseende får handlingsutrymmet ett faktiskt utrymme, ett ”öppet fält” som omges av gränser, ett ”surrounding belt of restrictions” (Molander, 2016, s. 20). Fältet som utgör handlingsutrymmet kan vara olika stort och storleken beror ofta på hur restriktionerna som omger fältet ser ut (ju otydligare restriktioner, desto större fält) (Jönsson, 2021). Inom ramen för den professionellas handlingsutrymme görs ofta olika typer av bedömningar (t.ex. hur allvarligt ett våldsärende är och hur hög risken är för återfall i våldsutövande) (Molander, 2016). Dessa bedömningar görs alltså inte oberoende, utan regleras av både strukturella och epistemiska aspekter av handlingsutrymmet (Lipsky, 2010; Molander, 2016; Wallander & Molander, 2014).

Bedömningsprinciper och faktorer som påverkar bedömningar

En vanlig distinktion är att studera antingen processen bakom bedömningen, eller att studera vilket innehåll som påverkar bedömningar (d.v.s. hur olika typer av ”input” påverkar ”output”, själva slutsatsen) (Benbenishty, 1992). Olika faktorer (t. ex. information om utförda våldshandlingar) är i detta fall information, som leder till någon form av slutsats. Exempel på olika sorters slutsatser är:

- Den *beskrivande* slutsatsen (Kalle är våldsam mot sin fru och har aggressionsproblem),
- Den *förklarande* slutsatsen (Kalle är våldsam för att han är deprimerad),
- Den *värderande* slutsatsen (familjens situation är mycket allvarlig),
- Den *handlingsinriktade* slutsatsen (för att lösa Kalles problem rekommenderas samtalsbehandling) (Wallander, 2022).

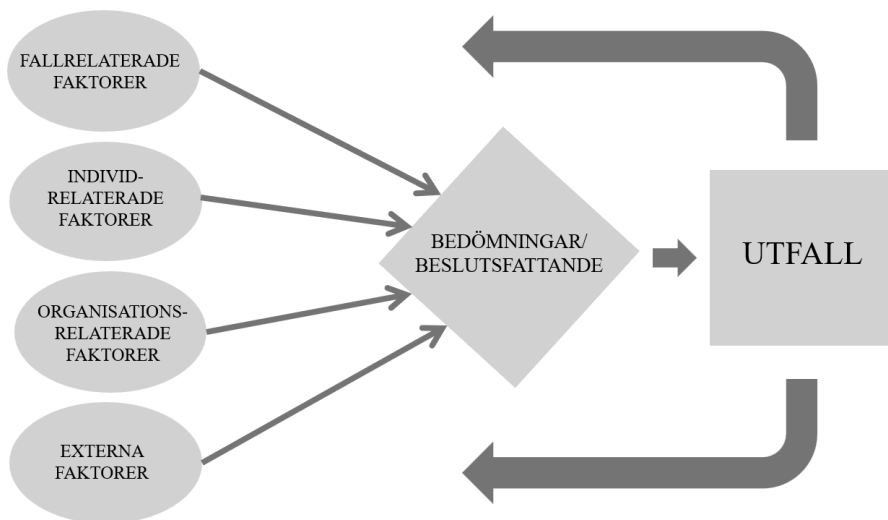
När en sådan slutsats grundas i "om...så"-påståenden (vilket visar hur informationen leder till slutsatsen) kan det benämnas som en bedömningsprincip, det vill säga en modell för att undersöka argument i bedömningens innehåll. En bedömningsprincip kan beskrivas som de mönster som används för att dra en slutsats utifrån vissa observationer eller fakta. Försök att beskriva denna process har gjorts av bland annat Stephen Toulmin (2003) som i sin teoretiska argumentationsmodell talar om "warrants". Jag har valt att använda termen "bedömningsprincip" för att öka läsvänligheten och tydlighet gentemot läsaren av kappan. Medan en bedömning definieras som "processen att bilda sig en åsikt eller nå en slutsats baserad på tillgängligt material [och] den åsikt eller slutsats som nåddes så" [min översättning] (Reber & Reber, 2001, s. 376) definieras en princip som en "grundläggande sats eller regel som ofta utgör norm för handlande eller dylikt" (Svenska Akademien, u.å.). Utifrån detta kan en bedömningsprincip således definieras som "en grundläggande regel eller riktlinje som vägleder processen att bilda sig en uppfattning eller dra en slutsats utifrån tillgänglig information". Termen bedömningsprincip används också i andra sammanhang (se t. ex. Miller et al. (1986), Wallander (2019) och Wallander (2025)).

Exempel på bedömningsprinciper är: *OM* aggressiva handlingar mot sin partner (information) *SÅ* våldsproblematik (slutsats) eller *OM* våldsproblematik (information) *SÅ* behandling (slutsats). Bedömningsprinciper bygger på olika källor, som forskning, utbildning, personlig erfarenhet, egenskaper hos bedömaren, lagar/riktlinjer och klientens situation (faktorer på olika nivåer) som tillsammans blir den kunskap som utgör grunden för det epistemiska handlingsutrymmet (Buffat, 2015; Wallander & Molander, 2014). Bedömningsprinciperna blir med det själva kärnan i den epistemiska aspekten, när bedömaren använder sin kunskap för att komma fram till slutsatserna.

Figur 2. Den strukturella och epistemiska aspekten av handlingsutrymme där bedömningsprinciper utgör den epistemiska aspekten (hållet i "munken") (Wallander & Molander, 2014).

En teori för att illustrera hur faktorer på olika nivåer påverkar bedömningar kallas för *The Decision-Making Ecology*. Modellen har sitt ursprung i bedömningsarbete relaterat till barn och unga, men har även visat sig lämplig för att förstå bedömningar i andra kontexter (Baumann et al., 2011; Baumann, Kern, et al., 1997; Baumann, Schwab, et al., 1997). Modellen beskrivs ofta som en holistisk modell (Dettlaff et al., 2020).

Figur 3. The Decision-Making Ecology (Baumann et al., 2011)

- *Fallrelaterade faktorer* är faktorer relaterade till den händelse som föranlett kontakt med socialtjänsten, och övriga faktorer relaterade till fallet/individen/familjen (Baumann et al., 2011).
- *Individrelaterade faktorer* handlar om karakteristika kopplade till bedömare/beslutsfattaren. Det kan vara kön, ålder, bakgrund, men även faktorer kopplade till attityder, kunskap, utbildning och livserfarenhet (Benbenishty & Fluke, 2020).
- *Organisationsrelaterade faktorer* är kopplade till hur organisationen är strukturerad och fungerar (t. ex. ledarskap, personal, arbetsplatskultur, arbetsbelastning, relationer) (Benbenishty & Fluke, 2020; Preston-Shoot, 2023).
- *Externa faktorer* är kopplade till lagar och förordningar, men även till andra samhälleliga strömningar, så som vetenskaplig kunskap, politiska inriktningar och sociala attityder.

De olika faktorerna kan i sin tur påverka handlingsutrymmet på olika sätt, både den strukturella aspekten av handlingsutrymmet och den epistemiska aspekten, vilket öppnar upp för skillnader i socialarbetares bedömningar och beslutsfattande (Jönsson, 2021; Wallander & Molander, 2014).

Metod

De metoder som använts för att genomföra aktuell studie är en litteraturoversikt (en *scoping review*) samt en enkätstudie som bygger på ett vinjettexperiment (den faktoriella surveymetoden). I metodkapitlet presenteras de två studierna i varsitt avsnitt där aspekter som studiedesign, begränsningar, validitet och reliabilitet samt etiska aspekter diskuteras.

Delstudie 1 – Scoping review

Då forskningsfrågan i delstudie 1 har en mer kartläggande ansats har studien genomförts som en *scoping review*, en litteraturoversikt som syftar till att identifiera och kartlägga befintlig forskning inom ett specifikt område (Folkhälsomyndigheten, 2017). En *scoping review* kan också användas vid en bredare forskningsfråga, om man vill fokusera på omfattningen och bredden i befintlig forskning eller vill göra en syntes och sprida resultat från tidigare forskning (Anderson et al., 2020; Arksey & O'Malley, 2005). Metoden är även lämplig för att klargöra hur centrala begrepp och definitioner används i befintlig forskning (Munn et al., 2018). Enligt Levac et al. (2010) samt Arksey and O'Malley (2005) kräver en *scoping review* ingen kvalitetsgranskning av de inkluderade publikationerna. Följaktligen genomfördes ingen sådan bedömning i denna studie. Arbetet vägledades av PRISMA-ScR (Tricco et al., 2018).

Inklusions- och exklusionskriterier för scoping review

Vid genomförandet av en *scoping review* fastställs inklusions- och exklusionskriterier för de artiklar som ska inkluderas i studien. Kriterierna syftar främst till att sortera bort studier som saknar relevans för forskningsfrågan (Arksey & O'Malley, 2005).

Inklusionskriterierna för delstudie 1 var vetenskapliga artiklar som:

- 1) undersökte manligt eller kvinnligt utövande av partnervåld (fysiskt, psykiskt, sexuellt eller flera av dessa typer samtidigt) i en population där deltagarna befann sig i en stabil romantisk hetero- eller homosexuell relation (i den aktuella studien definierades en stabil relation som att minst 80 procent av respondenterna i studien befann sig i ett monogamt äktenskap eller samboförhållande)
- 2) baserades på en kvantitativ metodologi där utövandet av partnervåld var den beroende variabeln i studien
- 3) publicerades mellan år 1995–2022 (1995 valdes som startpunkt eftersom den definition av partnervåld som antogs vid FN:s fjärde världskonferens om kvinnor innebar en avgörande förändring i förståelsen av problemet och omformulerade partnervåld som en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna och ett globalt folkhälsoproblem (World Health Organization, 2021))
- 4) var skrivna på engelska, svenska, danska eller norska
- 5) var peer-reviewed (granskade av oberoende sakkunnig granskare).

Exklusionskriterierna var vetenskapliga artiklar:

- 1) där individerna som utgjorde populationen inte kunde anses vara i stabila relationer (d.v.s. dejtingrelationer, tillfälliga sexuella relationer)
- 2) respondenterna utgjordes av de som utsatts för partnervåld
- 3) där individerna i populationen deltog eller hade deltagit i någon form av behandling (t. ex. samtalsbehandling för att minska våldsutövande, annan psykoterapeutisk behandling)
- 4) som baserade på en utvald snarare än en allmän befolkning (t.ex. endast militärer, endast personer med missbruk)
- 5) baserade på registerdata (t. ex. polisrapporter) snarare än självrapporterade data
- 6) som saknade multivariat analys
- 7) som var pedagogiskt komplicerade och utifrån sin utformning inte kunde sorteras i enlighet med Kraemer et al. (2005) teoretiska ramverk.

Kriterierna för inkludering och exkludering diskuterades och beslutades i gemensam diskussion med handledarna, tillika medförfattarna till Artikel 1. Då processen för en scoping review är mer iterativ än vad den är för en systematisk litteraturoversikt är det accepterat att göra ändringar av inklusions- och exklusionskriterier under arbetets gång (Colquhoun et al., 2014). Utifrån detta diskuterades och reviderades kriterierna för inkludering och exkludering kontinuerligt ju mer bekanta vi blev med materialet. Kriterierna specificerades ju längre vi kom i processen, och genom detta säkerställde vi att inga artiklar som borde ha inkluderats enligt de slutliga kriterierna exkluderades i de tidiga stadierna av arbetet.

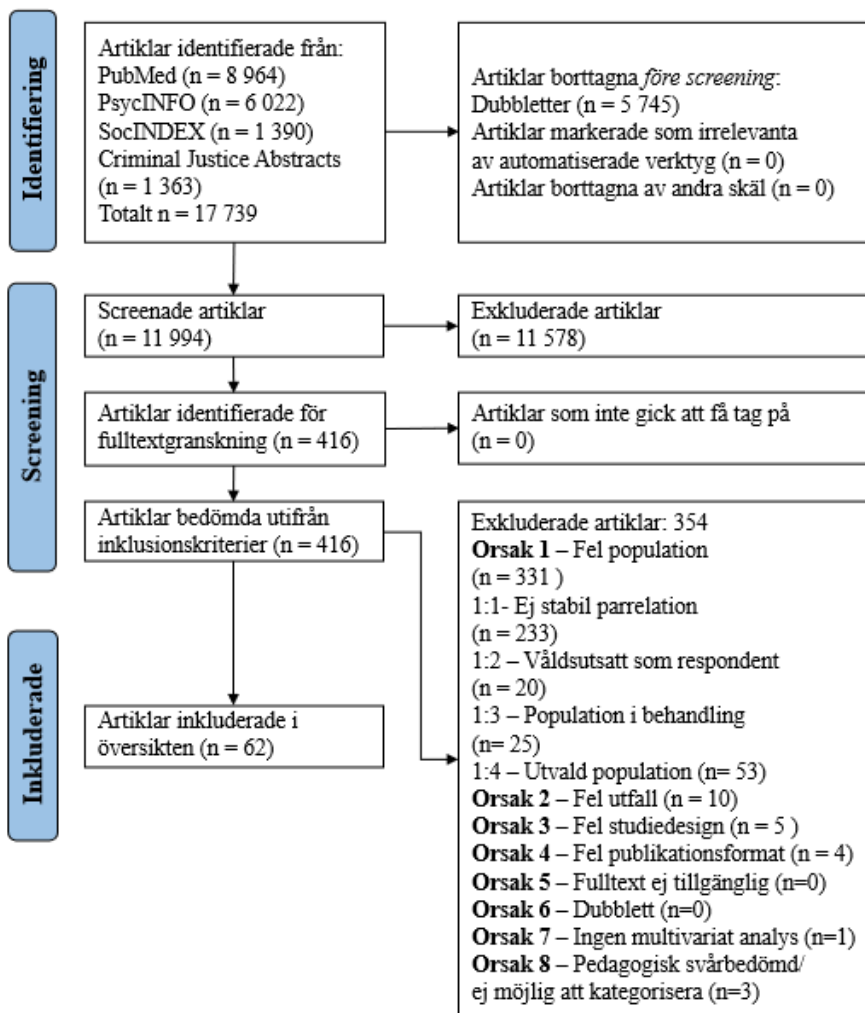
Genomförande av scoping review

För att hitta studier utfördes litteratursökningar i Pubmed, SocINDEX, PsycINFO och Criminal Justice Abstracts. Sökningarna gjordes på engelska, och söktermerna delades upp i tre olika söksträngar: termer relaterade till 1) partnervåld (t.ex. "intimate partner violence", "domestic violence"), 2) utövande (t.ex. perpetr*, abuse* och offend*) och 3) riskfaktorer (t.ex. "risk factor" och predictor). Databaserna samt söktermerna valdes ut i samarbete med en bibliotekarie vid Samhällsvetenskapliga Fakultetens bibliotek, Lund universitet, genom att läsa tidigare forskning i ämnet och via diskussioner tillsammans med handledarna. För fullständiga söksträngar, se Bilaga A. Huvuddelen av strängarna var identiska för samtliga databaser, men de inkluderade ämnesorden skiljde sig åt mellan varje databas på grund av deras individuella ämnesordlistor. Strängarna söktes först individuellt och kombinerades sedan för att hitta så många artiklar som möjligt i varje databas. Andra sökkriterier var kopplade till publiceringstid (mellan 1995–2022), språk (engelska, svenska, norska och danska) och publikationstyp (vetenskapliga tidskrifter, peer-reviewed). Den slutliga sökningen utfördes den 13 september 2022.

Efter den slutliga litteratursökningen importerades de identifierade artiklarna (n=17 739 – se Figur 4) till Endnote. En dupliceringskontroll av sökresultaten genomfördes med hjälp av metoden rekommenderad av Bramer et al. (2016). De artiklar som kvarstod efter att dubletter tagits bort (n=11 994) överfördes till Rayyan, som är ett web-baserat verktyg framtaget för att underlätta arbetet med litteraturoversikter (Ouzzani et al., 2016). Jag

(Lisa Norén, LN) granskade titlar och abstrakt för samtliga publikationer, medan medförfattarna (Lisa Wallander, LW och Martin Bergström, MB) vardera granskade 50 procent. Syftet var att bedöma om publikationerna uppfyllde inklusions- och exklusionskriterierna och därmed var relevanta för att ingå i studien. Samtliga konflikter (LN & LW, $n = 189$; LN & MB, $n = 184$) löstes genom konsensusdiskussioner. Konflikterna diskuterades först mellan de två som läst samma titlar/abstract, och om enighet inte kunde uppnås inkluderades återstående medförfattaren i diskussionen ($n = 3$), i enlighet med rekommendationer av Levac et al. (2010). Därefter hämtades och granskades 416 fulltextpublikationer enligt samma granskningsprocess. Även vid detta tillfälle läse jag samtliga publikationer, och medförfattarna 50 procent vardera, då de publikationer som i föregående urval inkluderats av den andra medförfattaren. Detta resulterade i 50 konflikter (LN & LW, $n = 20$; LN & MB, $n = 30$), varav en ($n=1$) löstes genom den återstående medförfattarens avgörande bedömning. Alla resultat från de multivariata statistiska analyserna i de inkluderade publikationerna ($n = 62$) extraherades av mig. Vissa av analyserna tolkades och diskuterades i närvaro av medförfattarna. Samtliga oberoende variabler analyserades i relation till den beroende variabeln, utövandet av partnervåld. För förteckning över inkluderade artiklar, se Bilaga B.

Identifiering av artiklar via databaser och register

Figur 4. PRISMA-översikt över publikationer inkluderade i scoping review.

Analys scoping review

Studiens resultat presenteras genom narrativ analys, ett vanligt tillvägagångssätt i kartläggande litteraturöversikter (Folkhälsomyndigheten, 2017). Resultatet redovisas i löpande text och kompletteras med tabeller och figurer.

Samtliga inkluderade artiklar (n = 62, Figur 4) lästes av mig vid minst två tillfällen. Alla oberoende variabler övervägdes i förhållande till den beroende variabeln (alltid en variabel som mätte utövande av partnervåld). Alla oberoende variabler (riskfaktorerna) i de inkluderade artiklarna extraherades från de multivariata regressionsanalyserna och alla signifikanta och ickesignifikanta riskfaktorer som redovisades i artiklarna noterades och fördes in i IBM SPSS Statistics 28. Här noterades också om riskfaktorn i fråga innebar en ökad eller minskad risk för våldsutövande. Vissa multivariata regressionsanalyser tolkades och diskuterades tillsammans med medförfattarna. Genom att operationalisera Kraemer et al. (2005) terminologi, kategoriserades de oberoende variablerna i en stegvis process utifrån följande frågor (om frågan kunde besvaras med ett ”ja” gick jag vidare till nästa fråga, annars klassificerades faktorerna så som nedan):

- 1) Är faktorn korrelerad med utfallet (ja/nej)? Nej på fråga 1 = **Icke-korrelat**
- 2) Föregår faktorn utfallet (ja/nej)? Nej på fråga 2 = **Korrelat**
- 3) Kan faktorn ändras (ja/nej)? Nej på fråga 3 = **Fast markör**
- 4) Om faktorn ändras, vet vi att risken för utfallet ändras (ja/nej)? Nej på fråga 4 = **Variabel markör**; Ja på fråga 4 = **Kausal riskfaktor**

Klassificeringen av faktorerna i de olika kategorierna bygger på statistisk signifikans och studiedesign. Faktorer som inte uppvisade en statistiskt signifikant korrelation med utfallet klassificeras som *icke-korrelat*. Statistiskt signifikanta korrelationer i tvärsnittsstudier klassificerades som *korrelat*, detta utifrån att det i dessa studier saknades empiriskt stöd som visade att en faktor föregick ett utfall. I studier där man, utifrån studiedesign (t.ex. longitudinella studier eller tvärsnittsstudier där det med säkerhet gick att fastställa att en faktor föregick utfallet) kunde fastställa att faktorn föregick utfallet, klassificerades dessa faktorer som *fasta markörer* (faktorer som ej kan ändras) eller *variabla markörer* (föränderliga faktorer). Det enda sättet att fastställa en riskfaktor som en *kausal riskfaktor*, är att genomföra en studie

som kan påvisa att om riskfaktorn ändras sker en förändring av utfallet på gruppnivå vilket kan göras genom experimentella studier, vilket är en kostsam, avancerad, och i vissa fall etiskt omöjlig, process (Shadish et al., 2002). Vid presentation av resultaten anges uttryckligen om en faktor "ökar" eller "minskar" risken för utövandet av partnervåld, även i fall där enbart korrelationer har identifierats (vilket inte ska tolkas som ett bevis på att kausalitet har påvisats).

I flera inkluderade artiklar genomfördes multivariata analyser separat för specifika subgrupper inom urvalet, oftast utifrån kön eller etnicitet. Efter noggrann övervägning klassificerades variabler som använts för att dela in urvalet som potentiella modererande variabler. I fall där populationen delades upp efter kön och resultaten skilde sig markant mellan män och kvinnor, kategoriserades "kön" exempelvis som en modererande variabel. Denna klassificering tillämpades även när de ursprungliga studierna inte uttryckligen analyserade dessa variabler som moderatorer. Det bör dock noteras att dessa modererande variabler saknar statistisk signifikansprövning, vilket innebär att inga definitiva slutsatser kan dras om deras modererande effekt.

Efter att artiklarna var genomgångna sorterades riskfaktorerna i åtta olika teman. Dessa teman skapades av mig utifrån befintligt material, och inspirerades av den socioekologiska förklaringsmodellen för våldsutövande (se sida 21–22 för genomgång av förklaringsmodeller).

- Demografiska faktorer
- Händelser i barndom/tonårstid
- Bruk av alkohol eller droger
- Hälsa
- Attityder och åsikter
- Faktorer relaterade till personliga karakteristiska
- Familj och närmsta nätverk
- Samhälle och arbete

Dessa teman fick sedan underteman, t. ex. delades "Händelser i barndom/tonårstid" in i underteman "Bevittnat våld som barn", "Blivit utsatt för våld

som barn”, ”Upplevelser i tonåren” samt ”Familjestruktur”. Riskfaktorerna beskrevs sedan i löpande text i enlighet med förfarandet för en narrativ analys.

Validitet och reliabilitet för scoping review

Att gemensamt välja ut vilka publikationer som ska inkluderas i en scoping review är ett sätt att stärka studiens validitet. Genom att säkerställa att urvalet överensstämmer med fastställda inklusions- och exklusionskriterier ökar sannolikheten att relevanta artiklar identifieras och inkluderas. Daudt et al. (2013) beskriver en process som inleds med en gemensam övningssession för att identifiera vilka publikationer som är relevanta för studien. Därefter rekommenderas att resterande urval görs individuellt, följt av en jämförelse och diskussion av resultaten inom forskargruppen. Det föreslås även att, om möjligt, byta konstellationer för urval och diskussion för att säkerställa variation och objektivitet i processen (d.v.s. att de forskare som samarbetar i olika delar av processen varierar). I aktuell studie skedde arbetet med att välja ut vilka publikationer som skulle ingå i enlighet med detta sätt. Inledningsvis skattade vi ett antal publikationer gemensamt, för att sedan övergå till individuellt arbete i Rayyan, ett verktyg för systematisk litteraturgranskning (Ouzzani et al., 2016). Jag läste samtliga titlar och abstract och studiens medförfattare läste 50 procent vardera. När samtliga titlar och abstract var genomgångna diskuterades konflikter mellan de par där de hade uppstått. När det slutgiltiga urvalet av titlar och abstract var gjort, importerades samtliga publikationer som skulle läsas till Endnote. Jag läste samtliga publikationer i fulltext, och medförfattarna läste 50 procent vardera, då de publikationer som valts ut av den andra medförfattaren. Detta arbetssätt har bidragit till att stärka studiens validitet.

Ett sätt att arbeta med att stärka reliabiliteten i en scoping review är att litteratursökningen sker i olika databaser samt tydlighet i dokumentationen kring hur de olika delarna i processen att söka efter publikationer att inkludera har gått till, vilket ökar möjligheten för andra att replikera studien (Arksey & O'Malley, 2005). Sökningen efter artiklar gjordes i fyra olika databaser som valdes med hjälp av bibliotekarie vid Samhällsvetenskapliga Fakultetens bibliotek, En tydlig dokumentation i detta avseende. För aktuell studie finns samtliga steg i denna process dokumenterad. De söksträngar som skapades

för sökningar i de olika databaserna samt de ämnesord som inkluderats finns tillgängliga i Bilaga A och kan användas för att replikera studien. Inklusions- och exklusionskriterier finns tydligt redovisade vilket även det bidrar till att replikera studien. Förfarandet för att extrahera data för de inkluderade artiklarna enligt Kraemer et. als (2005) modell finns tydligt beskriven vilket även det bidrar till replikerbarhet.

Metodologisk diskussion och begränsningar för scoping review

Till min kännedom är detta den första litteraturöversikten som tillämpar Kraemer et al:s. (2005) teoretiska ramverk för att klassificera riskfaktorer för utövande av partnervåld för en allmän befolkning. Till skillnad från tidigare översikter, som ofta pekar på oklar tidsföljd som en begränsning, skiljer denna översikt tydligt mellan riskfaktorer som föregår våldsutövande och sådana som enbart är korrelerade, samt identifierar vilka faktorer som går att påverka. Därigenom tillförs nya perspektiv och fördjupad kunskap på området. Ökad förståelse för riskfaktorer kan stödja det praktiska sociala arbetet, exempelvis i utformning av program och interventioner, samt minska risken för feltolkningar av riskfaktorer (Monrad & Ejrnæs, 2022). Översiktens styrka ligger även i den stora variationen i urval, med studier från länder med olika inkomstnivåer och kulturer, vilket stärker generaliserbarheten och tillförlitligheten i resultaten.

Studien har dock vissa begränsningar. En sådan, som relaterar till de av författarna valda inklusions- och exklusionskriterierna, är att urvalet enbart omfattade gifta eller sammanboende par. Detta val motiverades av en strävan efter populationskonsistens, i linje med tidigare forskning som också särskiljer par utifrån relationsstatus (se t.ex. Brown and Bulanda (2008), Stets and Straus (1989) och Theobald et al. (2016)). Även om vissa datingrelationer kan betraktas som stabila, definierades begreppet "dating" i litteraturen ofta brett (från tillfälliga sexuella kontakter till långvariga förhållanden) vilket försvårade bedömningen av relationsstabilitet. Fokus lades därför på gifta och sammanboende par, vilket kan begränsa generaliserbarheten till andra typer av relationer. En annan begränsning är att våldsutövande i utvalda populationer inte inkluderades i studien. Detta val motiverades även utifrån önskan att undersöka riskfaktorer för våldsutövande i en mer allmän

befolkning utifrån att socialtjänsten ofta kommer i kontakt med människor som lever under olika förutsättningar och livsvillkor.

Majoriteten av artiklarna i översikten använde Conflict Tactics Scale (CTS) som mått på våldsutövande, vilket utgör både en styrka och en begränsning. CTS är ett validerat instrument som använts sedan 1970-talet (Chapman & Gillespie, 2019; Straus, 2017; Straus et al., 1996) och bidrar till konsistens i mätningen av våldsutövande. Samtidigt kan den dominerande användningen av CTS leda till monooperationell bias i såväl forskningsfältet som vår översikt (jfr. Shadish et al. (2002)). CTS har även kritiserats för att inte fånga motiv, kontext eller konsekvenser av våldet, och inte heller kontrollerande beteende (Cares et al., 2021). Detta kan innebära att begreppsvaliditeten kan ifrågasättas då det kan finnas aspekter av våldsutövande som inte fångas inom ramen för CTS.

Studien undersöker riskfaktorer för olika typer av utövande av partnervåld utan att genomföra separata analyser för specifika våldsformer. Även om de flesta inkluderade publikationer fokuserade på fysiskt våld, preciserades inte hur andra former, såsom psykiskt våld, uteslöts från de undersökta sambanden. Med tanke på den frekventa samvariationen mellan av olika typer av våld vid utövande av partnervåld (se t. ex. Coker et al. (2000)) kvarstår utmaningar med att identifiera riskfaktorer för enskilda våldsformer.

Även rapporteringsbias är en central aspekt att beakta, särskilt vid studier om utövande av partnervåld, då majoriteten av de inkluderade artiklarna bygger på självrapporterad data. Eftersom erkännande av våldshandlingar kan få negativa konsekvenser för förövaren, är förnekande och bagatellisering vanliga strategier (Harsey & Freyd, 2020). Ett alternativ hade kunnat vara att inkludera studier baserade på registerdata eller uppgifter från våldsutsatta. Även dessa källor har dock begränsningar, såsom brist på detaljerad information om förövarens bakgrund och andra relevanta faktorer.

En ytterligare begränsning rör användningen av tvärsnittsstudier för att dra slutsatser om tidsföljd. Även om detta ofta problematiseras, menar Savitz and Wellenius (2023) att tidsordning kan fastställas om en tydlig kronologi framgår av materialet. I fråga om barndomserfarenheter ställda i relation till händelser i vuxenlivet är tidsföljden otvetydig, vilket underlättar klassificering av dessa som mer än enbart korrelerande faktorer. Samtidigt medför retrospektiva självskattningar en risk för minnesbias (eng. recall bias, se t. ex. Hardt and Rutter (2004)). Coleman et al. (2024) understryker också

utmaningarna vid både prospektiv och retrospektiv mätning av negativa barndomserfarenheter. Försiktighet bör därför alltid iakttas vid tolkningen av sådana data.

Etiska överväganden för scoping review

Etisk medvetenhet i forskningsområdet socialt arbete handlar om att bry sig om deltagarna i forskningen, men även om forskningen i sig (Eliasson, 1995). Bland annat bör man överväga hur tidigare forskning redovisas, hur urval av studieobjekt görs och hur resultat (som kan vara obekväma) hanteras (ibid.). När det gäller litteraturöversikter nämner Harsh (2020) att etiska överväganden är ett område som ofta förbises. Litteraturöversikter innehåller inte känsliga personuppgifter och behöver därför inte genomgå en etikprövning enligt svensk lagstiftning. Dock har betydelsen av litteraturöversikter ökat idag, och numera utgör de en viktig grund för utformning av riktlinjer, praktiskt arbete och framtida forskning (Munn et al., 2018). Med detta som grund är det viktigt med reflektion rörande ens epistemologiska ståndpunkt, vilka perspektiv som inkluderas i översikten och vilka paradigmer som betonas (ibid.). Forskningsprojekt som använder litteraturöversikter som metod behöver därför behålla ett etiskt fokus på omtanke om själva forskningen i sig (Eliasson, 1995) snarare än omtanke om de faktiska deltagarna i studien. I aktuell studie har jag försökt säkerställa ett etiskt förhållningssätt genom att genomgående förhålla mig kritisk och objektiv till urvalet av studier utifrån inklusions- och exklusionskriterierna. Jag har även varit tydlig i redovisningen av studiens genomförande och de söksträngar som litteratursökningen bygger på finns tydligt redovisade (Bilaga A). Jag har även förhållit mig objektiv till de resultat som hittats i artiklarna och rapporterat dessa även om de i vissa fall kunnat uppfattas som obekväma. Ett exempel på ett sådant resultat var de amerikanska studier som undersökte våldsutövande utifrån huruvida en person var ”White”, ”Black” eller ”Hispanic”, en uppdelning som inte är vanlig eller alltid socialt accepterad i en svensk kontext.

Delstudie 2 - Enkätstudie

Följande avsnitt beskriver delstudie 2, som är en experimentell tvärsnittsstudie baserad på den faktoriella survey-metoden, riktad mot socialsekreterare verksamma inom myndighetsutövning för barn och vuxna. Datainsamlingen genomfördes med hjälp av en enkät. Avsnittet inleds med en kort introduktion till den valda metoden, ett vinjettexperiment i form av en faktoriell surveystudie, och följs därefter av en redogörelse för studiens respondenter. Vidare presenteras de beroende och oberoende variablerna, och genomförandet samt de statistiska analyserna beskrivs. Avsnittet avslutas med en diskussion om studiens validitet, reliabilitet och begränsningar, samt etiska överväganden.

Den faktoriella surveymetoden - en introduktion till metoden

Det finns olika typer av vinjettexperiment, och i aktuell studie användes faktoriella survey-metoden. Den faktoriella surveymetoden kan användas för att undersöka hur människor gör bedömningar och vilka faktorer som påverkar dessa bedömningar (Rossi & Anderson, 1982). I den aktuella studien undersöks de underliggande faktorer som påverkar bedömningar avseende utövandet av partnervåld. Rossi and Anderson (1982) menar att mänskliga bedömningar är strukturerade, även om det ibland kan verka som motsatsen. I den "verkliga världen" kan det vara svårt att fastställa vilka faktorer som ligger till grund för en bedömning och hur dessa faktorer samverkar för att påverka bedömningen, eftersom faktorerna ofta korrelerar med varandra (Wallander, 2009). Genom att använda den faktoriella surveymetoden kan olika faktorer som påverkar en viss bedömning särskiljas, och deras respektive inverkan på bedömningen kan analyseras genom statistisk analys (Wallander, 2012). Samtidigt ger metoden en möjlighet att fånga den komplexitet som ofta finns i den verkliga världen på ett sätt som gör de scenarion som beskrivs realistiska för respondenterna (Rossi & Anderson, 1982). Mot bakgrund av ovanstående framstår den faktoriella surveymetoden som en lämplig metod för att undersöka om, och i så fall hur, olika faktorer påverkar socialsekreterares bedömningar av ärendens allvarlighetsgrad vid partnervåld samt risken för återfall i våldsamt beteende

(Ejrnæs & Moesby-Jensen, 2021; Wallander, 2012). Att använda den faktoriella surveymetoden för att studera professionella bedömningar ger en möjlighet att undersöka inte bara variationer i professionella bedömningar, utan även att studera *både* enighet och oenighet (variation) i bedömningarna). Enighet kan i här handla om att identifiera gemensamma bedömningsprinciper (utifrån det epistemiska handlingsutrymmet). Oenighet kan hittas i variationer i slutsatser som grundas på t. ex. individ-relaterade faktorer (Wallander & Molander, 2014).

Den faktoriella surveymetoden baseras på vinjetter, korta, fiktiva berättelser som beskriver en vald situation med avsikt att undersöka hur situationen bedöms. I denna studie används metoden för att analysera bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i beskrivningar av partnervåld. De faktorer som undersöks inkluderas i vinjetterna och benämns där som dimensioner. Dimensionerna delas in i dimensionsnivåer, och operationaliseras genom vinjettformuleringar. Vinjettformuleringarna varieras sedan samtidigt och slumpmässigt för att skapa olika varianter av vinjetterna, samtliga unika (Wallander, 2012). Det totala antalet vinjetter som skapas för en studie beräknas genom att multiplicera antalet vinjettformuleringar per dimension, vilket ger ett "vinjettuniversum" (Auspurg & Hinz, 2015; Rossi & Anderson, 1982). Genom att slumpmässigt eller systematiskt dra vinjetter från vinjettuniversumet ges ett urval av vinjetter som sedan sätts samman i enkäter.

Respondenterna ombeds göra en eller flera bedömning(ar) när de läst vinjetten, vilket kan vara allvaret av ett visst fenomen (t. ex. utövandet av partnervåld) eller risken att något kommer att inträffa (t. ex. risken för att en person kommer återfalla i utövandet av partnervåld). De bedömningar som studeras blir i studien de beroende variablerna och de dimensioner som inkluderas och varieras i vinjetterna blir de oberoende variablerna (Jasso, 2006). I aktuell studie motsvarar dimensionerna de fallrelaterade faktorerna.

Respondenter i enkätstudie

Studiens population är socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning enligt Socialtjänstlagen inom en socialtjänstförvaltning. Arbetsområden som täcks in är:

- Barn och unga
- Missbruksproblematik
- Psykisk ohälsa
- Våld i nära relation
- Hedersrelaterat våld
- Kriminalitet/avvikande beteende
- Ekonomiskt bistånd
- Bostadsproblematik
- Familjerätt
- Mottagningsarbete

Respondenter för studien söktes i Skånes 33 kommuner. Urvalsram för studien blev alltså de enheter där dessa socialsekreterare arbetar, vilka representeras av deras respektive chefer. Anledningen till att Skåne valdes som plats för genomförandet av studien var för att det, utifrån min bosättningsplats, skulle finnas möjlighet att besöka de kommuner som ville delta personligen utan alltför långa restider. Urvalsmetoden är därmed ett bekvämlighetsurval, där respondenterna valdes utifrån om de var tillgängliga och villiga att delta i studien (Bryman, 2018; Hibberts et al., 2012). En nackdel med ett bekvämlighetsurval är att urvalet inte blir representativt för en större population av socialsekreterare och att det därför inte är möjligt att göra statistiska generaliseringar. I studier baserade på experimentella metoder används emellertid ofta bekvämlighetsurval, eftersom man fortfarande kan identifiera orsakssamband mellan vinjettfaktorer och vinjettbedömningarna (Taylor, 2006; Wallander, 2012). I en studie baserad på ett bekvämlighetsurval blir det också viktigt att rapportera respondenturvalets demografi (Hibberts et al., 2012) vilket i aktuell studie görs genom att redovisa ett antal respondentvariabler.

Hur kommunerna i Skåne organiserar sina socialtjänstverksamheter varierar. En iakttagelse som gjordes vid datainsamlingen var att det i större kommuner ofta finns specialiserade enheter som arbetar specifikt med olika problemområden, medan mindre kommuner har en organisation där socialsekreterare kan arbeta med många olika problemområden samtidigt.

Utifrån detta representerar de grupper som ingick i studiens urvalsram olika grader av specialisering. Ärenden relaterade till partnervåld sammanfaller ofta med andra sociala problem (Danis, 2003), därav valet att inkludera även socialsekreterare som inte har som direkt arbetsuppgift att hantera partnervåldsärenden i studien.

Deltagare till studien rekryterades genom sina chefer. Kontaktuppgifter till cheferna erhöles via kommunernas Kontaktcenter. Dit riktades en förfrågan, via e-post eller telefon, om att få tillgång till e-postadresser och telefonnummer till samtliga första linjens chefer (d.v.s. de chefer som direkt leder medarbetare på operativ nivå) för grupper som arbetade med myndighetsutövning för barn eller vuxna (i enlighet med de inkluderade arbetsområdena). Därefter kontaktades dessa chefer (n=164) via e-post för en första presentation av studien. Några dagar senare skickades ytterligare ett mejl med mer information och en förfrågan om att få delta vid ett möte med deras personal. Vid uteblivet svar följdes mejlet upp med minst ett försök till kontakt via telefon.

Sammanlagt genomförde jag 36 informations- och datainsamlings-tillfällen, arrangerade av totalt 53 chefer i 19 kommuner. Att antalet chefer involverade i datainsamlingen översteg antalet tillfällen, och att antalet tillfällen i sin tur översteg antal kommuner, förklaras av flera orsaker. I fyra kommuner organiserades separata möten vid olika tillfällen med olika personalgrupper, vilket medförde flera informations- och datainsamlings-tillfällen inom samma kommun. I fem kommuner deltog flera grupper vid ett gemensamt möte, vilket ofta var resultatet av en samordnad planering mellan cheferna. I en kommun anordnades dessutom ett öppet möte dit medarbetare från olika grupper kunde ansluta utifrån eget intresse. Upplägget varierade eftersom jag anpassade besöken efter kommunernas önskemål i syfte att vara flexibel och underlätta deltagande i studien. Vid informations- och datainsamlings-tillfällena presenterades studien och ett informationsbrev delades ut. Särskild vikt lades vid att betona frivillighet. Enkäten delades ut till intresserade, som själva valde om de ville fylla i den direkt eller senare. De som fyllde i på plats fick ett kuvert för att lämna in enkäten anonymt, medan övriga fick ett förfrankerat svarskuvert. Jag samlade ej in namn och kontaktuppgifter för de som tog emot en enkät.

Två påminnelser om att besvara enkäten skickades ut till socialsekreterarna via mejl till deras chefer. Chefen ombads vidarebefordra mejlet,

där en påminnelse om att besvara enkäten fanns bifogad, till sina medarbetare. Jag kunde inte kontrollera huruvida chefen verkligen vidarebefordrade mitt mejl eller inte, men då jag inte hade kontaktuppgifter till de socialsekreterare som valt att ta emot en enkät bedömdes detta sätt vara mest ändamålsenligt.

I samband med att jag bokade in besöken tillfrågade jag cheferna hur många personer som skulle delta vid informationsträffarna. Totalt var det 477 socialsekreterare som cheferna uppgav skulle delta vid informationstillfällena. Av dessa var det $n=324^1$ socialsekreterare som ville ta emot en enkät (ca 68 %), och det inkom $n=173$ besvarade enkäter. Studiens svarsfrekvens beräknas utifrån antalet utdelade enkäter och inte på det totala antalet socialsekreterare som deltog i gruppmötena, vilket ger studien en svarsfrekvens på 53 procent. För en beskrivning av urvalets demografiska sammansättning, se tabell i manus för Artikel 2. Bortfall diskuteras vidare i avsnittet ”Studiens begränsningar”.

Genomförande enkätstudie

Konstruktion av vinjetter – att mäta fallrelaterade faktorer

Vinjettdimensionerna valdes utifrån tidigare forskning och teoretiskt intresse, med fokus på faktorer som påverkar bedömningar av utövande av partnervåld (Jasso, 2006; Rossi & Anderson, 1982; Taylor, 2006). Urvalet baserades på två aspekter kopplade till våldet: dimensionernas betydelse för *bedömningar* av problemet samt deras konstaterade inverkan på *risken för utövande* av partnervåld, såsom rapporterats i tidigare studier. Tre av de faktorer som valdes för vinjetterna (Tabell 2) – ”Kön”, ”Våldshandling” och ”Antal tillfällen” – baserades på tidigare forskning om hur dessa faktorer påverkar bedömningar av utövandet av partnervåld (se sida 35–37). De övriga sex faktorerna – ”Barn”, ”Bruk av alkohol eller droger”, ”Upplevelser i barndomen”, ”Utbildningsnivå”, ”Arbetssituation” och ”Hälsa” – valdes

¹ För studien skapades totalt 300 enkäter. Tjugofyra enkäter distribuerades till mer än en respondent, eftersom 300 enkäter hade utformats medan 324 personer anmälde intresse för att delta i studien. De enkäter som valdes ut för dubbel distribution var sådana som ännu inte hade returnerats.

utifrån resultatet från delstudie 1 (se sida 82–85). Anledningen till detta var i första hand ett teoretiskt intresse av att undersöka hur faktorer som visat samband med utövande av partnervåld uppfattas av socialsekreterare i deras bedömningar. Detta intresse förstärktes av att tidigare forskning i begränsad utsträckning har studerat hur sådana faktorer påverkar professionella bedömningar av våldsutövande.

I Figur 5 finns ett exempel på en vinjett som inkluderades i en av studiens enkäter. De fetstilta kursiverade delarna av vinjetten representerar de dimensioner som manipulerades. De icke-kursiverade delarna var desamma för alla vinjetter som ingick i enkäterna.

***Karl** lever i en relation och **har inga barn**. Han har vid **två tillfällen det senaste året knuffat sin sambo**. Vid tillfällena för händelserna var han **påverkad av alkohol**. **Karl bevitnade fysiskt våld mellan sina föräldrar i barndomen**. Han har **grundskoleutbildning** och gällande hans arbetssituation **har han problem på sitt arbete och är missnöjd med sin arbetssituation**. **Karl upplever sig nedstämd och har känslor av meningslöshet**.*

Figur 5. Exempel på vinjett som inkluderades i enkätstudien.

I Tabell 1 redovisas vinjetternas dimensioner, dimensionsnivåer samt vinjettformuleringar. Den sista kolumnen redovisar den relativa frekvensen för de respektive vinjettformuleringarna i det slutgiltiga vinjetturvalet (d.v.s. att i 10 % av vinjetterna hette personen som utövade våld "Peter", i 10 % "Johan" o.s.v.).

Tabell 1. Vinjettdimensioner, dimensionsnivåer, vinjettformuleringar samt andel dimensionsnivå i de bedömda vinjetterna (n=1707).

Vinjettdimension	Dimensionsnivåer	Vinjett-formuleringar	Frekvens (%) i slutgiltigt vinjettsample
1. Kön våldsutövare	1. Manligt namn	1a. Peter	10
		1b. Johan	10
		1c. Karl	10
		1d. Anders	10

	2. Kvinnligt namn	1e. Martin	10
		2a. Anna	10
		2b. Sara	10
		2c. Ida	10
		2d. Malin	10
		2e. Sofia	10
2. Närvaro av barn i familjen	1. Inga barn	1. har inga barn	25
	2. Yngre barn	2. har barn som går på förskolan	25
	3. Mellanstora barn	3. har barn som går på mellanstadiet	25
	4. Äldre barn	4. har barn som går på gymnasiet	25
3. Antal våldshändelser senaste året	1. Ett tillfälle	1. ett tillfälle det senaste året	40
	2. Två tillfällen	2. två tillfällen det senaste året	40
	3. Tre tillfällen	3. tre tillfällen det senaste året	20
4. Typ av våld	1. Fysiskt våld	1a. tagit sin sambo hårt i armen	10
		1b. dragit sin sambo i håret	10
		1c. gett sin sambo en örfil	10
		1d. knuffat sin sambo	10
		1e. kastat ett föremål mot sin sambo	10
	2. Psykiskt våld	2a. hotat att skada sin sambo	10
		2b. förbjudit sin sambo att träffa vänner	10

		2c. kallat sin sambo för "värdelös idiot"	10
		2d. hotat sin sambo med att ta livet av sig	10
		2e. gått igenom sin sambos meddelanden utan tillåtelse	10
5. Våldsutövarens bruk av alkohol/droger	1. Alkohol	1a. påverkad av alkohol	25
	2. Droger	2a. påverkad av marijuana	8,3
		2b. påverkad av bensopreparat	8,3
		2c. påverkad av amfetamin	8,3
	3. Inget bruk av alkohol/droger	3a. nykter	50
6. Våldsutövarens upplevelser i barndomen	1. Utsatt för våld eller verbala kränkningar som barn	1a. blev slagen av sina föräldrar i barndomen	12,5
		1b. blev verbalt kränkt av sina föräldrar i barndomen	12,5
	2. Bevittnat våld/verbala kränkningar som barn	2a. bevittnade fysiskt våld mellan sina föräldrar i barndomen	12,5
		2b. bevittnade verbala kränkningar mellan sina föräldrar i barndomen	12,5

	3. Har haft en trygg och stabil uppväxt	3a. har haft en trygg och stabil uppväxt med sammanboende föräldrar	25
		3b. har haft en bra barndomstid men vuxit upp med separerade föräldrar	25
7. Våldsutövarens utbildningsnivå	1. Grundskole-utbildning	1a. grundskole-utbildning	33,5
	2. Gymnasie-utbildning	2a. gymnasie-utbildning	33,5
	3. Högre utbildning	3a. universitets-utbildning	33
8. Våldsutövarens arbetssituation	1. Saknar anställning	1a. arbetslös	33
	2. Vantrivs på arbetet	2a. problem på sitt arbete och är missnöjd med sin arbetssituation	33,5
	3. God arbetssituation	3a. ett stabilt arbete och trivs där	33,5
9. Våldsutövarens hälsa	1. Psykisk ohälsa	1a. upplever sig nedstämd och har känslor av meningslöshet	12,5
		1b. lider av ångest	12,5
	2. Fysisk ohälsa	2a. lider av sömnproblem	12,5
		2b. har problem med långvarig värk	12,5
	3. Ingen fysisk eller psykisk ohälsa	3a. mår bra fysiskt och psykiskt	50

Antalet vinjetter i studiens vinjettuniversum är $2 \times 4 \times 3 \times 10 \times 5 \times 6 \times 3 \times 3 \times 5 = 324\,000$. Samtliga vinjettformuleringar (förutom kön där namnen representerar två kategorier – man eller kvinna) kan i studiens sägas utgöra självständiga nivåer och behandlas som prediktorer i analysen. Genom att slumpmässigt dra ett urval av vinjetter från vinjettuniversumet, erhålls det urval av vinjetter som inkluderas i studien. Vinjetturval för aktuell studie var 3000 vinjetter som sattes samman i totalt 300 enkäter med 10 vinjetter per enkät. För att skapa vinjetterna användes Excel, IBM SPSS Statistics 28, Word samt kod skriven för Javascript.

Enkätfrågor om respondenterna – att mäta bedömarnas individuella faktorer och arbetsrelaterade faktorer

Faktorer relaterade till respondenten inkluderade *sociala kategorier* (kön, ålder, högsta utbildningsnivå samt huruvida man hade vidareutbildning om våld i nära relation). De inkluderade även *tidigare och nuvarande livserfarenheter* (egen erfarenhet av våld inom ramen för familjen (utsatt för/bevittnade fysiskt och/eller psykiskt våld från/mot förälder i barndomen, utsatt för fysiskt och/eller psykiskt våld från tidigare eller nuvarande partner och utövat fysiskt och/eller psykiskt våld mot en tidigare eller nuvarande partner). Frågorna rörde även *professionella erfarenheter* (t. ex. arbetslivserfarenhet – antal år på nuvarande arbetsplats och totalt antal år arbetat som socionom, vilken åldersgrupp respondenterna arbetar med – barn 0-18 år eller vuxna 18+ år, vilken typ av social problematik man är anställd för att arbeta med (se arbetsområden på sida 64), om det fanns handlingsplaner och/eller rutiner för att arbeta med partnervåld på arbetsplatsen, om det fanns någon specialistgrupp som arbetar med våld i nära relation på arbetsplatsen, arbetsbelastning och personalomsättning).²

² I enkäten inkluderades även frågor från formuläret QPSNordic, som mäter psykologiska och sociala faktorer på arbetsplatsen. Dessa analyseras dock inte inom ramen för denna avhandling.

Studiens beroende variabler

Efter varje vinjett ombads respondenten göra två bedömningar på två sjugradiga Likert-skalor, utifrån den situation som beskrevs i vinjetten³:

- Hur allvarlig bedömer du situationen som beskrivs ovan? 1 (inte alls allvarlig) – 7 (våldigt allvarlig)
- Hur låg eller hög bedömer du risken för att personen återfaller i våldsam beteende mot sin partner? 1 (våldigt låg risk) – 7 (våldigt hög risk)

Metodologisk diskussion och metodologiska överväganden enkätstudie

En förstudie genomfördes i maj/juni 2024 med 13 socialarbetare från en svensk kommun, för att testa enkätens tydlighet och vinjetternas realism (jfr. Taylor (2006)). Förstudien genomfördes även i syfte att säkerställa tillräcklig spridning i bedömningarna, vilket är en förutsättning för att analysera vinjettdimensionernas påverkan. Deltagarna bedömde 12 vinjetter vardera och deltog därefter i en fokusgruppsintervju med utgångspunkt i vinjetterna och enkätens övriga delar (delen rörande individrelaterade faktorer besvarades ej). Resultaten visade en något skev spridning mot mer allvarliga bedömningar.

För att öka variationen i skattningarna (och för att undvika att respondenterna gjorde egna tolkningar av hur många gånger våldet som beskrevs i vinjetterna skett) inkluderades en ny dimension om antalet förekomster av våld (Vinjettdimension 3), baserat på tidigare forskning om återfallsbedömningar (se t. ex. Mullineux et al. (2019)). Det gjordes även stratifieringar av vinjettdimension 3 (Antal våldshändelser senaste året), 5 (Våldsutövarens bruk av alkohol/droger), 6 (Våldsutövarens upplevelser i barndomen) samt 9 (Våldsutövarens hälsa) (se Tabell 2). Stratifiering avser i

³ Enkäten innehöll även två ytterligare bedömningar. Respondenterna ombads, utifrån vinjetten, att ange hur säkra de kände sig på sin bedömning av risken för återfall samt att rekommendera en insats för den person som beskrevs i vinjetten (baserat på en lista över olika insatser). I denna avhandling analyseras emellertid enbart bedömningarna av allvarlighet och risk för återfall.

detta sammanhang att vinjettformuleringarna inom en och samma dimension inte förekommer i lika ofta i det slutgiltiga vinjetturvalet. I detta fall fick dimensionernas "mindre allvarliga" nivåer förekomma oftare, i syfte att säkerställa en större spridning på vinjettbedömningarnas svarsskalor. Vinjettdimensionen "Typ av våld" identifierades även den som en avgörande vinjettdimension för hur allvarlig situationen uppfattades, i linje med tidigare forskning som visar att fysiskt våld generellt bedöms som allvarligare än psykiskt (se t. ex. (Aizpurua & O'Connell, 2021; Hammock et al., 2015; Stewart-Williams, 2002)). I samråd med handledare Lisa Wallander beslutades att alla respondenter skulle bedöma samtliga typer av våldshändelser (se Tabell 1). För att undvika ordningseffekter numrerades vinjettformuleringarna (1a–1e och 2a–2e inom vinjettdimension 4) och grupper om tio nummer slumpades fram med hjälpkod skriven för Javascript. Totalt skapades 300 slumpmässiga grupper med nummer om 1–10, som sedan användes i Excel och importerades till IBM SPSS Statistics 28 för vinjettkonstruktion.

Analys enkätstudie

Statistisk analys av data från vinjettexperiment

Studiens slutgiltiga modeller analyserades med hjälp av multilevel multivariat regressionsanalys, vilket är ett vanligt analysförfarande i studier som använder den faktoriella surveymetoden (Wallander, 2009, 2012; Wallander & Molander, 2014). I studien blev själva bedömningarna de beroende variablerna och de faktorer som ingick i vinjetten samt faktorer på individnivå de oberoende variablerna. Anledningen till att multilevel multivariat analys användes är att datamaterialet kan anses som "klustrat", detta då varje respondent bedömer flera vinjetter. I klustrad data kan det förväntas att två vinjetter som tillhör samma person har bedömts mer lika än två vinjetter som bedöms av olika respondenter (Merlo, Chaix, et al., 2005). Bedömningarna är således inte oberoende av varandra, vilket krävs om vanlig linjär regressionsanalys ska användas som analysmetod. Multilevel multivariat analys med flera nivåer beaktar och korregerar för de kluster som

kan finnas i materialet (Merlo, Chaix, et al., 2005; Merlo, Yang, et al., 2005; Wallander, 2012).

Vinjetterna i studien valdes slumpmässigt från ett vinjettuniversum, en design som möjliggör analys av effekterna av enskilda dimensioner. Detta säkerställer en approximativ ortogonalitet, det vill säga att dimensionerna i princip är oberoende av varandra och varierar utan inbördes påverkan, vilket i sin tur ger studien experimentell kontroll. I aktuell studie används ett bekvämlighetsurval varpå signifikanstest inte kan tolkas som att resultatet automatiskt kan generaliseras till populationen (Hirschauer et al., 2020).

Omkodning av variabler

Inför den multivariata regressionsanalysen omkodades samtliga oberoende variabler på nominal- och ordinalskalenivå till dummyvariabler. En dummyvariabel är en variabel som används för att representera kategoriska variabler med siffror, oftast 0 och 1 (t. ex. kan kategorierna "man" och "kvinna" kodas om till 0 och 1 för att kunna användas i statistiska analyser) (Borg & Westerlund, 2012).

Ytterligare omkodningar gjordes enligt följande: För de fallrelaterade faktorerna kodades variabeln *Kön våldsutövare* (ursprungligen fem mans- och fem kvinnonamn) om till två kategorier: "män" och "kvinnor". Bland de individrelaterade faktorerna omkodades *utbildning om våld* (flervalsfråga) till "Ja, har vidareutbildning om våld i nära relationer" respektive "Nej". Variabeln *tidigare eller nuvarande erfarenhet av våld* (flervalsfråga) delades upp i fem dikotoma variabler: bevittnat våld som barn, utsatt för våld som barn, utsatt för partnervåld som vuxen, utövade partnervåld som vuxen samt "ingen våldserfarenhet". Därtill skapades en kontinuerlig variabel, *ackumulerad erfarenhet utsatthet för våld*, baserad på respondentens samtliga erfarenheter av utsatthet eller bevittnande av våld i barndom eller vuxen ålder. Denna variabel kunde anta värden mellan 0–6, där varje erfarenhet gav 1 poäng.

Variablerna gällande *Arbetsbelastning* och *Personalomsättning* omkodades till två svarskategorier vardera; "Mycket låg – varken hög eller låg" samt "Hög – mycket hög" detta då relativt få respondenter svarat "Mycket låg" samt "Låg" för båda variablerna.

Förberedande analyser

Samtliga statistiska analyser genomfördes i IBM SPSS Statistics 28. Inledningsvis genomfördes univariata och bivariata analyser för att beskriva och utforska materialet. Den univariata analysen användes för att beskriva de beroende variablerna och respondentvariablerna på individnivå samt för att undersöka fördelningen av bedömningen av allvarlighet och risken för återfall. Bivariata analyser genomfördes för att undersöka samband mellan bedömningarna, mellan andra variabler och för att vägleda urvalet av respondentvariabler till den slutliga multilevelmodellen. Med undantag av den bivariata analysen för att undersöka sambandet mellan de två bedömningarna rapporteras inte resultaten från övriga bivariata analyser, då de primärt tjänade ett explorativt syfte inför den multivariata analysen.

Samtliga vinjettvariabler inkluderades i de slutgiltiga modellerna, medan urvalet av respondentvariabler baserades på både statistisk och teoretisk relevans. Inledningsvis testades alla respondentvariabler i bivariata regressioner, och de variabler som visade statistisk signifikans eller hade stark teoretisk förankring inkluderades i slutmodellen. Variabler utan signifikanta effekter inkluderades om de bedömdes vara teoretiskt relevanta, då även icke-signifikanta resultat kan vara av intresse i ljuset av tidigare forskning eller teoretiska antaganden.

Några av de förberedande analyserna redovisas här lite mer specifikt, då processen att bestämma huruvida de berörda variablerna skulle inkluderas i den slutgiltiga analysen var mer omfattande. Den första rör respondenternas våldserfarenhet. I bivariata regressionsanalyser uppnådde de två variablerna kopplade till våldserfarenheter i barndomen samt den variabel som visade erfarenhet av att utsättas för partnervåld som vuxen ingen statistisk signifikans med någon av de beroende variablerna. Däremot uppnåddes statistisk signifikans för variabeln rörande erfarenhet av att utöva partnervåld. I bivariata regressionsanalyser av den variabel som omkodats för att visa ackumulerad våldserfarenhet uppnådde denna statistisk signifikans. Utifrån ovanstående inkluderades variabeln som visade erfarenhet av våldsutövande samt den ackumulerade våldsvariabeln i den slutgiltiga modellen. Analyser av multikollinearitet (d.v.s. att två eller flera variabler i en analys är starkt beroende av varandra vilket kan göra det svårt att avgöra deras individuella effekter) visade att sådan ej förelåg.

På grund av hög korrelation mellan ålder, antal år i yrket och antal år på nuvarande arbetsplats inkluderades endast den sistnämnda i modellen, då den uppnådde signifikans i bivariata regressionsanalyser. Urvalet av arbetsområden som inkluderades i den slutgiltiga analysen (variabeln "Arbetsområde") baserades på t-tester samt successiv modellering med regressionsanalys. De områden som uppvisade signifikanta effekter och även störst påverkan på bedömningarna (Psykisk ohälsa, Bostadsproblem och Ekonomiskt bistånd) inkluderades i den slutgiltiga modellen.

Variablerna kommuntillhörighet, utbildningsnivå och personalomsättning uppnådde inte statistisk signifikans i de bivariata regressionsanalyserna och exkluderades därför från den slutgiltiga modellen. Däremot inkluderades variablerna respondentens kön samt vidareutbildning gällande våld, trots avsaknad av signifikanta effekter, då de bedömdes vara teoretiskt relevanta.

På grund av internt bortfall inkluderades slutligen 167 individer och 1647 vinjetter i de slutgiltiga multivariata modellerna (Modell 6–8, se nästa rubrik). I de univariata beskrivningarna redovisas dock samtliga tillgängliga svar för respektive variabel/bedömning (d.v.s. alla bedömningar som inkom), varför antalet kan variera mellan tabellerna i manus för Artikel 2.

Multivariata analyser

De slutgiltiga analyserna i studien genomfördes med multivariat multilevel regressionsanalys. Bedömningarna analyserades separat i enskilda modeller samt i två modeller där bedömning av allvarlighet fungerade som mediator för bedömning av risk för återfall (totalt 8 modeller). För båda bedömningarna inleddes analyserna med en tom modell (intercept-only model), där endast bedömningarna utgjorde de beroende variablerna (Modell 1 och 2). Syftet med detta var att skapa en referensmodell för jämförelse med andra modeller samt för att beräkna intraklasskorrelationen (ICC) (Hox et al., 2018). Därefter inkluderades vinjettvariablerna för både bedömning av allvarlighet och bedömning av risk för återfall (Modell 3 och 4). Modell 5 utgick från bedömningen av risk för återfall med vinjettvariablerna samt bedömningen av allvarlighet inkluderades som mediator. I nästa steg skapades två modeller med respektive bedömning, där vinjettvariablerna samt de utvalda individrelaterade variablerna inkluderades (Modell 6 och 7). Slutligen skapades en modell för bedömningen av risken för återfall där

vinjettvariablerna och de utvalda individrelaterade variablerna inkluderades, tillsammans med bedömningen av allvarlighet som mediator. Koefficienter, signifikansnivåer, modellernas varianskomponenter, ICC och Pseudo R^2 noterades.

Begränsningar för enkätstudie

En begränsning med den faktoriella surveymetoden är att den endast fångar de faktorer som ingår i vinjetterna. Ytterligare faktorer kan påverka bedömningen, men om dessa inte inkluderas i vinjetten kommer de inte heller att beaktas i analysen (Wallander, 2012). Detta gäller även för aktuell studie - det kan finnas fallrelaterade- och individrelaterade faktorer som påverkar bedömningar avseende allvarlighet och risk för återfall i utövande av partnervåld som studien inte fångat upp. En annan begränsning är att man inte kan studera bedömningsprocessen i termer av hur intuition och analys påverkar de bedömningar som görs, samt vilka motiv som understödjer bedömningarna, vilket är en viktig del av bedömningsprocessen. En studie med vinjettexperiment kan exempelvis kompletteras med intervjuer i syfte att få en djupare förståelse av de underliggande motiven till bedömningarna (Taylor, 2006; Wallander, 2012; Wallander & Molander, 2014), vilket t. ex. genomförts av Wallander and Laanemets (2017).

För att generera högre svarsfrekvens distribuerade jag personligen enkäterna till respondenterna, något som visat sig generera högre svarsfrekvenser (Baruch & Holtom, 2008). Enligt Baruch and Holtom (2008) framkommer även att en svarsfrekvens mellan 45–60 procent är en vanligt förekommande nivå för en enkät för organisatorisk forskning. Aktuell studie hade en svarsfrekvens på 53 procent vilket kan anses som tillfredsställande. Det finns dock ett bortfall i studien som utgör en begränsning, vilket är svårt att analysera. Socialtjänstens höga arbetsbelastning (Vision, 2022) och utmaningar i att förena praktik och forskning (Svensson et al., 2024) kan ha påverkat deltagandet. Ett bortfallsbias, kopplat till att det var chefer som initialt kontaktades för att rekrytera respondenter, kan inte uteslutas (Aneshensel, 2013; Berg, 2005). I studien fungerade cheferna som gatekeepers, vilket innebär att de inte själva var respondenter utan hade en nyckelroll i att ge mig tillgång till respondenterna (Clark, 2010). Det var ett antal chefer jag inte fick tag på ($n = 66$), och ett antal av de som jag pratade

med (n = 32) avböjde utifrån olika anledningar deltagande å sina medarbetares vägnar (t.ex. arbetsbelastning, omorganisation, att de deltog i andra studier). I andra fall uppgav chefen att information om studien vidarebefordrats till medarbetare och att de "fick delta om de ville" (n = 9), och några chefer uttryckte initialt intresse men återkom aldrig (n = 5). Chefer kan även ha agerat gatekeepers vid informationstillfällen och datainsamling. Vid några tillfällen fick jag höra att "X och Y deltar inte idag, de är upptagna/har mycket att göra/kan inte komma", utan att det framgick om beslutet kom från dem själva eller från chefen.

Man kan spekulera i om de grupper som valde att bjuda in mig var de som hade en lägre arbetsbelastning; dock motsägs detta av det faktum att 66 procent av de som besvarat på enkäten anser att de har en "hög eller mycket hög arbetsbelastning". En reflektion var att flertalet av de chefer som bjöd in mig till möten uttryckligen sade att de "var intresserade av forskning", "tyckte det var viktigt att socialtjänsten bidrog till forskning" eller liknande, vilket kan tyda på att jag bjöds in till de grupper där det hos cheferna fanns ett intresse för kunskaps- och forskningsrelaterade frågor. Detta torde dock inte påverka hur enkäterna besvarades i någon stor utsträckning, då cheferna inte ingick som respondenter i studien. Trots de beskrivna begränsningarna bedömdes kontakten med cheferna som den mest ändamålsenliga rekryteringsmetoden, utifrån att jag ville komma till ett möte och presentera min studie. Ofta är det chefer som sätter agendan för möten, och att organisera sådana träffar med varje enskild socialsekreterare hade blivit alltför omständligt. Att kontakta socialsekreterare via kommunernas kontaktcentrum och skicka ut enkäter via brev bedömdes som alltför tidskrävande och kostnadsineffektivt då enkäterna var i pappersformat.

En annan begränsning är att jag sannolikt missat grupper av socialsekreterare, särskilt i de större kommunerna. Jag kontaktade kommunernas Kontaktcenter för att få kontaktuppgifter till aktuella chefer och bad om information om "samtliga första linjens chefer för grupper som arbetar med myndighetsutövning med barn eller vuxna". Samtliga kommuner svarade med minst ett namn och kontaktuppgifter. Eftersom kommunerna är organiserade olika var det svårt att veta om alla relevanta chefer var med på listorna, trots att jag försökte säkerställa detta. Ett exempel på detta är att jag, efter avslutad datainsamling, fick information om att det i en av kommunerna saknades chefer för de grupper som arbetade med mottagningsarbete. Detta

kan ha lett till att vissa grupper (exempelvis de som arbetar med mottagningsarbete) är underrepresenterade i studien, utifrån hur populationen definierades. Underrepresentationen beror i så fall på att jag inte fick kontaktuppgifter till samtliga chefer jag avsåg inkludera i urvalsramen.

Validitet och reliabilitet för enkätstudie

Faktoriella surveymetoden är en experimentell metod där de oberoende variablerna manipuleras simultant och slumpmässigt. Detta genererar approximativ ortogonalitet mellan vinjettdimensionerna och gör att metoden generellt har hög intern validitet (d.v.s. att studien mäter det den avser att mäta) (Brewer, 2004; Ganong & Coleman, 2006). För aktuell studie gjordes korrelationstester för vinjettfaktorerna som visade på mycket låga korrelationssamband, vilket tyder på att approximativ ortogonalitet råder mellan dessa. Utifrån sättet som vinjetterna är konstruerade kan effekten av varje enskild dimension analyseras, vilket stärker studiens interna validitet. Den interna validiteten förstärks även utifrån att vinjetterna distribuerats helt slumpmässigt till respondenterna (de kan alltså inte välja vinjetter utifrån sina egna preferenser).

För att motverka respondenttrötthet (långa enkäter med kognitivt krävande frågor kan leda till att deltagarna tappar fokus och intresse) vilket kan påverka både studiens validitet och reliabilitet (Auspurg & Hinz, 2015; Lavrakas, 2008), valde jag att hålla vinjetterna korta (se Figur 5) och begränsa antalet till tio per respondent. I förstudien fick deltagarna läsa tolv vinjetter vardera, vilket upplevdes som för många. Detta låg till grund för beslutet att minska antalet vinjetter i den slutliga enkäten.

Gällande den externa validiteten (d.v.s. om huruvida forskningsresultaten kan generaliseras till liknande eller större populationer (Ondercin, 2004)) så kan denna minska utifrån att urvalet för studien är ett bekvämlighetsurval (Ganong & Coleman, 2006). Den externa validiteten kan också påverkas av att vinjetterna kan uppfattas som orealistiska, utifrån att vissa kombinationer av dimensionsnivåer i vinjetterna inte finns i ”verkligheten” (Faia, 1980). Om vinjetterna uppfattas som orealistiska av respondenterna kan risken för slumpmässiga svar öka, vilket kan minska möjligheten att generalisera resultaten till andra bedömningssituationer. Detta har jag försökt undvika genom att medvetet välja vinjettdimensioner, dimensionsnivåer och

vinjettformuleringar som kombinerade tillsammans inte blev orealistiska. En diskussion om huruvida vinjetterna uppfattades som realistiska eller inte fördes även med deltagarna i pilotstudien som uppgav att de uppfattade dem som realistiska och att de inte såg några vinjettformuleringar som inte fungerade tillsammans.

Slumpmässiga fel kan leda till inkonsekventa svar och leda till att upprepade mätningar med samma test skiljer sig åt. Forskningsdesignen i vinjettexperimentet är standardiserad vilket gör att den både i teorin och praktiken kan upprepas med likvärdiga resultat även i andra studier, vilket ger denna studie hög reliabilitet (d.v.s. att mätinstrumentet är tillförlitligt och konsekvent vilket minskar risken för slumpmässiga fel och inkonsekventa svar) (Chen & Krauss, 2004; Taylor, 2006). Dock kan även reliabiliteten i en studie minska av respondenttrötthet, vilket kan öka risken för slumpmässiga svar. Hur risken för respondenttrötthet hanterades beskrivs ovan.

Etiska överväganden för enkätstudie

Vad gäller vinjettexperiment menar Taylor (2006) att metoden är etiskt acceptabel för att studera professionella bedömningar. Även om vinjetterna beskriver fiktiva fall kan de utformas så att de liknar verkliga situationer, vilket möjliggör studier av realistiska scenarier utan att hantera känsliga personuppgifter (ibid.). Det rör sig dock om en experimentell metod, men respondenterna fick ingen information om att de deltog i ett experiment, eller hur och varför vinjettdimensionerna manipulerats. Anledningen till att denna information inte delades är att kunskapen om att undersökningen är ett experiment som syftar till att mäta hur faktorer påverkar en bedömning kan få respondenten att svara baserat på vad de anser vara ett "lämpligt" svar och inte utifrån hur de verkligen tycker (Auspurg & Hinz, 2015). Wallander (2008) hävdar emellertid att ett vinjettexperiment inte innebär någon påtaglig intervention i respondentens liv, vilket kan motivera att respondenterna inte informeras om att de deltar i ett experiment. Det går även att argumentera för att förfarandet i studien är etiskt acceptabelt då respondenterna utsätts för experimentet inom ramen för sin yrkesutövning och inte som privatpersoner, och att granskningar av bedömningar som man gör inom ramen för sin yrkesroll är något som man kan förväntas delta i.

I enkäten (Bilaga C) ingick en fråga om respondentens erfarenhet av våld (om man utsatts för/bevittnat våld som barn samt utsatts för/utövade våld mot en partner som vuxen), vilket räknas som känslig information (Etikprövningsmyndigheten, 2023). Detta hanterades genom att frågan inleddes med information om att den rörde personliga erfarenheter av våld och att jag var medveten om att den utifrån det kunde uppfattas som känslig. Det första svarsalternativet för frågan var även "Vill ej svara", vilket gav respondenterna valet att inte besvara frågan. Det var dock endast 6 av deltagarna i studien, 3,5 procent av respondenterna som valde detta alternativ. Denna fråga föranledde att studien undergick etikprövning, och ansökan godkändes av Etikprövningsmyndigheten 2024-04-29 (diarienummer 2024-01291-01).

Gällande informations- och samtyckeskrav fick respondenterna ett försättsblad tillsammans med enkäterna, där det tydligt framgick att deltagande i studien var frivilligt och att de samtyckte till deltagande genom att besvara och lämna in enkäten. Det framgick även att de kunde avbryta sitt deltagande innan enkäten var inlämnad men att det efter detta inte var möjligt att dra tillbaka sitt deltagande. Längst bak i enkäten fanns en sida med kontaktuppgifter till oss som ansvarade för studien. På sidan fanns även kontaktuppgifter till nationella stödlinjer samt information om hemkommunernas ansvar för respondenter som behövde hjälp vid våldsutsatthet eller våldsutövande (Bilaga D).

Data för aktuell studie har endast använts för vetenskapliga syften. Den data som samlats in har förvarats enligt direktiv från Lunds universitet, vilket informerades om i enkätens försättsblad. I försättsbladet framgick även att inga resultat från enskilda deltagare och/eller arbetsplatser skulle delas med chefer eller andra arbetsledare (se Bilaga D).

Resultat

I följande kapitel sammanfattas resultaten av de två delstudierna. Artikel 1 är publicerad i tidskriften *Journal of Evidence-Based Social Work*. Artikel 2 är inskickad till en vetenskaplig tidskrift.

Artiklarna är samförfattade med handledare Lisa Wallander och Martin Bergström. Jag står som huvudförfattare på båda artiklarna, och har varit huvudansvarig för utformning av studierna, datainsamling, analys och manuskript. Arbetet har skett i samarbete med medförfattarna, som deltagit i arbetet med att bestämma studieupplägg, analys och annat arbete kopplat till studierna. Samtliga författare har även deltagit i kontinuerliga diskussioner under författandet av artiklarna och även deltagit i revidering av dessa. De slutgiltiga versionerna har godkänts av samtliga författare.

Artikel 1 – Coming to Terms with Risk Factors for Intimate Partner Violence Perpetration: A Scoping Review

Studien genomfördes som en scoping review. I det slutgiltiga urvalet inkluderades 62 artiklar som undersökte riskfaktorer för utövande av partnervåld bland gifta och sammanboende par. Syftet med studien är att systematiskt kartlägga, sammanställa och klassificera befintlig forskning om variabler/faktorer som är förknippade med utövande av partnervåld med utgångspunkt i Kraemer et. als (2005) teoretiska ramverk för kategorisering av riskfaktorer. Studiens forskningsfrågor är:

- 1) Vilka faktorer återfinns i befintlig forskning om riskfaktorer för utövandet av partnervåld, och hur kan dessa tematiseras?
- 2) Vilka icke-korrelat, korrelat, fasta markörer, variabla markörer och kausala riskfaktorer (Kraemer et al., 2005) relaterade till utövandet av partnervåld identifieras och undersöks i befintlig forskning?

Faktorererna från de inkluderade artiklarna klassificerades i åtta teman, inspirerades av en socioekologisk modell (se t.ex. Heise (1998)):

- Demografiska faktorer (t. ex. ekonomisk situation, utbildning, etnicitet, ålder)
- Händelser under barndom/tonår (t. ex. att leva med våld i barndomen, händelser i tonåren, familjesituation)
- Alkohol- eller drogbruk (t. ex. intag av alkohol eller droger)
- Hälsa (t. ex. depressiva symptom, sömnproblem, sexuellt överförbara sjukdomar, personlighetsstörningar)
- Attityder och beteenden (t. ex. attityder som accepterar våld, aggressivt beteende)
- Personlighetsrelaterade faktorer (t. ex. stress, impulsivitet, neurotiskt beteende)
- Familj och närmsta nätverk (t. ex. barn, relationsstatus)
- Samhälle och arbete (t. ex. anställningsstatus, upplevelser av diskriminering, missnöje med arbete)

Majoriteten av artiklarna kom från höginkomstländer och baserades på tvärsnittsstudier, medan ett fåtal baserades på longitudinella studier. Studiernas urval bestod av individer (män, kvinnor eller båda) eller par. I merparten av artiklarna låg fokus på fysiskt våld eller flera former av våld, medan några undersökte enbart psykologiskt eller sexuellt våld. Conflict Tactics Scale (CTS) var den vanligaste metoden för att mäta våldsutövande, dock användes även andra sätt, så som frågor om huruvida respondenten begått våldshandlingar mot sin partner. I samtliga teman återfanns icke-korrelat, faktorer som inte uppvisade statistisk signifikans i relation till utfallet.

Demografiska faktorer undersöktes i många artiklar, oftast klassificerade som korrelat. Resultaten var ibland motstridiga och kön kunde moderera sambanden. Låg inkomst ökade generellt risken för våldsutövande. Faktorer rörande boställningsort, ursprung, kulturell och etnisk tillhörighet undersöktes, men varierande operationalisering försvårade tolkning. Högre utbildningsnivå visade generellt minskad risk. Ålder framträdde som en variabel markör men några entydiga samband kring huruvida risken för våldsutövande var större hos yngre eller äldre personer kunde ej urskiljas.

Barndomsrelaterade erfarenheter var även det något som undersöktes i ett flertal artiklar, där de kunde identifieras som fasta markörer. Även här modererades sambanden av t. ex. kön. Att i barndomen bevittna våld mellan föräldrar, eller att utsättas för våld av dessa, ökade risken för att själv utöva våld en partnerrelation, särskilt för män. Erfarenheter under ungdomsåren, såsom tidig datingdebut, ökade risken för partnervåld. Samtidigt kunde socialt stöd under tonåren och att växa upp i en stabil familj minska risken för våldsutövande.

Alkoholbruk identifierades framför allt som korrelat för utövande av partnervåld. I samtliga fall ökade alkoholkonsumtion risken för våldsutövande ibland modererat av kön, etnicitet eller relationsproblem. Några artiklar visade att alkoholbruk föregick våldsutövande, vilket visar alkoholbruk som en variabel markör. **Bruk av droger** ökade risken för våldsutövande, särskilt bland män. En studie visade dock att marijuanaanvändning generellt minskade risken för utövande, där som en variabel markör.

I ett flertal artiklar undersöktes samband mellan **hälsorelaterade faktorer** och utövande av partnervåld. Depression, personlighetsstörningar och intermittent explosivitet identifierades som korrelat, som i flera artiklar ökade risken för våldsutövande, i vissa fall modererat av kön. Psykisk ohälsa kunde också vara en mediator mellan upplevd diskriminering och våld. Även sexuellt överförbara sjukdomar visade ökad risk för våldsutövande. En artikel identifierade sömnproblem som en variabel markör för utövande av partnervåld.

Attityder och beteenden präglade av våldsacceptans, traditionella könsnormer och aggressivitet framstod i flera artiklar som förknippade med ökad risk för partnervåld, och identifierades mestadels som korrelat. De mest frekvent studerade faktorn var accepterande attityder gentemot våld och stöd för ojämlika könsnormer, vilka visade en tydlig koppling till ökad risk för utövande, medan mer kunskap om våld var förknippat med minskad risk. En artikel visade att stöd för traditionella könsroller som en variabel markör som ökade risken för utövande av partnervåld.

Olika **personlighetsrelaterade** faktorer identifierades främst som korrelat, och visade både ökad och minskad risk för utövande av partnervåld. Hög impulsivitet, stress, svartsjuka, neurotiska- och/eller antisociala drag ökade risken för våldsutövande, ibland modererat av kön eller andra faktorer.

Samtidigt kunde högre resiliens och förmåga att hantera svårigheter minska risken för våldsutövande. I två artiklar identifierades hög negativ affektivitet som en variabel markör som ökade risken för våldsutövande, där hög negativ affektivitet ökade risken för framtida våldsutövande.

Olika aspekter av **familje- och nätverksrelationer** identifierades i artiklarna främst som korrelat för utövande av partnervåld. Ogynnsamma relationsförhållanden, samboskap i stället för äktenskap, att ha högre antal barn och konflikter ökade risken för våldsutövande, ofta i kombination med faktorer som alkoholbruk eller aggressivitet. Stödjande nätverk och svärfamiljskonflikter ökade risken, medan boende i storfamilj kunde minska den. För män framträdde lågt relationsengagemang som en variabel markör, som ökade risken för utövande av partnervåld.

I **arbete och samhälle** framträdde ogynnsamma arbetslivsförhållanden, diskriminering och arbetslöshet som korrelat som ökade risken för våldsutövande. Skam kopplat till arbetslöshet ökade även det risken för våldsutövande. Däremot kunde aktivt jobbsökande minska risken för våldsutövande. Att utsättas för rasistisk diskriminering ökade risken genom att medieras av psykisk ohälsa. En variabel markör identifierades i form av låg arbetsmotivation, som ökade risken för våldsutövande.

Artikel 2 – Social workers' judgements of severity and recidivism risk in IPV perpetration: A factorial survey study

Delstudie 2, en enkätstudie baserad på faktoriell surveydesign, undersöker hur fall- och individrelaterade faktorer påverkar socialarbetares bedömningar av allvarlighetsgrad och risken för upprepat våld. Syftet med denna studie är att fördjupa kunskapen om socialarbetares bedömningsprocesser i ärenden rörande partnervåld.

Studiens frågeställningar är:

- 1) Hur distribuerar sig svenska socialsekreterares bedömningar av allvarlighetsgrad och risk för återfall i utövande av partnervåld, och hur samvarierar dessa två bedömningar?

- 2) Vilka fallrelaterade faktorer kan förklara variationer i socialsekreterares bedömningar av allvarlighetsgrad och risk för återfall i utövande av partnervåld, och hur påverkar dessa faktorer bedömningarna?
- 3) Vilka egenskaper hos socialsekreterare kan förklara variationer i bedömningar av allvarlighetsgrad och risk för återfall i utövande av partnervåld och hur påverkar dessa egenskaper bedömningarna?

Totalt distribuerades 324 enkäter till socialsekreterare i Skåne som arbetar med myndighetsutövning med barn och vuxna upp till 65 år, varav 173 besvarades (53 %). Av respondenterna var 87 procent kvinnor, 12 procent män och 1 procent icke-binära. Åldern varierade mellan 22 och 71 år, med en medelålder på 39,5 år. Yrkeserfarenheten sträckte sig från 1 till 40 år. En fjärdedel hade högst 5 års erfarenhet av socialt arbete, hälften hade 9 år eller mindre, och en fjärdedel hade mer än 16 års erfarenhet. Majoriteten (75 %) hade någon form av vidareutbildning om våld i nära relationer. En betydande del av respondenterna hade utsatts för våld eller bevittnat våld mellan sina föräldrar i barndomen. Många hade också erfarenhet av att utsättas för partnervåld i vuxen ålder och ett antal uppgav att de utövat våld mot en tidigare eller nuvarande partner. Respondenterna arbetade inom olika delar av socialtjänsten och hade varierande erfarenheter. De flesta uppgav att det fanns rutiner vid arbetsplatsen för att hantera våld i nära relation (82 %) och särskilda handläggare för sådana ärenden (87 %). Hög eller mycket hög arbetsbelastning upplevdes av 66 procent, och 79 procent uppgav att personalomsättningen var måttlig till mycket hög.

Efter att ha läst varje vinjett bedömde respondenterna situationens allvar och risk för återfall i utövande av partnervåld utifrån det som beskrevs i vinjetten. Båda bedömningarna gjordes på sjugradiga Likertskalor (1–7), där höga värden indikerade hög allvarlighetsgrad respektive stor risk för återfall. Medelvärdet för allvarlighetsbedömningen var 4,34 och för risk för återfall 4,80 med medianvärde 5 för båda vilket visade att majoriteten av vinjetterna uppfattades som relativt allvarliga och risken för återfall hög. Ett starkt positivt korrelationssamband identifierades mellan allvarlighetsbedömningen och bedömningen av risk för återfall, vilket indikerar att ju allvarligare man bedömde en händelse att vara, desto högre bedömde man också risken för återfall i våldsutövande.

För att undersöka vilka fallrelaterade faktorer som påverkar bedömningen av allvar och upplevd risk för återfall i utövande av partnervåld genomfördes en serie multilevel multivariata regressionsanalyser. Resultaten visade att åtta av de nio dimensionerna som inkluderats i vinjetterna helt eller delvis påverkade bedömningarna. Våldsutövarens utbildningsnivå visade ingen signifikant effekt på vare sig bedömningen av våldets allvar eller risken för återfall. Typ av våld var mest inflytelserik på båda bedömningarna. Fysiskt våld uppvisade störst effekt på båda bedömningarna. Bland de psykologiska handlingarna hade "hotat med självmord" störst effekt på allvarlighetsbedömningen medan "hotat att skada partnern" var mest inflytelserik i återfallsbedömningen.

Den näst mest inflytelserika dimensionen skilde sig mellan bedömningarna. För allvarlighetsbedömningen var det våldsutövarens kön. Vinjetter med manliga våldsutövare bedömdes i genomsnitt som allvarligare. För återfallsbedömningen var det antal tillfällen, ju fler gånger våldet skett innan desto högre bedömd risk för återfall. Dessa dimensioner bytte plats i ranking för det tredje mest inflytelserika utfallet. Förövarens bruk av alkohol/droger, med förövaren påverkad av amfetamin, var fjärde mest inflytelserik för båda bedömningarna. Alkohol och cannabis visade endast signifikans för allvarlighetsbedömningen.

De fyra återstående dimensionerna uppvisade liknande mönster i sin påverkan på både allvarlighets- och återfallsbedömning. Förövarens barn-domserfarenheter, närvaro av barn i familjen, arbetssituation och hälsa visade samstämmiga effekter, där exempelvis fysiskt våld i barndomen hade större betydelse än psykologiskt. Närvaro av barn i familjen var signifikant i samtliga kategorier för allvarlighetsbedömningen, medan endast kategorin "barn i mellanstadieålder" var signifikant för återfallsbedömningen.

Endast tre individrelaterade faktorer visade signifikanta samband med allvarlighetsbedömningen, och en med återfallsbedömningen. Personer som rapporterat att de utövat våld mot en partner bedömde situationerna som mer allvarliga, även om få ($n = 17$) uppgav sådan erfarenhet. Bedömningen påverkades också av arbetsområde: arbete med psykisk ohälsa kopplades till lägre bedömd allvarlighet, medan arbete med bostadsfrågor kopplades till högre. För återfallsbedömningen visade endast arbete med psykisk ohälsa signifikant samband, i riktning mot lägre risk. När allvarlighetsbedömningen inkluderades som mediator förlorade denna variabel sin signifikans, vilket

tyder på att effekten snarare beror på generellt lägre allvarlighetsbedömningar hos dessa respondenter.

När allvarlighetsbedömningen analyserades som mediator i modellen för bedömning av risk för återfall förändrades effekterna av övriga faktorer tydligt. Generellt försvagades de fallrelaterade faktorernas påverkan, särskilt för typ av våld, där skillnaderna mellan fysiskt och psykiskt våld försvann. Antal våldshändelser senaste året behöll dock sin effekt, medan närvaro av barn och våldsutövarens hälsa förlorade sin signifikans. Detta tyder på att upplevd allvarlighet i hög grad, men inte helt, medierar sambandet mellan fallrelaterade faktorer och bedömning av återfallsrisk.

Analysen av studiens varianskomponenter visade att en betydande del av den oförklarade variationen i både allvarlighets- och återfallsbedömningar kunde hänföras till skillnader mellan respondenter. Fallrelaterade faktorer förklarade viss variation, särskilt i allvarlighetsbedömningen, medan individrelaterade faktorer endast ökade förklaringsgraden något. Den största ökningen i förklarad varians uppstod när allvarlighetsbedömningen inkluderades som oberoende variabel i återfallsmodellen: förklaringsgraden (siffran för Pseudo R^2) ökade då från 25 procent till 55 procent. Detta indikerar att allvarlighetsbedömningen har en separat effekt på bedömningen av återfallsrisk som inte kan härledas till övriga oberoende variabler. Resultatet visar att socialsekreterare systematiskt tenderar att koppla hög upplevd allvarlighet till högre bedömd risk för återfall i utövande av partnervåld.

Diskussion

Risikfaktorer för våldsutövande – ett ramverk för ett primärt och sekundärt våldsförebyggande arbete

I enlighet med avhandlingens syfte genomfördes två delstudier. Under arbetet med första delstudien framkom att det ramverk som användes inte bara bidrar till ökad kunskap om korrelation och kausalitet gällande riskfaktorer för utövande av partnervåld, utan även möjliggör en tydligare begreppsapparat för ett socialt förebyggande arbete överlag. Som konstaterats tidigare är begreppet riskfaktor både mångfacetterat och komplext. Ofta när någon benämner något som en riskfaktor tydliggörs inte vilken av ordets definitioner (se Last (2001) som avses. Det är dock viktigt att tydligt redogöra för vad vi, utifrån rådande kunskapsläge, faktiskt vet om korrelation respektive kausalitet när vi pratar om riskfaktorer. Denna tydlighet blir särskilt betydelsefull i processen att bedöma om en intervention är motiverad utifrån ett problem. Bedömningen kräver att man beaktar: 1) den aktuella situationen, 2) den önskade situationen och 3) den förändrings-process som behövs för att ta sig från steg 1 till steg 2, det vill säga själva interventionen (Fengler & Taylor, 2018).

Det råder en betydande kunskapslucka kring kausala riskfaktorer för utövande av partnervåld, och den befintliga kunskapen om tidsföljd är begränsad. Denna brist begränsar möjligheten att dra välgrundade slutsatser om bakomliggande orsaker, vilket i sin tur försvårar utvecklingen av effektiva förebyggande interventioner. En väg framåt kan vara att fokusera på de faktorer det åtminstone finns indikationer på tidsmässiga samband, vilket kan ge en mer robust grund för ett förebyggande arbete. För att illustrera med ett exempel visade resultatet att barndomserfarenheter av att leva med våld kan utgöra en indikator på framtida risk för våldsutövande. Detta är en av de få faktorer där vi har tydliga kunskaper om tidsföljd mellan riskfaktor och utfall. I detta sammanhang skulle barndomserfarenheter kopplade till våld i familjen kunna fungera både som indikatorer för när en intervention är motiverad och som utgångspunkt för själva interventionen, alltså både för steg 1 och steg 3 i den process som beskrivs ovan. I fall där

forskningen främst visar korrelationssamband kan dessa fynd ändå bidra till bedömningen av den aktuella situationen, det vill säga steg 1 i interventionsprocessen. Även om kunskap om tidsföljd och kausalitet saknas, kan korrelationsbaserade resultat ge stöd för att en tröskel har passerats som motiverar en insats. Däremot, vid utveckling av insatser som syftar till att förändra individers liv, behöver man beakta faktorer som inte bara korrelerar med utfallet, utan som också har potential att påverka och förändra det. Litteraturöversikten tydliggör det aktuella kunskapsläget kring korrelation och kausalitet för riskfaktorer för utövande av partnervåld, och kan därmed fungera som ett vägledande underlag för praktiker och beslutsfattare i detta avseende. Resultaten kan även bidra till att utveckla socialt arbete på strukturell nivå, exempelvis genom att informera beslutsfattare om vilka insatser som bör prioriteras och vilka principer som bör vägleda det förebyggande arbetet.

I ett socialt bedömningsarbete belyser The Decision-Making Ecology hur bedömningar påverkas av faktorer på olika nivåer; fallrelaterade, individrelaterade, organisationsrelaterade och externa faktorer. Externa faktorer kan vara lagar, policydokument och vetenskaplig kunskap. I litteraturöversikten beskrivs främst fallrelaterade faktorer men resultatet kan även förstås som en form av extern faktor. För den strukturella aspekten kan forskningsresultat ligga till grund för riktlinjer, policybeslut, bedömningsinstrument och utbildningsinsatser. Inom den epistemiska aspekten av handlingsutrymme kan forskningsbaserad kunskap påverka socialsekreterares resonemang kring bedömningar. Den har potential att utmana intuitiva antaganden och bidra till mer reflekterade beslut. För att illustrera detta kan man tänka sig en socialarbetare som intuitivt bedömer att våldsutsatthet i barndomen inte ökar risken för att utöva partnervåld. Om hen får tillgång till forskning som visar motsatsen, kan denna nya kunskap påverka den initiala bedömningen. Det är dock viktigt att understryka att forskningen i detta sammanhang inte direkt mäter vilka faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar. Istället kan den fungera som en konceptuell representation av en extern faktor, som kan informera resonemang kring bedömningar kopplade den epistemiska aspekten av socialsekreterarens handlingsutrymme.

För att mer informerat kunna avgöra hur kunskap om riskfaktorer bör användas, och därmed minska risken för felriktade interventioner, krävs en

tydlig och konsekvent begreppsapparat. Otydlig terminologi riskerar att skapa missförstånd, särskilt när forskning om riskfaktorer ska omsättas i praktiskt arbete. En precis begreppsapparat är viktig både i presentation av forskningsresultat och i det praktiska arbetet då den underlättar relevanta distinktioner, i linje med den åtskillnad som Last (2001) framhåller som central. Kraemer et al:s. (2005) ramverk erbjuder ett sätt att förtydliga begreppsanvändningen i relation till riskfaktorer. Resultaten från studien visar att det inte bara klargör relationen mellan riskfaktorer och specifika utfall (i detta fall utövande av partnervåld) utan också kan bidra till reflektion och främjar en mer nyanserad begreppsanvändning för riskfaktorer mer generellt. Exempel på tillämpning av detta presenteras i avsnittet om bedömningsprinciper.

Motiverade eller omotiverade skillnader i bedömningar? Den epistemiska aspekten av handlingsutrymme

Som en del i att besvara avhandlingens syfte genomfördes en andra delstudie, i vilken fokus låg på vilka faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i utövande av partnervåld. Resultaten visade att bedömningarna i hög grad påverkades av fallrelaterade faktorer, snarare än individrelaterade. Detta tyder på att socialsekreterare främst beaktar fallrelaterade faktorer i dessa bedömningar, vilka inom den epistemiska aspekten av handlingsutrymmet länkas till slutsatser om allvarlighet och återfall. Samtidigt framkom att vissa individrelaterade faktorer också hade betydelse för bedömningarna. Det kan innebära att personer som söker stöd från socialtjänsten riskerar att bedömas olika, inte utifrån sina faktiska behov, utan beroende på vilken socialsekreterare de möter och dennes individuella egenskaper som påverkar bedömningen.

När det gäller fallrelaterade faktorer kopplade till professionella bedömningar sker input (informationen) och output (bedömningen) på individens kognitiva nivå (resonemanget i den epistemiska aspekten är en kognitiv process), vilket innebär att det är den professionella individens tolkning och tänkande som styr hur informationen om fallet omvandlas till en bedömning. Faktorer på andra nivåer kan dock påverka tolkningen och

tänkandet, medvetet eller omedvetet, genom interaktion med de fallrelaterade faktorerna. Exempelvis kan egna erfarenheter av våld påverka hur en socialarbetare uppfattar och tolkar en klients berättelse (exakt hur dessa interaktioner ser ut har emellertid inte undersökts inom ramen för denna avhandling). I bedömningar inom det sociala arbetet står det dock klart att förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska iaktta saklighet och opartiskhet ("Regeringsformen RF 1974:152,"). Detta innebär att skillnader på bedömningar kan anses som adekvata om de beror på individens behov (riskprincipen), huruvida dessa behov kan tillgodoses av annan aktör än socialtjänsten (behovsprincipen) samt individens inställning och samtycke till att ta emot behovet (mottaglighetsprincipen) (Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, 2018). Om skillnader beror på andra saker än dessa tre principer kan de sägas vara "omotiverade skillnader" (ibid.). Detta kan kopplas till Molander et al. (2012) som framhåller att det epistemiska resonemanget inom socialarbetarens handlingsutrymme bör grundas i vedertagen kunskap, lagstiftning och allmänt accepterade principer och inte styras av godtycke eller andra irrelevanta faktorer.

Det kan vara svårt att upptäcka omotiverade skillnader då de människor som kommer till socialtjänsten lever under varierande förutsättningar. Det kan vara svårt att hävda att en omotiverad skillnad har uppstått, eftersom både risk- och behovsprincipen utgår från socialsekreterarens bedömning av individens behov och risk; en bedömning som, även om den varierar, bygger på den enskildes uppfattning av fallet. Det står dock klart att professionella bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande bör grundas i faktorer relaterade till fallet, och inte i faktorer relaterade till bedömarens. När resultatet från delstudie 2 diskuteras i relation till tidigare forskning går det att analysera om de fallrelaterade faktorernas påverkan på bedömningarna kan anses vara i linje med "vedertagen kunskap" (Molander et al., 2012). Nedan diskuteras några av resultaten från delstudie 2 för att illustrera hur innehållet i socialsekreterarnas bedömningar kan analyseras för att undersöka hur kunskap har använts inom ramen för den epistemiska aspekten och om detta ligger i linje med vedertagen kunskap.

De vinjetter som beskrev fysiska våldshändelser bedömdes i genomsnitt som mer allvarliga än de som beskrev psykiska våldshändelser. Detta är inte ovanligt, då fysiskt våld ofta ses som allvarligare än psykiskt utifrån att det

kan generera synliga skador (Hammock et al., 2015). Tidigare forskning om psykiskt våld visar dock att det ofta är en komponent som finns närvarande vid allvarliga våldsärenden (Petersson et al., 2019).

Våldsutövarens kön hade relativt stor betydelse för socialarbetarnas bedömningar, och vinjetter med manliga förövare bedömdes generellt som mer allvarliga och med en högre risk för återfall. Dessa resultat skulle delvis kunna ses som motiverade, utifrån prevalensstudier visar att kvinnor som utsätts för våld av män i högre utsträckning än män som utsätts för våld av kvinnor behöver söka sjukvård eller andra former av stöd till följd av våldets allvarlighetsgrad (se t.ex. (Archer, 2000, 2002; Dixon & Graham-Kevan, 2011; Hardesty & Ogolsky, 2020; Lovestad & Krantz, 2012)). Samma studier visar att män oftast är de som utövar kontrollerande våld.

Resultaten visade att ju fler gånger våldet skett, desto allvarligare bedömdes vinjetten igenomsnitt att vara och ju högre bedömdes risken för återfall. Att detta påverkar bedömningen är knappast förvånande. Uttrycket "en gång är ingen gång, två gånger är en vana" kan kopplas till forskning om hur vanor formas (se t.ex. (Gardner & Rebar, 2019)). Trots sin informella karaktär kan uttrycket fungera som ett analytiskt verktyg för att förstå varför upprepat våld ofta bedöms som mer allvarligt än enstaka händelser, och varför risken för fortsatt våld då anses högre.

Den sista fallrelaterade faktorn som hade störst inverkan på bedömningarna var förövarens bruk alkohol eller droger. Även detta kan ses som ett ganska väntat resultat utifrån att användning av droger generellt ses som något allvarligt och enligt svensk lagstiftning dessutom är olagligt, vilket i sig kan indikera att något bör ses som allvarligt. Även i detta fall får tolkningarna dock göras med försiktighet, då det kan vara så att det är droganvändningen i sig som ses som allvarlig och inte själva våldsutövandet.

När det kommer till de individrelaterade faktorerna påverkade bedömarens arbetsområde påverkade hur allvar och återfallsrisk bedömdes. Variationerna kan bero på olika grad av vana att hantera våldsrelaterade frågor, där specialisering kan ge både ökad insikt och viss avtrubbnings. Även om studien inte förklarar varför vissa områden sticker ut kan det tänkas att socialarbetare påverkas av verksamhetens riktlinjer och fokus (den strukturella aspekten av handlingsutrymme), samt av normer och föreställningar inom yrkesrollen (kopplat till den epistemiska aspekten).

Ett intressant resultat bland de individrelaterade faktorerna rör respondenternas erfarenhet av våld i barndomen eller vuxenlivet. Varken utsatthet för våld i barndomen eller vuxenlivet påvisade några statistiskt signifikant samband med någon av bedömningarna. Det gjorde däremot att ha erfarenhet av att utöva våld mot en partner som vuxen. De respondenter som uppgav att de utfört sådana handlingar bedömde i genomsnitt allvarligheten i vinjetterna som högre. Anledningen att detta var fallet skulle kunna bero på ett egna erfarenheter av våldsutövande ökar personens känslighet för vad som uppfattas som allvarligt utifrån att man känner igen sig i vinjetterna.

Bedömningen av allvarlighet uppvisade både en direkt effekt på och medierade bedömningen av återfallsrisk. Det kan vara rimligt att allvarliga händelser uppfattas som mer benägna att upprepas, men allvar och återfallsrisk är skilda bedömningar och även mindre allvarlig händelse kan upprepas. En möjlig förklaring är att bedömningen av återfallsrisk påverkas av en bedömningsheuristik (en heuristik innebär att när människor ställs inför en svår fråga, svarar de ofta omedvetet på en lättare istället), i detta fall förankringsheuristik (Chapman & Johnson, 2002; Tversky & Kahneman, 1974). Att göra en bedömning av risk för återfall handlar i viss mån om att försöka förutsäga framtiden. Det är inte orimligt att tänka att respondenterna "förankrade" den svåra bedömningen av framtida risk för återfall i den "lättare" bedömningen rörande nuvarande allvarlighet.

Resonemangen ovan visar att den epistemiska aspekten i socialsekreterares bedömningar av allvarlighet och återfallsrisk både kan uppfattas som adekvat (då den delvis grundas i vedertagen kunskap) och som potentiellt problematisk då den även grundas i icke adekvata aspekter. Att bedömningarna främst påverkas av fallrelaterade faktorer kan minska risken för omotiverade skillnaden, men det är inte självklart att bedömarens uppfattning om dessa faktorer alltid speglar klientens faktiska behov och risk. Dessutom påverkades bedömningarna även av bedömarens individuella egenskaper, vilket sannolikt skett omedvetet. Att analysera bedömningar av risk och allvarlighet utifrån vilka faktorer som påverkar dem blir ett sätt att undersöka om den epistemiska aspekten för dessa bedömningar grundas i vedertagen kunskap, lagstiftning samt allmänt vedertagna principer, och inte utifrån godtycke eller andra icke-relevanta aspekter.

Bedömningsprinciper formulerade utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet

En central del i ett primärt och sekundärt förebyggande arbete är identifiera både det problem som ska förebyggas, samt de faktorer som kan förhindra det från att uppstå (Fengler & Taylor, 2018). Denna identifikation kräver en formell eller intuitiv bedömning gällande om man ska agera på problemet (initiera en förebyggande åtgärd). Oavsett om bedömningen sker mer strukturerat eller mer intuitivt, så har den ett innehåll; information (input) som tillförs som påverkar slutsatsen (output). Hur ”input påverkar output” kan formuleras som *bedömningsprinciper*. Bedömningsprinciper existerar inte isolerat utan är alltid inbäddade i specifika sammanhang och ramar och är kärnan i det epistemiska aspekterna av handlingsutrymmet.

Utifrån resultaten från litteraturöversikten och enkätstudien går det att formulera ett antal påståenden som kan fungera som bedömningsprinciper kopplade till utövande av partnervåld. Dessa kan förstås som en ”översättning” av avhandlingens resultat till ett språk som är mer tillämpligt i det praktiska sociala arbetet. Med ”översättning” avses här att forskningsresultaten omformulerats till bedömningsprinciper som kan fungera vägledande och informerande i socialt arbete (de ska med andra ord inte tolkas som direkta handlingsinstruktioner). Formuleringen av bedömningsprinciperna bygger på de mest framträdande resultaten från litteraturöversikten och enkätstudien, i kombination med en teoretisk tolkning av hur resultaten kan förtydligas. De kan alltså formuleras utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, då de grundas i en granskning av befintlig forskning (vetenskap) och i professionell erfarenhet som genomgått kritisk reflektion med hjälp av teoretisk reflektion (beprövad erfarenhet).

Delstudie 1 genererar bedömningsprinciper som visar vad det vetenskapliga läget säger om hur riskfaktorer påverkar våldsutövande. Dessa generera ur studier om riskfaktorer för våldsutövande och identifierar samband mellan riskfaktorer och våldsutövande, och bör således i någon mån beakta i professionellt arbete med partnervåld (se föregående avsnitt om vad som bör prägla den epistemiska aspekten av bedömningsarbete). Delstudie 2 genererar bedömningsprinciper som säger något om vad socialsekreterare faktiskt tar hänsyn till, och inte vad man ”bör” ta hänsyn till. I studien fångas socialsekreterares professionella erfarenhet på ett systematiskt sätt, vilket gör

att det går att reflektera teoretiskt över den, vilket är en definition av beprövad erfarenhet. Bedömningsprinciper genererade ur studier om vilka fallrelaterade faktorer som påverkar professionellas bedömningar om partnervåld är genererade ur identifierade samband mellan fallfaktorer och professionellas slutsatser, och representerar principer som tillräckligt många respondenter är överens om för att ett statistiskt signifikant samband ska uppnås. Det kan betyda att bedömningsprincipen bör beaktas i professionellt arbete med partnervåld, men det behöver inte betyda att den alltid ska beaktas.

Tabell 2 sammanfattar de mest framträdande faktorerna från delstudie 1 och 2, och ger exempel på hur bedömningsprinciper kan framställas. Som konstaterats i resultatredovisningen baseras den kunskap om utövande av partnervåld som har sammanställts i litteraturöversikten främst på korrelationssamband, något som kan påverka hur bedömningsprinciper bör formuleras. För faktorer där endast korrelation har identifierats och tidsföljden är oklar bör bedömningsprinciperna formuleras med större medvetenhet. Det kan innebära att använda uttryck som ”ökad förekomst av...” snarare än ”ökad risk för...”; exempelvis: *OM* alkohol- eller drogbruk, *SÅ ökad förekomst* av våldsutövande; *OM* destruktiva könsnormer, *SÅ ökad förekomst* av våldsutövande. I dessa fall visar forskningen på samband mellan faktorerna och våld, men det saknas tillräckligt stöd för att avgöra om det rör sig om orsakssamband, eller ens vilken riktning sambandet har. I fall där tidsföljd har kunnat konstateras, kan bedömningsprinciperna istället formuleras som *OM* utsatthet för våld i barndomen, *SÅ ökad risk* för våldsutövande som vuxen. Bedömningsprinciper kan således användas för att tydliggöra att det finns kunskap om tidsföljd mellan riskfaktorn och våldsutövande, genom det språkbruk som används. Som nämndes i kappans inledande avsnitt, där begreppet ”riskfaktor” definierades, är språkbruket kring riskfaktorer begränsat, vilket kan skapa otydlighet i hur en riskfaktor bör förstås och värderas. Att formulera bedömningsprinciper på ett medvetet sätt kan vara en väg framåt mot ett tydligare språkbruk och ett tydliggörande om de bedömningar som görs vilar på vedertagen kunskap.

Tabell 2. Bedömningsprinciper kopplade till utövande av partnervåld, grundade i vetenskap och beprövad erfarenhet.

Fallrelaterade faktorer	Bedömningsprincip formulerad utifrån tidigare forskning av riskfaktor för utövande av partnervåld	Bedömningsprincip formulerad utifrån professionella bedömningar avseende allvarlighet för utövande av partnervåld	Bedömningsprincip formulerad utifrån professionella bedömningar avseende risk för återfall i utövande av partnervåld
Kön våldsutövare	Ingen bedömningsprincip kan formuleras utifrån tidigare forskning	OM våldsutövare av manligt kön SÅ högre allvarlighet	OM våldsutövare av manligt kön SÅ högre risk för återfall i våldsutövande
Närvaro av barn i familjen	OM högre antal barn i familjen SÅ ökad förekomst av våldsutövande	OM barn i familjen SÅ högre allvarlighet	OM barn i mellanstadieålder så högre risk för återfall i våldsutövande
Antal våldshändelser senaste året	Ingen bedömningsprincip kan formuleras utifrån tidigare forskning	OM fler än en våldshändelse SÅ högre allvarlighet	OM fler än en våldshändelse SÅ högre risk för återfall i våldsutövande
Typ av våld	Ingen bedömningsprincip kan formuleras utifrån tidigare forskning	OM fysiskt våld SÅ högre allvarlighet	OM fysiskt våld SÅ högre risk för återfall i våldsutövande
Våldsutövarens bruk av alkohol eller droger	OM bruk av alkohol eller droger SÅ ökad förekomst av våldsutövande	OM bruk av alkohol SÅ högre allvarlighet	Inget statistiskt signifikant samband med bruk av alkohol

		OM bruk av droger SÅ högre allvarlighet	OM bruk av droger SÅ högre risk för återfall i våldsutövande
Våldsutövarens upplevelser i barndomen	Om upplevelser av våld i barndomen (utsatt för eller bevittnat våld) SÅ ökad risk för utövande av partnervåld	OM våldsutövaren bevittnat våld eller utsatts för våld som barn SÅ högre allvarlighet	Inget statistiskt signifikant samband med våldsutövarens utsatthet för våld i barndomen OM våldsutövaren bevittnat våld som barn SÅ högre risk för återfall i våldsutövande
Våldsutövarens utbildningsnivå	OM lägre utbildningsnivå SÅ ökad risk för utövande av partnervåld	Inga signifikanta samband med bedömningar av allvarlighet	Inga statistiskt signifikanta samband med bedömningar av risk för återfall i våldsutövande
Våldsutövarens arbetssituation	OM problem på arbetet eller arbetslöshet SÅ högre förekomst av utövande av partnervåld	OM problem på arbetet eller arbetslöshet SÅ högre allvarlighet	OM arbetslöshet SÅ högre risk för återfall i våldsutövande
Våldsutövarens hälsa	OM psykiska hälsoproblem SÅ högre förekomst av utövande	OM psykiska hälsoproblem SÅ högre allvarlighet	Inga statistiskt signifikanta samband med bedömningar av risk för återfall i våldsutövande

Tabellen kan fungera som en brygga mellan vetenskaplig kunskap och det praktiska beslutsfattandet i socialtjänsten. Den gör det möjligt att identifiera var det finns överensstämmelse och var det finns glapp mellan vad forskningen säger och hur bedömningar faktiskt görs. Att tydliggöra vilka faktorer som vägs in i bedömningar, och hur dessa relaterar till den forskning som finns, kan bidra till ökad transparens och rättssäkerhet i det professionella beslutsfattandet då den kan bidra till att synliggöra bedömningsprinciper som kan vara implicita. Det går att konstatera att bedömningsprinciperna formulerade utifrån vetenskaplig forskning och professionella bedömningar visar viss överensstämmelse. De faktorer som i vetenskapliga studier identifieras som relaterade till våldsutövande i en parrelation har också, även om än i begränsad utsträckning, betydelse när socialsekreterare gör bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i utövande av partnervåld.

Sammanställningen av bedömningsprinciper utifrån avhandlingen resultat blir också ett sätt att undersöka om det som socialsekreterare faktiskt tar hänsyn till i sina bedömningar kan vara präglade av bias eller fördomar (t.ex. att man regelmässigt bedömer att det som en ickesvensk person gör som allvarligare än vad en svensk person gör, enbart utifrån det faktum att hen är ickesvensk). Att sammanställa bedömningsprinciper på detta sätt kan bli ett sätt att undersöka om den epistemiska aspekten av socialsekreterares bedömningar av allvarlighet och risk för återfall grundas i vedertagen kunskap, lagstiftning och allmänt accepterade principer och inte styrs av godtycke eller andra irrelevanta faktorer.

En bedömningsprincip som var relevant för bedömningen av risk för återfall (som ej finns med i tabellen), var bedömarens egen uppfattning om allvarlighetsgrad (*OM* högre allvarlighet *SÅ* högre risk för återfall). Denna bedömningsprincip kan ses som relaterad till både fallet (d.v.s. att bedömningen görs utifrån allvarlighet, vilket är kopplat till fallet) och till individen som gör bedömningen utifrån att den kan härledas till bedömarens egen benägenhet att bedöma en situation som mer eller mindre allvarlig. Den visar också att det finns oförklarad varians kopplad till bedömningarna, vilket tyder på att bedömarena skiljer sig åt i hur benägna de är att bedöma något som mer eller mindre allvarligt även om innehållet i vinjetten är detsamma. Detta kan tyda på att bedömningen inte enbart är en respons på vinjettens

innehåll, utan kan påverkas av faktorer som inte fångas inom ramen för studien. Oavsett kan det konstateras att det behövs mer forskning på området.

Förslag på framtida forskning

Som tidigare konstaterats är en av litteraturstudiens begränsningar att den enbart inkluderar par som är gifta eller sammanboende. Framtida litteraturoversikter som tillämpar Kraemer et. als kategoriseringssystem för riskfaktorer för att undersöka riskfaktorer för våldsutövande i datingrelationer kan vara värdefulla för att utveckla kunskapen inom detta område. En annan utveckling för framtida forskning skulle vara att tillämpa Kraemers kategoriseringssystem för riskfaktorer för specifika våldsformer, t. ex. specifikt för fysiskt våld eller sexuellt våld. Begränsningar identifierades även i hur modererande och medierande faktorer hanterades i de inkluderade studierna. Även om populationen ofta delades upp i subgrupper, vanligtvis baserat på kön och etnicitet, behandlades dessa sällan analytiskt som explicita moderatorer, vilket begränsar möjligheten att dra slutsatser om deras betydelse. Ett viktigt steg för framtida forskning är därför att mer systematiskt undersöka sådana interaktionseffekter. Bias i rapporteringen av utövande av partnervåld en viktig aspekt att beakta då de studier som inkluderades i litteraturoversikten baseras på självrapporterade data. Att erkänna våldsamt beteende mot en partner kan medföra negativa konsekvenser för förövaren, vilket gör att förnekelse och förminskning av handlingarna är vanlig förekommande (Harsey & Freyd, 2020). Ett alternativt angreppssätt vore att inkludera studier som använder registerdata eller uppgifter från utsatta personer, vilket kan jämföras mot studier som baserats på självrapporterade data.

Delstudie 1 har haft som ambition att redogöra för vad befintlig forskning säger om korrelation och kausalitet för riskfaktorer för utövande av partnervåld. En annan kunskapslucka kopplad till praktikers förståelse av risk rör emellertid relativ eller absolut risk (Monrad & Ejrnæs, 2022). En vidareutveckling av forskningen om riskfaktorer för partnervåld vore att, utifrån befintlig kunskap, systematiskt sammanställa hur dessa faktorer påverkar både absolut och relativ risk för våldsutövande. En sådan studie kan analysera oddskvoter för riskfaktorer i tidigare forskning, i kombination med

prevalensdata, för att jämföra relativ och absolut risk. Det kan ge en mer nyanserad förståelse av riskfaktorernas praktiska betydelse och stärka kunskapsläget om partnervåld för både vetenskap och praktik.

Utifrån avhandlingens andra delstudie finns ett antal förslag på framtida forskning. En utveckling av studien hade varit att göra samma studie, dock med ett större representativt urval. Detta hade ökat möjligheten att få mer statistiskt robusta resultat och att undersöka faktorer på organisationsnivå (vilket inte kunde göras på befintligt material, troligtvis utifrån för litet urval). Att få kunskap om, och iså fall vilka, faktorer på organisatorisk nivå som påverkar bedömningar av ärenden rörande partnervåld kan bli ett viktigt bidrag till att identifiera eventuella omotiverade skillnaden av dessa bedömningar. En annan utveckling av studien är att genomföra den med de socialsekreterare som arbetar med äldre och funktionsnedsatta personer (då även de är grupper som i sitt arbete stöter på ärenden som rör partnervåld), alternativt att göra liknande studier med andra professioner som hanterar dessa ärenden (t.ex. poliser, vårdpersonal), för att se om dessa bedömer allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande annorlunda än de socialsekreterare som medverkar i nuvarande studie.

I analyserna av enkätsvaren från delstudie 2 framkom att det var ett relativt stort antal socialsekreterare som både utsatts för och utövat partnervåld. Därtill framkom att en betydande andel av respondenterna hade bevittnat våld mellan sina föräldrar och/eller utsatts för våld av dessa under barndomen. Att undersöka om detta resultat gäller även för ett större urval av socialsekreterare är en relevant fråga för framtida forskning. Det vore också värdefullt att jämföra dessa siffror med andra människovårdande yrken, samt att analysera varför personer med denna erfarenhet väljer att utbilda sig till socialarbetare. Ett annat intressant resultat var det faktum att de respondenter som uppgav att de hade utövat våld mot en partner i genomsnitt bedömde vinjetterna som mer allvarliga. Det vore värdefullt att undersöka huruvida detta mönster kvarstår i studier med ett större och mer representativt urval, samt att analysera varför denna erfarenhet får respondenterna att bedöma ärenden rörande partnervåld som mer allvarliga. En annan vidare utveckling av hur personliga livserfarenheter påverkar bedömningar av partnervåld är att undersöka hur andra erfarenheter, som missbruk eller psykisk ohälsa, kan påverka bedömningar av allvarlighet och risk för återfall.

Det hade även varit värdefullt att göra en fördjupad studie av hur heuristiker påverkar socialsekreterares bedömningar av utövande av partnervåld, detta utifrån den förmodade förankringsheuristik som kopplas till bedömningen av risk för återfall (se avsnitt "Motiverade eller omotiverade skillnaden i bedömningar? Den epistemiska aspekten av handlingsutrymme" för diskussion). Den diskussion som förs där är dock enbart en tolkning av resultatet från studien, och att undersöka saken vidare kan ge djupare insikt kring om professionellas bedömningar påverkas av heuristiker. En sådan studie kan genomföras genom ytterligare vinjettstudier eller intervjuer.

En begränsning med den faktoriella survey-metoden är att den fångar vilka faktorer som påverkar bedömningar och hur de påverkar dem, dock fångar den inte varför de påverkar och motiven bakom bedömningarna (processen att göra bedömningar). Att studera bedömningsprocessen, exempelvis genom att analysera motiv, undantag och kvalifikationer, kan fördjupa förståelsen av hur socialsekreterare bedömer allvarlighet och risk för återfall. Detta kan göras med hjälp av kompletterande intervjustudier (Wallander & Molander, 2014). En fördjupning av utvalda aspekter från nuvarande studie kan därmed vara att använda resultaten från enkätundersökningen och utifrån dem göra en sådan kompletterande intervjustudie. En sådan studie kommer genomföras inom ramen för min kommande doktorsavhandling.

Inom ramen för enkätstudien samlade jag i material som ej har analyserats inom ramen för denna licentiatavhandling. Materialet rör ytterligare bedömningar av vinjetterna (respondenterna fick även bedöma hur säkra de kände sig på sin bedömning av risk för återfall i våldsutövande samt välja vilken insats de ville bevilja till personen som beskrevs i vinjetten). De fick även svara på frågor från frågeformuläret QPSNordic, som mäter sociala och psykologiska faktorer på arbetsplatsen. Att göra ytterligare analyser utifrån det insamlade materialet kan vara ett sätt att fördjupa förståelsen kring vad som påverkar socialsekreterares bedömningar kopplade till utövandet av partnervåld, vilket också kommer göras inom ramen för min kommande doktorsavhandling.

Implikationer för det sociala arbetets praktik

Aktuell licentiatavhandling har genomförts inom ramen för Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten. Ett syfte med forskarskolan är att ”höja kompetensen och främja långsiktig kunskapsbildning i socialtjänsten” (Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten, 2024, s. 4). Att socialtjänstens arbete ska vara kunskapsbaserat i allt högre utsträckning är också en viktig del av den nya socialtjänstlagen (Socialdepartementet, 2020).

Som jag nämner i kappans förord har tankar på innehållet i studierna funnits med mig under lång tid, och det väcktes ursprungligen ur den frustration jag upplevde över socialtjänstens arbete mot partnervåld. Jag upplevde att det saknades både kunskap och medvetenhet om hur ett primärt förebyggande arbete kan byggas upp, och om vilka faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar av partnervåld för att förebygga återfall i våldsutövande. Det är dessa kunskapsluckor som jag har strävat efter att fylla. Min forskning har bidragit till att stärka vår kunskap gällande vad vi, utifrån befintlig forskning, vet om korrelation och kausalitet för riskfaktorer för utövande av partnervåld. Den har även bidragit till att stärka kunskapsläget kring professionella bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande genom att identifiera faktorer och bedömningsgrunder som påverkar bedömningarna.

En insats behöver vara grundad i en problemteori som identifierar potentiellt modifierbara riskfaktorer (Fraser & Galinsky, 2010). Det är dock inte ovanligt att missförstånd och misstolkningar gällande korrelation och kausalitet uppstår när man pratar om riskfaktorer i ett socialt arbete. Monrad and Ejrnæs (2022, s. 159) beskriver det på ett talande sätt:

”Det är emellertid uppenbart att både politiker och professionella ofta tolkar ett signifikant statistiskt samband mellan en riskfaktor och ett socialt problem som bevis för kausalitet, trots att forskningen ännu inte har visat att riskfaktorn faktiskt är en orsak och inte enbart en korrelation till problemet. Politiker och professionella kan därför förvänta sig att om en specifik riskfaktor avlägsnas,

så minskar risken i proportion till den vikt som tillskrivs denna enskilda faktor [min översättning]”

För att effektivt kunna förebygga partnervåld och dess negativa konsekvenser för individer och samhälle behövs en tydlig förståelse av genomförbara strategier och ett kategoriseringssystem likt Kraemer et. als för att identifiera faktorer som kan möjliggöra meningsfull förändring (Kraemer et al., 2005; McCave & Rishel, 2011; Monrad & Ejrnæs, 2022; Søjberg et al., 2021; Taylor, 2017). Min förhoppning är att den första delstudien i denna licentiatavhandling kan vara ett steg för att hitta de faktorer som kan vara relevanta för ett sådant arbete.

Som konstaterats är partnervåld ett komplext socialt problem där många olika faktorer spelar in för dess uppkomst. I delstudie 1 identifierades åtta olika teman som återfanns på olika samhällseliga nivåer och rörde såväl individen som samhällseliga faktorer. Att leva med våld som barn visade sig vara en av de allra starkaste riskfaktorerna för att utöva våld som vuxen. Socialtjänsten är en central samhällsaktör som ofta kommer i kontakt med familjer där barn har bevittnat våld, eftersom våld inom familjen inte sällan leder till en orosanmälan. Detta ger socialtjänsten en möjlighet att identifiera familjer där våld förekommer och att arbeta förebyggande för att minska risken för upprepat våld. De har också möjlighet att ge stöd till barn i dessa familjer, så att de får hjälp att bearbeta sina upplevelser. Forskning visar att det finns insatser för att motivera utsatta och utövare att ta emot hjälp (se t.ex. Dahl and Ekström (2023), och i Maria Gröntes nyligen publicerade licentiatavhandling lyfts vikten av relationsskapande för att öppna upp för att adressera det våld som förekommit (Grönte, 2024). I en studie av Tham (2018) framkommer att socialsekreterare fått allt mindre tid för att ha direktkontakt med klienter och att en stor del av deras tid ägnas åt utredningsarbete. Att utreda korrekt är givetvis en viktig uppgift, men samtidigt pekar forskning på att ett relationsskapande arbete är lika viktigt. I kombination med de resultat som studien kring riskfaktorer för utövande av partnervåld visat, kan detta förhoppningsvis fungera som ett incitament för landets socialförvaltningar. Genom att ge socialarbetare bättre förutsättningar att arbeta relationsskapande med familjer där våld förekommer, kan socialtjänsten stärka det våldsförebyggande arbetet.

Min förhoppning är även att mitt arbete kan ge en ökad medvetenhet om den tvetydighet och vaghet som finns inbyggd i begreppet riskfaktor och

utifrån det kunna bli en vägledning i hur man förstår och arbetar med riskfaktorer inom ramen för ett socialt arbete. Att arbeta med att tydliggöra vad vi vet om riskfaktorer är viktigt för att vi ska kunna uttala oss om det samband som vi ser beror på ”slump, samband eller orsakssamband” (von Thiele Schwarz et al., 2024, s. 31). Ett förslag på utveckling av området kan vara att utifrån Kraemer et. als ramverk utveckla en mer praktiskt tillämpbar terminolog som är relevant för det vardagliga professionella arbetet. I avsnittet om tidigare forskning nämns att ett par av de inkluderade litteraturöversikterna använder andra begrepp för att skilja ut de faktorer där vi ”bara” har kunskap om korrelationssamband (jfr korrelat) från de faktorer där vi vet något om tidsföljd och/eller orsakssamband (jfr. fasta markörer/variabla markörer/kausala riskfaktorer). I vissa litteraturöversikter kallas t. ex. de faktorer som enbart uppvisar korrelationssamband för ”riskmarkörer” istället för ”riskfaktorer (se t. ex. Costa. et al. (2015) samt Keilholtz et al. (2022)). I kappans diskussionskapitel ger jag även förslag på hur man, i arbetet med att formulera bedömningsprinciper, kan utveckla en mer medveten terminologi kring riskfaktorer för ett önskat utfall.

Ett förslag på hur kunskapen kan omsättas i praktiken är att utgå från att korrelationssamband, *korrelat*, kan användas för att vägleda bedömningar av individers aktuella situation, eftersom resultat baserade på korrelationer kan vara tillräckliga för att avgöra om en tröskel för insats är uppnådd. Riskfaktorer som vi vet föregår utfallet men som inte kan ändras, *fasta markörer*, kan användas för att ge oss information om grupper som har en ökad risk för att utveckla ett socialt problem, vilket kan innebära att vi behöver lägga ökad energi på tidig prevention för dessa grupper. Däremot blir det avgörande att beakta faktorer som inte enbart samvarierar med utfallet, *variabla markörer* och *kausala riskfaktorer*, utan som också har potential att påverka det, vid utveckling och val av insatser som syftar till att åstadkomma förändring i individers liv. Jag hoppas att min avhandling kan utgöra ett bidrag för utvecklingen av en tydligare terminologi kring riskfaktorer, som på ett effektivt sätt kan användas inom ramen för ett socialt förebyggande arbete. En mer precis terminologi kan bidra till att minska risken för missförstånd och därigenom förbättra förståelsen av den kunskap som faktiskt finns om riskfaktorer för sociala problem.

När det gäller delstudie 2 fokuserar denna på vilka faktorer på fall-, och individnivå som påverkar bedömningar avseende allvarlighet och risk för

återfall. Som konstaterats i diskussionskapitlet ska socialtjänstens arbete präglas av saklighet och opartiskhet. Skillnader i bemötande och bedömningar bör därför grunda sig i den enskildes situation, behov och mottaglighet för stöd. De principer som vägleder arbetet, risk-, behovs- och mottaglighetsprincipen, relaterar alla till klientens förutsättningar, det vill säga till fallrelaterade faktorer. När skillnader i bedömningar och bemötande i stället beror på andra faktorer, t. ex. faktorer relaterade till bedömare, kan de utgöra en risk för omotiverade skillnader. Eftersom socialtjänsten bör ha som ambition att följa dessa principer och erbjuda likvärdig och rättssäker hjälp är det centralt att uppmärksamma sådana avvikelser. Resultaten kan indikera att det i praktiken är nödvändigt att noggrant granska bedömningar av såväl allvarlighet som risk för återfall i utövande av partnervåld, och reflektera över vilka grunder dessa bedömningar vilar på. De kan även användas för att skapa en medvetenhet om bedömningsprinciper, och som en del i arbetet med att reflektera över resonemanget kring hur bedömningar kopplade till arbetet mot partnervåld ser ut. Studiens resultat understryker vikten av att socialsekreterare reflekterar över sina bedömningar och är medvetna om hur dessa formas, för att undvika att grunda dem på icke adekvata principer. Att formulera och jämföra bedömningsprinciper utifrån det egna arbetet kan bidra till likt det sätt som föreslås i diskussionsdelen kan bidra till en mer systematisk granskning av bedömningar, både individuellt och i arbetsgruppen.

I den nya Socialtjänstlagstiftning som trädde i kraft sommaren 2025 lyfts orden "Vetenskap och beprövad erfarenhet" fram som ledord för hur socialtjänsten ska bedriva sitt arbete. I min avhandling har jag beskrivit och analyserat faktorer och förutsättningar kopplade till ett primärt och sekundärt socialt förebyggande arbetet mot partnervåld, kopplade till vetenskap och beprövad erfarenhet. Min förhoppning är att min forskning kan bjuda in till en diskussion på socialförvaltningar runt om i Sverige gällande hur man ser på partnervåld, riskfaktorer, bedömningar och bedömningsprinciper i relation till utövande av partnervåld, och att det viktiga arbetet som görs utifrån det, både ur ett primärt och sekundärt förebyggande perspektiv, kan bli både mer effektivt, rättssäkert och jämlikt.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Att leva i en kärleksrelation kan ge trygghet, kärlek och mening i livet, men i vissa fall förvandlas relationen till något destruktivt och farligt. Partnervåld, det vill säga våld i en kärleksrelation, orsakar stort lidande och är ett allvarligt samhällsproblem. Det kan leda till fysiska och psykiska skador, stora samhällekonsekvenser, och påverkar i hög grad de barn som bevittnar våldet. Socialtjänsten har ett ansvar att både förebygga att partnervåld uppstår och att förhindra att det händer igen. Ändå har det förebyggande arbetet länge varit eftersatt. För att kunna förebygga att våld sker krävs kunskap om vilka riskfaktorer som finns för att utöva våld mot en partner och om dessa riskfaktorer visar korrelation eller kausalitet med våldsutövande. Korrelation betyder att det finns ett samband mellan två faktorer, men att man inte vet vilken av faktorerna som är orsaken till sambandet och kausalitet betyder att vi vet att den ena faktorn orsakar den andra och att den, om den ändras kan ändra utfallet. Det behövs också forskning om hur socialsekreterare bedömer allvaret i en våldshändelse och risken för att våldet upprepas då detta är viktiga delar av ett återfalls-förebyggande arbete. Denna avhandling bidrar med ny kunskap som kan stärka det förebyggande arbetet mot partnervåld. Målet är att partnervåld ska inte ska återupprepas, eller helst inte uppstå alls.

Den här licentiatavhandlingens syfte är att ta reda på vilka faktorer som, enligt befintlig forskning, kan kopplas till utövande av partnervåld, och att undersöka vad som påverkar socialarbetares bedömningar i sådana situationer, både kopplat till fallet och till individen som gör bedömningen. Avhandlingen bygger på två delstudier. Den första delstudien är en litteraturoversikt som sammanfattar vad den forskning som finns säger om riskfaktorer för partnervåld. Genom att använda ett teoretiskt ramverk försöker studien ge en tydligare bild av hur olika faktorer hänger ihop över tid och om de går att påverka eller förändra. Den andra delstudien är en enkätstudie där socialsekreterare fick ta ställning till fiktiva fall (vinjetter) som beskrev utövande av partnervåld. I enkäten bedömde de både allvarlighetsgrad och risk för återfall för fallet som beskrevs i vinjetten, samt svarade på frågor om sig själva och sin arbetssituation.

I den första delstudien granskades 62 vetenskapliga artiklar som alla undersökte faktorer som kan öka risken för utövande av partnervåld. Det främsta syftet med studien var att titta på vad den forskning som finns säger oss om korrelation och kausalitet för dessa riskfaktorer. Artiklarna som inkluderades i studien kom från hela världen och undersökte utövandet av partnervåld bland gifta och sammanboende par. I arbetet med att analysera resultatet tematiserades de faktorer som undersöktes i artiklarna vilket resulterade i åtta teman:

- Demografiska faktorer (t. ex. ekonomisk situation, utbildning, ålder)
- Händelser under barndom/tonår (t. ex. att leva med våld i barndomen, händelser i tonåren, familjesituation)
- Alkohol- eller drogbruk (t. ex. att bruka alkohol eller droger)
- Hälsa (t. ex. psykisk ohälsa, sömnproblem, sexuellt överförbara sjukdomar, personlighetsstörningar)
- Attityder och beteenden (t. ex. attityder som accepterar våld, aggressivt beteende)
- Personlighetsrelaterade faktorer (t. ex. stress, impulsivitet)
- Familj och närmsta nätverk (t. ex. barn, relationsstatus)
- Samhälle och arbete (t. ex. upplevelser av diskriminering, missnöje med arbete)

Resultatet visar att vi idag vet lite om andra samband än korrelationssamband när det kommer till riskfaktorer för utövande av partnervåld. I alla teman (utom det relaterat till händelser under barndom/tonår) var de allra flesta studierna utformade på ett sådant sätt att det inte går att uttala sig om vilken faktor som föregår den andra. När det gäller alkoholbruk visade till exempel de flesta artiklarna ett starkt samband mellan att dricka alkohol och utöva våld, men det gick inte att se om drickandet av alkohol kom före våldsutövandet, eller tvärtom. Det gick inte heller att se om drickande av alkohol orsakade våldsutövandet eller om det var andra faktorer som spelade in. I kategorierna relaterade till alkohol/droger samt attityder och beteenden gick det dock att se starka kopplingar mellan att dricka alkohol och utöva våld, samt att ha attityder som stödjer ojämlikhet mellan könen och utöva våld, dock enbart som korrelationssamband förutom i enstaka artiklar. En faktor som visade stark korrelation med att utöva partnervåld var att leva med våld som barn, antingen att själv bli utsatt eller att bevittna våld mellan sina föräldrar. Detta är en riskfaktor som framträder i forskning från många olika

länder och en av de få riskfaktorerna där vi faktiskt vet något om tidsföljd. Detta är något som inte kan förändras för vuxna personer, men det är en viktig indikation på att socialtjänsten behöver arbeta hårt för att hjälpa de barn som finns i familjer där det förekommer våld.

Avhandlingens andra delstudie bygger på en enkätundersökning bland socialsekreterare i Skåne som arbetade med myndighetsutövning med barn eller vuxna. Socialsekreterare från olika arbetsområden inkluderades då partnervåld är ett problem som många möter oavsett var de arbetar inom socialtjänsten. Studien genomfördes för att förstå vilka egenskaper, eller faktorer, som påverkar socialsekreterares bedömningar av allvarlighet och risk för återfall kopplat till utövande av partnervåld. Faktorer relaterade till fallet och till den individ som gjorde bedömningen undersöktes i studien. Totalt skickades 324 enkäter ut och 173 besvarades, vilket gav en svarsfrekvens på 53 %. Majoriteten av de som deltog i studien var kvinnor och hade arbetat inom socialtjänsten mellan 1 och 40 år. De flesta hade någon form av vidareutbildning kring våld i nära relationer. När det gäller egna erfarenheter av våld i barndom eller vuxenliv rapporterade många att de bevittnat fysiskt eller psykiskt våld mellan sina föräldrar under barndomen. Ett stort antal uppgav också att de utsatts för fysiskt eller psykiskt våld av en kärlekspartner i vuxen ålder. Ett antal uppgav att de själva hade utövat fysiskt eller psykiskt våld mot partner.

Socialsekreterarna fick bedöma fiktiva fallbeskrivningar (vinjetter) som beskrev utövande av partnervåld utifrån hur allvarliga de uppfattade situationerna och hur stor risken för återfall var, på en sjugradig skala. Resultaten visade att de flesta vinjetter uppfattades som relativt allvarliga och med hög risk för återfall. Analysen visade att flera faktorer i vinjetterna påverkade bedömningarna. De viktigaste var typ av våld, våldsutövarens kön, antal våldshändelser det senaste året och våldsutövarens bruk av alkohol eller droger. Fysiskt våld hade störst påverkan på hur allvarlig situationen uppfattades och påverkade också bedömningen av risk för återfall. Vinjetter som beskrev manliga våldsutövare bedömdes som allvarligare och med högre risk för återfall än de som beskrev kvinnliga våldsutövare. Hade våldet skett oftare än en gång det senaste året bedömdes vinjetterna i genomsnitt som allvarligare och risken för återfall som högre. Andra faktorer som våldsutövarens hälsa, arbetsförhållanden och barndomsupplevelser hade också betydelse, men i mindre grad.

En intressant iakttagelse var att socialsekreterarnas upplevda allvar av en situation påverkade hur de bedömde risken för återfall. Det tyder på att socialsekreterare ofta kopplar högre upplevd allvarlighet till högre risk för återfall, oberoende av andra faktorer. Resultaten ger viktig kunskap om vilka faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar av utövande av partnervåld.

Sammanfattningsvis bidrar avhandlingen med kunskap som kan hjälpa socialtjänsten att utveckla mer systematiska och rättssäkra bedömningar av partnervåld samt välriktade interventioner inriktade mot att förebygga partnervåld. Resultaten visar att kunskap om riskfaktorer kan vara ett viktigt verktyg i socialt arbete. Faktorer som går att påverka och som föregår våldshandlingar kan användas som grund för förebyggande insatser. Samtidigt kan andra faktorer som inte går att förändra och korrelations-samband hjälpa till att identifiera grupper som kan behöva stöd. De kan också bidra till att göra bedömningar av allvarlighet och risk för återfall mer träffsäkra. En tydligare terminologi kring riskfaktorer kan också bidra till att minska missförstånd och förbättra förståelsen för hur insatser bör prioriteras.

Resultatet visar också att bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande främst påverkas av faktorer relaterade till själva fallet, men att individrelaterade faktorer hos socialsekreterarna också spelar in. Resultatet kan användas för arbetet med att stärka rättssäkerheten kopplat till bedömningar av allvarlighet och risk för återfall i våldsutövande i socialt arbete, detta då skillnader i bedömningar som inte beror på faktorer relaterade till klienten kan leda till ojämlik behandling av klienter. Studien visar dessutom att socialsekreterares uppfattning om hur allvarligt ett våldsfall är delvis styr deras bedömning av risken för återfall, vilket understryker behovet av reflektion och att arbeta systematiskt både med att granska och formulera grunder och principer för bedömningar. Genom att utgå ifrån vetenskap och beprövad erfarenhet och formulera principer för bedömningar kan arbetet med att förebygga att partnervåld uppstår samt risken för återfall i utövande av partnervåld förhoppningsvis stärkas, samtidigt som socialtjänstens arbete blir mer jämlikt och effektivt.

Referenser

- Abraham, K.-M., & Pearson, D. (2024). Are Judgments of Partner Abuse “Rose Tinted”? An Exploration of Judgments of Gender in Bidirectional Intimate Partner Violence. *Journal of Forensic Psychology Research and Practice*, 1–31. <https://doi.org/10.1080/24732850.2024.2415315>
- Aizpurua, E., & O'Connell, C. (2021). Men's psychological violence against women. In T. K. Shackelford (Ed.), *The Sage Handbook of Domestic Violence* (pp. 98–112). Sage Publications Ltd. <https://doi.org/10.1186/1472-698X-9-12>
- Alfandari, R., Taylor, B. J., Baginsky, M., Campbell, J., Helm, D., Killick, C., McCafferty, P., Mullineux, J., Shears, J., Sicora, A., & Whittaker, A. (2022). Making Sense of Risk: Social Work at the Boundary between Care and Control. *Health, Risk & Society*, 25(1–2), 1–2. <https://doi.org/10.1080/13698575.2022.2147904>
- Allard, V., Higgs, T., & Slight, M. (2024). Psychometric properties of the Spousal Assault Risk Assessment from samples of people having perpetrated intimate partner violence. *Trauma Violence Abuse*, 25(5), 3777–3795. <https://doi.org/10.1177/15248380241262275>
- Anderson, J. K. H., Emma, Vainre, M., Humphrey, A., Jones, P. B., & Ford, T., J. (2020). Advancing methodology for scoping reviews: recommendations arising from a scoping literature review (SLR) to inform transformation of Children and Adolescent Mental Health Services. *BMC Medical Research Methodology*, 242, 1–14. <https://doi.org/10.1186/s12874-020-01127-3>
- Andrés-Pueyo, A., López, S., & Álvarez, E. (2008). Assessment of the risk of intimate partner violence and the SARA. *Papeles del Psicólogo*, 29(1), 107–122.
- Aneshensel, C. (2013). *Theory-based data analysis for the social sciences* (Vol. 2). SAGE.
- Archer, J. (2000). Sex Differences in Aggression Between Heterosexual Partners: A Meta-Analytic Review. *Psychological Bulletin*, 126(5), 651–680. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.126.5.651>
- Archer, J. (2002). Sex differences in physically aggressive acts between heterosexual partners: A Meta-Analytic Review. *Aggression and Violent Behavior*, 7(2002), 313–351. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(01\)00061-1](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(01)00061-1)
- Arksey, H., & O'Malley, L. (2005). Scoping Studies: Towards a Methodological Framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1), 19–32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- Aspinall, M., Gill, C., Dawson, M., & Cousineau, M.-M. (2024). Coercive control and risk in intimate partner violence: are Canadian police prepared to assess? *Policing and Society*, 34(7), 613–626. <https://doi.org/10.1080/10439463.2024.2317304>

- Auspurg, K., & Hinz, T. (2015). *Factorial Survey Experiments*. Sage Research Methods.
- Baruch, Y., & Holtom, B. C. (2008). Survey response rate levels and trends in organizational research. *Human Relations*, 61(8), 1139–1160. <https://doi.org/10.1177/0018726708094863>
- Bastian, P. (2017). Negotiations with a risk assessment tool: Standardized decision-making in the United States and the deprofessionalization thesis. *Transnational Social Review*, 7(2), 206–218. <https://doi.org/10.1080/21931674.2017.1313509>
- Baumann, D. J., Fluke, J. D., Dalgleish, L., & Kern, H. (2011). *The Decision-Making Ecology* (Washington, DC: American Humane Association., Issue.
- Baumann, D. J., Kern, H., & Fluke, J. (1997). Foundations of the decision making ecology and overview. In H. Kern, D. J. Baumann, & J. Fluke (Eds.), *Worker Improvements to the Decision and Outcome Model (WISDOM): The child welfare decision enhancement project*. The Children's Bureau Washington, D.C.
- Baumann, D. J., Schwab, J., & Schultz, D. F. (1997). The Influence of Case, Organizational and Individual Factors on the Process of Decision Making. In H. Kern, D. J. Baumann, & J. Fluke (Eds.), *Worker Improvements to the Decision and Outcome Model (WISDOM): The child welfare decision enhancement project*. The Children's Bureau Washington, D.C.
- Belfrage, H. (2019). Att bedöma och hantera risker för framtida partnervåld: Vad bör anses vara en "evidensbaserad riskbedömning för partnervåld på individnivå? *Socialmedicinsk Tidskrift*, 4, 549–557.
- Belfrage, H., & Strand, S. (2008). Structured Spousal Violence Risk Assessment: Combining Risk Factors and Victim Vulnerability Factors. *International Journal of Forensic Mental Health*, 7(1), 39–46. <https://doi.org/10.1080/14999013.2008.9914402>
- Benbenishty, R. (1992). An Overview of Methods to Elicit and Model Expert Clinical Judgement and Decision Making. *Social Service Review*, 66(4), 598–616. <https://doi.org/10.1086/603950>
- Benbenishty, R., & Fluke, J. D. (2020). Frameworks and Models in Decision-Making and Judgment in Child Welfare and Protection. In J. D. Fluke, M. L. López, R. Benbenishty, E. J. Knorth, & D. J. Baumann (Eds.), *Decision-Making and Judgment in Child Welfare and Protection: Theory, Research, and Practice* (pp. 3–26). Oxford Scholarship. <https://doi.org/DOI:10.1093/oso/9780190059538.001.0001>
- Berg, N. (2005). Non-response bias. In K. Kempf-Leonard (Ed.), *Encyclopedia of Social Measurement* (pp. 865–873). <https://doi.org/10.1016/B0-12-369398-5/00038-4>
- Birkley, E. L., & Eckhardt, C. I. (2015). Anger, hostility, internalizing negative emotions, and intimate partner violence perpetration: A meta-analytic review. *Clin Psychol Rev*, 37(2015), 40–56. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2015.01.002>

- Black, D. A., Heyman, R. E., & Smith Slep, A. M. (2001). Risk factors for male-to-female partner sexual abuse. *Aggression and Violent Behavior*, 6(2001), 269–280. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(00\)00026-4](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(00)00026-4)
- Boethius, S. (2020). *Genväg till forskning nr 13: Våldsutövare i nära relationer*. V. Götalandsregionen.
- Bonta, J. (2002). Offender Risk Assessment: Guidelines for Selection and Use. *Criminal Justice and Behavior*, 29(4), 355–379. <https://doi.org/10.1177/0093854802029004002>
- Boo, M., & Cho, Y. (2025). Factors Affecting Police Officers' Attitudes Toward the Severity of Dating Violence in South Korea. *Criminal Justice and Behavior*, 953–966. <https://doi.org/10.1177/00938548241309665>
- Borg, E., & Westerlund, J. (2012). *Statistik för beteendevetare*. Liber.
- Bramer, W. M., Giustini, D., de Jonge, G. B., Holland, L., & Bekhuis, T. (2016). De-duplication of database search results for systematic reviews in EndNote. *J Med Libr Assoc*, 104(3), 240–243. <https://doi.org/10.3163/1536-5050.104.3.014>
- Brante, T. (2014). *Den professionella logiken: Hur vetenskap och praktik förenas i det moderna kunskapssamhället*. Liber.
- Brewer, M. B. (2004). Internal validity. In M. S. Lewis-Beck, A. Bryman, & T. Futing Liao (Eds.), *The SAGE encyclopedia of social science research methods*. SAGE Publications.
- Bride, B. E. (2007). Prevalence of Secondary Traumatic Stress Among Social Workers. *Social Work*, 52(1), 63–70. <https://doi.org/10.1093/sw/52.1.63>
- Bride, B. E., Radey, M., & Figley, C. R. (2007). Measuring Compassion Fatigue. *Clinical Social Work Journal*, 35(3), 155–163. <https://doi.org/10.1007/s10615-007-0091-7>
- Brottsförebyggande Rådet. (2024). *Brott i nära relation: kartläggning av utsatthet under 2022 och under livstiden*. B. R. (BRÅ).
- Brown, S. L., & Bulanda, J. R. (2008). Relationship violence in young adulthood: A comparison of daters, cohabitators, and marrieds. *Social Science Research*, 37(1), 73–87. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2007.06.002>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 ed.). Liber.
- Buffat, A. (2015). When and why discretion is weak or strong: the case of taxing officers in a Public Unemployment Fund. In P. Hupe, M. Hill, & A. Buffat (Eds.), *Understanding Street-Level Bureaucracy* (pp. 79–96). <https://doi.org/10.46692/9781447313281.006>
- Buitelaar, N. J. L., Posthumus, J. A., & Buitelaar, J. K. (2020). ADHD in Childhood and/or Adulthood as a Risk Factor for Domestic Violence or Intimate Partner Violence: A Systematic Review. *J Atten Disord*, 24(9), 1203–1214. <https://doi.org/10.1177/1087054715587099>
- Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *The Lancet*, 359, 1331–1336.

- Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). A Systematic Review of Risk Factors for Intimate Partner Violence. *Partner Abuse*, 3(2), 231–280. <https://doi.org/10.1891/1946-6560.3.2.231>
- Capezza, N. M., D'Intino, L. A., Flynn, M. A., & Arriaga, X. B. (2021). Perceptions of Psychological Abuse: The Role of Perpetrator Gender, Victim's Response, and Sexism. *J Interpers Violence*, 36(3-4), 3–4. <https://doi.org/10.1177/0886260517741215>
- Cares, A. C., Reckdenwald, A., & Fernandez, K. (2021). Domestic violence and abuse through a sociological lens. In J. Devaney, C. Bradbury-Jones, R. J. Macy, C. Överlien, & S. Holt (Eds.), *The Routledge International Handbook of Domestic Violence and Abuse* (Vol. 1, pp. 40–54). Taylor and Francis.
- Cattaneo, L. B., & Chapman, A. R. (2011). Risk assessment with victims of intimate partner violence: investigating the gap between research and practice. *Violence Against Women*, 17(10), 1286–1298. <https://doi.org/10.1177/1077801211424477>
- CDC. (2024). *Intimate Partner Violence Prevention: Risk and Protective Factors*. Centers for Disease Control and Prevention. Retrieved 20250423 from <https://www.cdc.gov/intimate-partner-violence/risk-factors/index.html>
- Chan, K. L. (2011). Gender differences in self-reports of intimate partner violence: A review. *Aggression and Violent Behavior*, 16(2), 167–175. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2011.02.008>
- Chapman, G. B., & Johnson, E. J. (2002). Incorporating the Irrelevant: Anchors in Judgments of Belief and Value. In T. Gilovich, D. Griffin, & D. Kahneman (Eds.), *Heuristics and Biases* (pp. 120–138). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511808098.008>
- Chapman, H., & Gillespie, S. M. (2019). The Revised Conflict Tactics Scales (CTS2): A review of the properties, reliability, and validity of the CTS2 as a measure of partner abuse in community and clinical samples. *Aggression and Violent Behavior*, 44(2019), 27–35. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.10.006>
- Chen, P. Y., & Krauss, A. D. (2004). Reliability. In M. S. Lewis-Beck, A. Bryman, & T. Futing Liao (Eds.), *The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods* (pp. 953–957). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781412950589>
- Choenni, V., Hammink, A., & van de Mheen, D. (2017). Association Between Substance Use and the Perpetration of Family Violence in Industrialized Countries: A Systematic Review. *Trauma Violence Abuse*, 18(1), 37–50. <https://doi.org/10.1177/1524838015589253>
- Clark, T. (2010). Gaining and Maintaining Access. *Qualitative Social Work*, 10(4), 485–502. <https://doi.org/10.1177/1473325009358228>
- Coker, A. L., Davis, K. E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H. M., & Smith, P. H. (2002). Physical and Mental Health Effects of Intimate Partner Violence for Men and Women. *Am J Prev Med*, 23(4), 260–268. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2021.10.001>

- Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E., & King, M. J. (2000). Frequency and Correlates of Intimate partner violence by type: physical, sexual and psychological battering. *Am J Public Health, 90*(4), 553–559. <https://doi.org/https://doi.org/10.2105/ajph.90.4.553>
- Coleman, O., Baldwin, J. R., Moffitt, T. E., Arseneault, L., Fisher, H. L., Rose-Clarke, K., & Danese, A. (2024). Why do prospective and retrospective measures of childhood maltreatment differ? Qualitative analyses in a cohort study. *Child Abuse Negl, 157*, 107070. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2024.107070>
- Colquhoun, H. L., Levac, D., O'Brien, K. K., Straus, S., Tricco, A. C., Perrier, L., Kastner, M., & Moher, D. (2014). Scoping reviews: time for clarity in definition, methods, and reporting. *J Clin Epidemiol, 67*(12), 1291–1294. <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2014.03.013>
- Corey, J., Duggan, M., & Travers, A. (2022). Risk and Protective Factors for Intimate Partner Violence Against Bisexual Victims: A Systematic Scoping Review. *Trauma Violence Abuse, 24*(4), 15248380221084749. <https://doi.org/10.1177/15248380221084749>
- Costa, D., Hatzidimitriadou, E., Ioannidi-Kapolou, E., Lindert, J., Soares, J., Sundin, O., Toth, O., & Barros, H. (2015). Intimate partner violence and health-related quality of life in European men and women: findings from the DOVE study. *Qual Life Res, 24*(2), 463–471. <https://doi.org/10.1007/s11136-014-0766-9>
- Costa., Kaestle, C. E., Walker, A., Curtis, A., Day, A., Toumbourou, J. W., & Miller, P. (2015). Longitudinal predictors of domestic violence perpetration and victimization: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior, 24*, 261–272. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2015.06.001>
- Council of Europe. (2011). *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention)*. C. o. Europe. <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/council-of-europe-convention-on-preventing-and-combating-violence-against-women-and-domestic-violence>
- Cowlshaw, S., Freijah, I., Kartal, D., Sbisá, A., Mulligan, A., Notarianni, M., Couineau, A. L., Forbes, D., O'Donnell, M., Phelps, A., Iverson, K. M., Heber, A., O'Dwyer, C., Smith, P., & Hosseiny, F. (2022). Intimate Partner Violence (IPV) in Military and Veteran Populations: A Systematic Review of Population-Based Surveys and Population Screening Studies. *Int J Environ Res Public Health, 19*(14). <https://doi.org/10.3390/ijerph19148853>
- Dahl, F. O., & Ekström, V. (2023). Metoder för att motivera våldsutsatta och våldsutövande personer till stöd – En scoping review. *Socialmedicinsk Tidskrift, 100*(2), 355–367. <https://doi.org/10.62607/smt.v100i2.22228>
- Danis, F. S. (2003). Social Work Response to Domestic Violence: Encouraging News from a New Look. *Affilia, 18*(2), 177–191. <https://doi.org/10.1177/0886109903018002007>

- Daudt, H. M., van Mossel, C., & Scott, S. J. (2013). Enhancing the scoping study methodology: a large, inter-professional team's experience with Arksey and O'Malley's framework. *BMC Med Res Methodol*, 13, 48.
<https://doi.org/10.1186/1471-2288-13-48>
- Dennison, S. M., & Thompson, C. M. (2011). Intimate partner violence: the effect of gender and contextual factors on community perceptions of harm, and suggested victim and criminal justice responses. *Violence Vict*, 26(3), 347–363.
<https://doi.org/10.1891/0886-6708.26.3.347>
- Detlaff, A. J., Hollinshead, D. J., Graham, C. J., Baumann, D. J., & Fluke, J. D. (2020). Instrumentation to Understand the Child Protective Services Decision-Making Processes. In J. D. Fluke, M. L. Lopéz, R. Benbenishty, E. J. Knorth, & D. J. Baumann (Eds.), *Decision-Making and Judgment in Child Welfare and Protection: Theory, Research, and Practice* (pp. 82–108). Oxford Scholarship Online.
<https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/oso/9780190059538.001.0001/oso-9780190059538>
- Dixon, L., & Graham-Kevan, N. (2011). Understanding the nature and etiology of intimate partner violence and implications for practice and policy. *Clinical Psychology Review*, 31(7), 1145–1155.
<https://doi.org/10.1016/j.cpr.2011.07.001>
- Dodaj, A. (2020). Children witnessing domestic violence. *Journal of Children's Services*, 15(3), 161–174. <https://doi.org/10.1108/jcs-04-2019-0023>
- Douglas, K. S., & Kropp, P. R. (2002). A Prevention-Based Paradigm for Violence Risk Assessment. *Criminal Justice and Behavior*, 29(5), 617–658.
<https://doi.org/10.1177/009385402236735>
- Downs, W. R., Smyth, N. J., & Miller, B. A. (1996). The relationship between childhood violence and alcohol problems among men who batter: An empirical review and synthesis. *Aggression and Violent Behavior*, 1(4), 327–344.
[https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(96\)00006-7](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(96)00006-7)
- Dworkin, R. (1977). *Taking Rights Seriously*. Duckworth.
- Edwards, K. M., Sylaska, K. M., & Neal, A. M. (2015). Intimate partner violence among sexual minority populations: A critical review of the literature and agenda for future research. *Psychology of Violence*, 5(2), 112–121.
<https://doi.org/10.1037/a0038656>
- Ejrnæs, M., & Moesby-Jensen, C. K. (2021). Social workers' risk assessment in child protection: the problem of disagreement and a lack of a precise language about risk. *European Journal of Social Work*, 24(5), 802–814.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2021.1934409>
- Ekström, V. (2016a). Carriers of the troublesome violence – the social services' support for female victims of domestic violence. *European Journal of Social Work*, 21(1), 61–73. <https://doi.org/10.1080/13691457.2016.1255930>
- Ekström, V. (2016b). *Det besvärliga våldet: socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer* [Doctoral thesis, Linköpings University].

- El-Moslemany, R., Mellon, L., Tully, L., & McConkey, S. J. (2022). Factors Associated With Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization in Asylum Seeking and Refugee Populations: A Systematic Review. *Trauma Violence Abuse*, 23(3), 827–839. <https://doi.org/10.1177/1524838020977147>
- Eliasson, M., & Ellgrim, B. (2006). *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer: En kunskapsöversikt*. Sveriges Kommuner och Landsting.
- Eliasson, R. (1995). *Forskningsetik och perspektivval*. Studentlitteratur.
- Eraut, M. (2000). Non-formal learning and tacit knowledge in professional work. *British Journal of Educational Psychology*, 70, 113–136. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1348/000709900158001>
- Ermer, A. E., Roach, A. L., Coleman, M., & Ganong, L. (2021). Deconstructing Attitudes About Intimate Partner Violence and Bystander Intervention: The Roles of Perpetrator Gender and Severity of Aggression. *J Interpers Violence*, 36(1–2), NP896–NP919. <https://doi.org/10.1177/0886260517737556>
- Etikprövningsmyndigheten. (2023). *Vad menas med känsliga personuppgifter?* Etikprövningsmyndigheten. Retrieved 231227 from <https://etikprovningssmyndigheten.se/vanliga-fragor/>
- Evans, J. S. (2008). Dual-processing accounts of reasoning, judgment, and social cognition. *Annu Rev Psychol*, 59, 255–278. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.59.103006.093629>
- Evans, T. (2013). Organisational Rules and Discretion in Adult Social Work. *British Journal of Social Work*, 43(4), 739–758. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcs008>
- Faia, M. A. (1980). The Vagaries of the Vignette World: a Comment on Alves and Rossi. *American Journal of Sociology*, 85(4), 951–954.
- Fengler, J., & Taylor, B. J. (2018). Effective assessment: a key knowledge and skill for a sustainable profession. *Social Work Education*, 38(3), 392–405. <https://doi.org/10.1080/02615479.2018.1538333>
- Folkhälsomyndigheten. (2017). *Handledning för litteraturöversikter; Förutsättningar och metodsteg för kunskapsframtagande baserat på forskningslitteratur vid Folkhälsomyndigheten*. Folkhälsomyndigheten.
- Folkhälsomyndigheten. (2025). *Tillsammans för god gemenskap i hela befolkningen: En nationell strategi mot ensamhet* Folkhälsomyndigheten.
- Follingstad, D. R., Helff, C. M., Binford, R. V., Runge, M. M., & White, J. D. (2004). Lay persons' versus psychologists' judgments of psychologically aggressive actions by a husband and wife. *J Interpers Violence*, 19(8), 916–942. <https://doi.org/10.1177/0886260504266229>
- Follingstad, D. D., DeHart, D. D., & Green, E. P. (2004). Psychologists' Judgments of Psychologically Aggressive Actions When Perpetrated by a Husband Versus a Wife. *Violence & Victims*, 19(4), 435–452. <https://doi.org/10.1891/088667004780927918>
- Forgey, M. A., Allen, M., & Hansen, J. (2014). An exploration of the knowledge base used by Irish and U.S. child protection social workers in the assessment

- of intimate partner violence. *J Evid Based Soc Work*, 11 (1–2), 1–2.
<https://doi.org/10.1080/15433714.2013.840184>
- Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten. (2024). *Forskarskolans verksamhet 2024/ 2025*. Socialhögskolan Lunds universitet.
- Fraser, M. W., & Galinsky, M. J. (2010). Steps in Intervention Research: Designing and Developing Social Programs. *Research on Social Work Practice*, 20(5), 459–466. <https://doi.org/10.1177/1049731509358424>
- Fraser, M. W., Richman, J. M., & Galinsky, M. J. (1999). Risk, Protection and Resilience: Toward a Conceptual Framework for Social Work Practice. *Social Work Research*, 23(3), 131–143.
- Fulu, E., & Miedema, S. (2015). Violence Against Women: Globalizing the Integrated Ecological Model. *Violence Against Women*, 21(12), 1431–1455. <https://doi.org/10.1177/1077801215596244>
- Ganong, L. H., & Coleman, M. (2006). Multiple Segment Factorial Vignette Designs. *Journal of Marriage and Family*, 68(2), 455–468. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2006.00264.x>
- Gardner, B., & Rebar, A. L. (2019). Habit Formation and Behavior Change. In *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190236557.013.129>
- Gerino, E., Caldarera, A. M., Curti, L., Brustia, P., & Rollè, L. (2018). Intimate Partner Violence in the Golden Age: Systematic Review of Risk and Protective Factors. *Frontiers in Psychology*, 9(1595). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01595>
- Gil-Gonzalez, D., Vives-Cases, C., Ruiz, M. T., Carrasco-Portino, M., & Alvarez-Dardet, C. (2008). Childhood experiences of violence in perpetrators as a risk factor of intimate partner violence: a systematic review. *J Public Health (Oxf)*, 30(1), 14–22. <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdm071>
- Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., & Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *Lancet*, 373(9657), 68–81. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(08\)61706-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(08)61706-7)
- Goodin, R. E. (1988). *Reasons for Welfare: The Political Theory of the Welfare State*. Princeton University Press.
- Gottzén, L. (2013). Skam, maskulinitet och respons på mäns våld mot kvinnor. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 2, 75–92.
- Gracia, E., Lila, M., & Santirso, F. A. (2020). Attitudes Toward Intimate Partner Violence Against Women in the European Union: A Systematic Review. *European Psychologist*, 25(2), 104–121. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000392>
- Graham-Kevan, N. (2009). The Psychology of Women's Partner Violence: Characteristics and Cautions. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 18(6), 587–603. <https://doi.org/10.1080/10926770903103131>
- Graham, L. M., Sahay, K. M., Rizo, C. F., Messing, J. T., & Macy, R. J. (2021). The Validity and Reliability of Available Intimate Partner Homicide and Reassault

- Risk Assessment Tools: A Systematic Review. *Trauma Violence Abuse*, 22(1), 18–40. <https://doi.org/10.1177/1524838018821952>
- Grimen, H., & Molander, A. (2008). Profesjon og skjønn. In A. Molander & L. I. Terum (Eds.), *Profesjonsstudier* (pp. 179–196). Universitetsforlaget.
- Grönte, M. (2024). *Skam, moralarbete och faderskap: en studie om mötet mellan socialsekreterare och pappor vid våld i nära relationer* [Licentiate Dissertation, Malmö University]. Malmö University Press.
- Gutmanis, I., Beynon, C., Tutty, L., Wathen, C. N., & MacMillan, H. L. (2007). Factors influencing identification of and response to intimate partner violence: a survey of physicians and nurses. *BMC Public Health*, 7, 12. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-7-12>
- Gölge, Z. B., Sanal, Y., Yavuz, S., & Arslanoglu-Çetin, E. (2016). Attitudes toward Wife Abuse of Police Officers and Judiciary Members in Turkey: Profession, Gender, Ambivalent Sexism and Sex Roles. *Journal of Family Violence*, 31(6), 785–796. <https://doi.org/10.1007/s10896-016-9823-1>
- Hammock, G. S., Richardson, D. S., Williams, C., & Janit, A. S. (2015). Perceptions of Psychological and Physical Aggression Between Heterosexual Partners. *Journal of Family Violence*, 30(1), 13–26. <https://doi.org/10.1007/s10896-014-9645-y>
- Hardesty, J. L., & Ogolsky, B. G. (2020). A Socioecological Perspective on Intimate Partner Violence Research: A Decade in Review. *Journal of Marriage & Family*, 82(1), 454–477. <https://doi.org/10.1111/jomf.12652>
- Hardt, J., & Rutter, M. (2004). Validity of adult retrospective reports of adverse childhood experiences: review of the evidence. *J Child Psychol Psychiatry*, 45(2), 260–273. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00218.x>
- Harsey, S., & Freyd, J. J. (2020). Deny, Attack, and Reverse Victim and Offender (DARVO): What Is the Influence on Perceived Perpetrator and Victim Credibility? *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 29(8), 897–916. <https://doi.org/10.1080/10926771.2020.1774695>
- Harsh, S. (2020). Ethical Considerations of Conducting Systematic Reviews in Educational Research. In O. Zawacki-Richter, M. Kerres, S. Bedenlier, M. Bond, & K. Buntins (Eds.), *Systematic Reviews in Educational Research* (pp. 41–54). Springer VS. Open Access.
- Hawkins, J. D. (2006). Science, Social Work, Prevention: Finding the Intersections. *Social Work Research*, 30(3), 137–152. <https://doi.org/10.1093/swr/30.3.137>
- Hearn, J. (1998). *The Violence of Men: How Men Talk About and how Agencies Respond to Men's Violence to Women*. Sage.
- Heise, L. (1998). Violence against women: An integrated, ecological framework. *Violence Against Women*, 4(3), 262–290. <https://doi.org/10.1177/1077801298004003002>
- Heise, L. (2012). *Determinants of partner violence in low and middle-income countries: exploring variation in individual and population-level risk* [Doctoral Thesis, London School of Hygiene & Tropical Medicine].

- Hibberts, M., Johnson, B. R., & Hudson, K. (2012). Common Survey Sampling Techniques. In L. Gideon (Ed.), *Handbook of Survey Methodology for the Social Sciences* (pp. 53–74). Springer.
- Hirschauer, N., Grüner, S., Mußhoff, O., Becker, C., & Jantsch, A. (2020). Can p-values be meaningfully interpreted without random sampling? *Statistics Surveys*, 14(none), 71–91. <https://doi.org/10.1214/20-ss129>
- Horne, K., Henshall, K., & Golden, C. (2020). Intimate partner violence and deficits in executive function. *Aggression and Violent Behavior*, 54(2020). <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101412>
- Hovey, A., Rye, B. J., George, E., Scott, S., & Chambers, L. (2023). Impact of Children's Presence on Police Responses to Domestic Violence Call Situations. *Child Maltreat*, 28(3), 476–487. <https://doi.org/10.1177/10775595221147315>
- Hox, J. J., Moerbeek, M., & van de Schoot, R. (2018). *Multilevel Analysis: Techniques and Applications*. Routledge.
- Hutchinson, K. M. (2012). *Predictors of College Students' Dating Violence Perceptions and Help-seeking Recommendations* University of Akron]. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=akron1332334459
- Hydén, M. (1995). *Kvinnomisshandel inom äktenskapet: Mellan det omöjliga och det möjliga*. LiU-Tryck.
- Islam, M. J., & Mazerolle, P. (2022). Nexus between police attitudes and responses to domestic and family violence in Australia: does training matter? *Policing and Society*, 32(10), 1226–1241. <https://doi.org/10.1080/10439463.2022.2029436>
- Jasso, G. (2006). Factorial Survey Methods for Studying Beliefs and Judgments. *Sociological Methods & Research*, 34(3), 334–423. <https://doi.org/10.1177/0049124105283121>
- Jernbro, C., & Jansson, S. (2017). *Våld mot barn 2016 - En nationell kartläggning*. S. A. Barnhuset.
- Jernbro, C., Landberg, Å., & Thulin, J. (2023). *Våld mot barn 2022*. S. A. Barnhuset.
- Josefson, I. (2005). Vetenskap och beprövad erfarenhet. In I. Carlgren (Ed.), *Forskning av denna världen. 2, om teorins roll i praxisnära forskning*. Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25acf/1529480568501/Forskning-av-denna-vaerlden_II_VR_2005.pdf
- Jämställdhetsmyndigheten. (2022). *Hedersrelaterat våld och förtryck*. Retrieved 20220201 from <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/hedersrelaterat-vald-och-fortryck/>
- Jönsson, A. (2021). Handlingsutrymme i en professionell kontext. In S. Linde & K. Svensson (Eds.), *Välfärdens aktörer: Utmaningar för människor, professioner och organisationer*. Social Work Press.
- Kapoulitsas, M., & Corcoran, T. (2014). Compassion fatigue and resilience: A qualitative analysis of social work practice. *Qualitative Social Work*, 14(1), 86–101. <https://doi.org/10.1177/1473325014528526>

- Keilholtz, B. M., Spencer, C. M., & Stith, S. M. (2022). Common Life Stressors as Risk Markers for Intimate Partner Violence: A Meta-analysis. *Contemporary Family Therapy*, 45(2023). <https://doi.org/10.1007/s10591-022-09633-w>
- Kimber, M., Adham, S., Gill, S., McTavish, J., & MacMillan, H. L. (2018). The association between child exposure to intimate partner violence (IPV) and perpetration of IPV in adulthood-A systematic review. *Child Abuse Negl*, 76(2018), 273–286. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.11.007>
- Kimmes, J. G., Mallory, A. B., Spencer, C., Beck, A. R., Cafferky, B., & Stith, S. M. (2019). A Meta-Analysis of Risk Markers for Intimate Partner Violence in Same-Sex Relationships. *Trauma Violence Abuse*, 20(3), 374–384. <https://doi.org/10.1177/1524838017708784>
- Kraemer, H. C., Kazdin, A., Offord, D., Kessler, R., Jensen, P., & Kupfer, D. (1997). Coming to Terms With the Terms of Risk. *Archives of General Psychiatry*, 54(1997), 337–343. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1997.01830160065009>
- Kraemer, H. C., Lowe, K. K., & Kupfer, D. J. (2005). *To Your Health: What Research Tells Us About Risk*. Oxford University Press.
- Kraemer, H. C., Stice, E., Kazdin, A., Offord, D., & Kupfer, D. (2001). How Do Risk Factors Work Together? Mediators, Moderators and Independent, Overlapping and Proxy Risk Factors. *American Journal of Psychiatry*, 158(6), 848–856.
- Krahé, B., Bieneck, S., & Möller, I. (2005). Understanding Gender and Intimate Partner Violence from an International Perspective. *Sex Roles*, 52(11–12), 807–827. <https://doi.org/10.1007/s11199-005-4201-0>
- Kristensen, K. (2013). *Genväg till forskning 6, Lika men olika - våld mot kvinnor med funktionsnedsättning*. V. Götalandsregionen.
- Kropp, P. R. (2004). Some Questions Regarding Spousal Assault Risk Assessment. *Violence Against Women*, 10(6), 676–697. <https://doi.org/10.1177/1077801204265019>
- Kropp, P. R. (2008). Intimate partner violence risk assessment and management. *Violence & Victims*, 23(2), 202–220. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.23.2.202>
- Kulkarni, S., Bell, H., Hartman, J. L., & Herman-Smith, R. L. (2013). Exploring Individual and Organizational Factors Contributing to Compassion Satisfaction, Secondary Traumatic Stress, and Burnout in Domestic Violence Service Providers. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 4(2), 114–130. <https://doi.org/10.5243/jsswr.2013.8>
- Kyler-Yano, J. Z., & Mankowski, E. S. (2021). A human diversity analysis of culture and gender in Asian American men's intimate partner violence perpetration. *J Community Psychol*, 49(2), 653–671. <https://doi.org/10.1002/jcop.22485>
- Last, J. M. (2001). *A Dictionary of Epidemiology* (4 ed.). Oxford University Press.
- Lavrakas, P. J. (2008). Respondent fatigue. In P. J. Lavrakas (Ed.), *Encyclopedia of survey research methods* (pp. 743–743). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781412963947.n480>

- Lee, K. A., Bright, C. L., & Betz, G. (2022). Adverse Childhood Experiences (ACEs), Alcohol Use in Adulthood, and Intimate Partner Violence (IPV) Perpetration by Black Men: A Systematic Review. *Trauma Violence Abuse*, 23(2), 372–389. <https://doi.org/10.1177/1524838020953101>
- Leon, C. M., & Aizpurua, E. (2024). Judging the Severity of Intimate Partner Violence Against Women: The Role of Situational Factors and Respondents' Characteristics in Public Opinion. *Feminist Criminology*, 19(2), 130–153. <https://doi.org/10.1177/15570851231216920>
- Leon, C. M., Aizpurua, E., & Rollero, C. (2021). None of My Business? An Experiment Analyzing Willingness to Formally Report Incidents of Intimate Partner Violence Against Women. *Violence Against Women*, 10778012211025990. <https://doi.org/10.1177/10778012211025990>
- Levac, D., Colquhoun, H., & O'Brien, K. K. (2010). Scoping studies: advancing the methodology. *Implement Sci*, 5(69), 1–9. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-5-69>
- Lipsky, M. (2010). *Street-level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services*. Russell Sage Foundation.
- Ljungwald, C., & Elias, R. (2010). The Emergence of Crime Victims as a Target Group in the Swedish Social Services Act. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 11(2), 170–188. <https://doi.org/10.1080/14043858.2010.523556>
- López-Sánchez, M. J., Belso-Martínez, J. A., & Hervás-Oliver, J. L. (2019). A Review of Economic Consequences and Costs of Male Violence Against Women. *Indian Journal of Gender Studies*, 26(3), 424–434. <https://doi.org/10.1177/0971521519861194>
- Lovestad, S., & Krantz, G. (2012). Men's and women's exposure and perpetration of partner violence: an epidemiological study from Sweden. *BMC Public Health*, 12(945), 1–10. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-945>
- Lövkrona, I. (2009). Kön och våld: Historiska och kulturella perspektiv. In I. Lövkrona (Ed.), *Mord, misshandel och sexuella övergrepp: historiska och kulturella perspektiv på kön och våld* (pp. 33–46).
- Mackay, J., Bowen, E., Walker, K., & O'Doherty, L. (2018). Risk factors for female perpetrators of intimate partner violence within criminal justice settings: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 41, 128–146. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.06.004>
- MacLeod, J. F., Grove, P. G., & Farrington, D. P. (2012). *Explaining Criminal Careers: Implications for Justice Policy*. Oxford University Press. <https://doi.org/org.ludwig.lub.lu.se/10.1093/acprof:oso/9780199697243.001.0001>
- Mallory, A. B., Dharnidharka, P., Deitz, S. L., Barros-Gomes, P., Cafferky, B., Stith, S. M., & Van, K. (2016). A meta-analysis of cross cultural risk markers for intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, 31(2016), 116–126. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2016.08.004>

- Marshall, A., Panuzio, J., & Taft, C. (2005). Intimate partner violence among military veterans and active duty servicemen. *Clinical Psychology Review*, 25(7), 862–876. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2005.05.009>
- Mason, R., & O'Rinn, S. E. (2014). Co-occurring intimate partner violence, mental health, and substance use problems: a scoping review. *Glob Health Action*, 7(1), 1–17. <https://doi.org/10.3402/gha.v7.24815>
- Mattsson, T. (2016). Motstånd och neutralisering. Kön makt och professionalitet i arbetet med våld i nära relationer. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 20(3–4), 150–167. <https://doi.org/10.3384/SVT.2013.20.3-4.2433>
- Max, W., Rice, D. P., Finkelstein, E., Bardwell, R. A., & Leadbetter, S. (2004). The Economic Toll of Intimate Partner Violence Against Women in the United States. *Violence and Victims*, 19(3), 259–272.
- McCave, E. L., & Rishel, C. W. (2011). Prevention as an Explicit Part of the Social Work Profession: A Systematic Investigation. *Advances in Social Work*, 12(2), 226–249. <https://doi.org/10.18060/1444>
- McFadden, P., Campbell, A., & Taylor, B. (2015). Resilience and Burnout in Child Protection Social Work: Individual and Organisational Themes from a Systematic Literature Review. *British Journal of Social Work*, 45(5), 1546–1563. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bct210>
- McLennan, L., Lyne, M., & Halfmann, K. (2025). College Students' Perceptions and Willingness to Report Intimate Partner Violence. *J Interpers Violence*, 8862605251336336. <https://doi.org/10.1177/08862605251336336>
- McPhedran, S., Gover, A. R., & Mazerolle, P. (2017). A cross-national comparison of police attitudes about domestic violence: a focus on gender. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 40(2), 214–227. <https://doi.org/10.1108/pijpsm-06-2016-0083>
- Merlo, J., Chaix, B., Yang, M., Lynch, J., & Rastam, L. (2005). A brief conceptual tutorial of multilevel analysis in social epidemiology: linking the statistical concept of clustering to the idea of contextual phenomenon. *J Epidemiol Community Health*, 59(6), 443–449. <https://doi.org/10.1136/jech.2004.023473>
- Merlo, J., Yang, M., Chaix, B., Lynch, J., & Rastam, L. (2005). A brief conceptual tutorial on multilevel analysis in social epidemiology: investigating contextual phenomena in different groups of people. *J Epidemiol Community Health*, 59(9), 729–736. <https://doi.org/10.1136/jech.2004.023929>
- Messing, J. T., & Thaller, J. (2015). Intimate Partner Violence Risk Assessment: A Primer for Social Workers. *British Journal of Social Work*, 45(6), 1804–1820. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcu012>
- Miller, J. L., Rossi, P. H., & J.E., S. (1986). Perceptions of Justice: Race and Gender Differences in Judgments of Appropriate Prison Sentences. *Law and Society Review*, 20(3), 313–334. <https://doi.org/10.2307/3053578>
- Molander, A. (2011). Efter eget skön: om beslutsfattande i professionellt arbete. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 18(4), 320–335. <https://doi.org/10.3384/SVT.2011.18.4.2460>

- Molander, A. (2016). *Discretion in the Welfare State: Social rights and professional judgement*. Routledge.
- Molander, A., Grimen, H., & Eriksen, E. O. (2012). Professional Discretion and Accountability in the Welfare State. *Journal of Applied Philosophy*, 29(3), 214–230. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5930.2012.00564.x>
- Monrad, M., & Ejrnæs, M. (2022). Knowing risk: Why we need an empirical quantitative critique in social work and research In C. Franklin Svensson & P. Ringø (Eds.), *Revitalising Critical Reflection in Contemporary Social Work Research, Practice and Education* (pp. 156–168). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003248057-13>
- Moore, T. M., Stuart, G. L., Meehan, J. C., Rhatigan, D. L., Hellmuth, J. C., & Keen, S. M. (2008). Drug abuse and aggression between intimate partners: a meta-analytic review. *Clin Psychol Rev*, 28(2), 247–274. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2007.05.003>
- Moser Hällen, L., & Sinisalo, E. (2018). Vad är mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer? In L. Moser Hällen & E. Sinisalo (Eds.), *Våld i nära relationer: Socialt arbete i forskning, teori och praktik* (pp. 27–52). Liber.
- Mullineux, J., Taylor, B. J., & Giles, M. (2019). Professional judgement about re-offending: Factorial survey. *Journal of Social Work*, 20(6), 797–816. <https://doi.org/10.1177/1468017319848889>
- Mulvey, E. P., & Lidz, C. W. (1995). Conditional Prediction: A Model for Research on Dangerousness to Others in a New Era. *International Journal of Law and Psychiatry*, 18(2), 129–143. [https://doi.org/10.1016/0160-2527\(95\)00002-Y](https://doi.org/10.1016/0160-2527(95)00002-Y)
- Munn, Z., Peters, M. D. J., Stern, C., Tufanaru, C., McArthur, A., & Aromataris, E. (2018). Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic review or scoping review approach. *BMC Medical Research Methodology*, 18:143, 1–7. <https://doi.org/https://doi.org/10.1186/s12874-018-0611-x>
- Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. (2018). *Lika läge för alla? Om omotiverade skillnader inom den sociala barn- och ungdomsvården*. <https://www.vardanalys.se/wp-content/uploads/2018/11/Rapport-2018-10-Lika-l%C3%A4ge-f%C3%B6r-alla.pdf>
- Najmabadi, L., Agenor, M., & Tendulkar, S. (2024). "Pouring From an Empty Cup": Manifestations, Drivers, and Protective Factors of Occupational Stress Among Healthcare Providers of Trauma-Informed Care. *J Interpers Violence*, 39 (9-10), 2041–2075. <https://doi.org/10.1177/08862605231215028>
- Nazarewicz, J., Trood, M. D., McEwan, T. E., Strand, S., Luebbbers, S., & Spivak, B. L. (2024). Assessing risk among women who perpetrate intimate partner abuse. *Psychology, Crime & Law*, 1–27. <https://doi.org/10.1080/1068316x.2024.2369239>
- NCK. (2025). *Våld i nära relationer*. Retrieved 20250416 from
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and

- neglect: a systematic review and meta-analysis. *PLoS Med*, 9(11), e1001349. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001349>
- Olsson, H. (2006). Från manlig rättighet till lagbrott: Prostitutionsfrågan i Sverige under 30 år. *Kvinnovetenskaplig Tidskrift*, 4(06).
- Olsson, H., Larsson, A.-K. L., & Strand, S. (2023). Social Workers' Experiences of Working with Partner Violence. *The British Journal of Social Work* (00), 1–19. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad240>
- Olver, M. E., & Jung, S. (2017). Incremental prediction of intimate partner violence: An examination of three risk measures. *Law Hum Behav*, 41(5), 440–453. <https://doi.org/10.1037/lhb0000251>
- Ondercin, H. L. (2004). External Validity. In M. S. Lewis-Beck, A. Bryman, & T. Futing Liao (Eds.), *The SAGE encyclopedia of social science research methods* (pp. 361–362). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781412950589>
- Ouzzani, M., Hammady, H., Fedorowicz, Z., & Elmagarmid, A. (2016). Rayyan-a web and mobile app for systematic reviews. *Syst Rev*, 5(1), 210. <https://doi.org/10.1186/s13643-016-0384-4>
- Payne, J. W., Bettman, J. R., & Luce, M. F. (1998). Behavioral decision research: An overview. In M. H. Birnbaum (Ed.), *Measurement, judgement, and decision making* (pp. 303–360). Academic Press.
- Pecnik, N., & Bezensek-Lalic, O. (2011). Does social workers' personal experience with violence in the family relate to their professional responses, and how? *European Journal of Social Work*, 14(4), 525–544. <https://doi.org/10.1080/13691457.2010.487411>
- Pecnik, N., & Brunnberg, E. (2005). Professionals' characteristics, victim's gender, and case assessments as predictors of professional judgements. *Review of Psychology*, 12(2), 133–146.
- Peitzmeier, S. M., Malik, M., Kattari, S. K., Marrow, E., Stephenson, R., Agenor, M., & Reisner, S. L. (2020). Intimate Partner Violence in Transgender Populations: Systematic Review and Meta-analysis of Prevalence and Correlates. *Am J Public Health*, 110(9), e1–e14. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2020.305774>
- Petersson, J., Strand, S., & Selenius, H. (2019). Risk Factors for Intimate Partner Violence: A Comparison of Antisocial and Family-Only Perpetrators. *Journal of Interpersonal Violence*, 34(2), 219–239. <https://doi.org/10.1177/0886260516640547>
- Pilkington, P. D., Noonan, C., May, T., Younan, R., & Holt, R. A. (2021). Early maladaptive schemas and intimate partner violence victimization and perpetration: A systematic review and meta-analysis. *Clin Psychol Psychother*, 28(5), 1030–1042. <https://doi.org/10.1002/cpp.2558>
- Pinto, L. A., Sullivan, E. L., Rosenbaum, A., Wyngarden, N., Umhau, J. C., Miller, M. W., & Taft, C. T. (2010). Biological Correlates of Intimate Partner Violence Perpetration. *Aggress Violent Behav*, 15(5), 387–398. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2010.07.001>

- Ponnert, L. (2007). *Mellan klient och rättssystem: Tvångsvård av barn och unga ur socialsekreterares perspektiv* [Doctoral, Lund University].
- Ponnert, L., & Svensson, K. (2015). Standardisation—the end of professional discretion? *European Journal of Social Work*, 19(3-4), 3–4.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1074551>
- Preston-Shoot, M. (2023). Legally literate decision making and management of risk in social work. In B. Taylor, J. Fluke, J. Graham, E. Keddell, C. Killick, A. Shlonsky, & A. Whittaker (Eds.), *The SAGE Handbook of Decision Making, Assessment and Risk in Social Work*. SAGE Publications Ltd.
<https://doi.org/10.4135/9781529614657>
- Reber, A. S., & Reber, E. S. (2001). *The Penguin dictionary of psychology* (3 ed.). Penguin.
- Reeves, K. A., Desmarais, S. L., Nicholls, T. L., & Douglas, K. S. (2007). Intimate partner abuse of older men: considerations for the assessment of risk. *J Elder Abuse Negl*, 19(1-2), 1–2, table of contents.
https://doi.org/10.1300/J084v19n01_02
- Regeringen. (2024). *Regeringens proposition 2024/25:89: En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter*. Retrieved from
<https://www.regeringen.se/contentassets/aac5e97ddb247acb6baeccd5addf37d/en-forebyggande-socialtjanstlag---for-okade-rattigheter-skyldigheter-och-mojligheter.pdf>
- Regeringsformen RF 1974:152.
- Regeringskansliet. (1990). *Regeringens proposition 1990/91:113 om en ny jämställdhetslag m.m.*
- Regeringskansliet. (2000). *Regeringens proposition 2000/01:79 Stöd till brottsoffer*.
- Regeringskansliet. (2020). *Regeringens proposition 2020/21:163 Förebyggande av våld i nära relationer*
- Regeringskansliet. (2024). *Fri och trygg utan våld och förtryck: Åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel 2024–2026*.
- Richmond, M. (1917/1965). *Social Diagnosis*. The Free Press.
- Rosen, A. (1978). Issues in Educating for the Knowledge-building Research Doctorate. *Social Service Review*, 53(3), 437–448.
- Rossi, P. H., & Anderson, A. B. (1982). The Factorial Survey Approach: An introduction. In P. H. Rossi & S. L. Nock (Eds.), *Measuring Social Judgements: The Factorial Survey Approach* (pp. 15–68). Sage Publications.
- Saunders, D. G., & Anderson, D. (2000). Evaluation of a domestic violence training for child protection workers & supervisors: Initial results. *Children and Youth Service Review*, 22(5), 373–395. [https://doi.org/10.1016/S0190-7409\(00\)00086-4](https://doi.org/10.1016/S0190-7409(00)00086-4)

- Savitz, D. A., & Wellenius, G. A. (2023). Can Cross-Sectional Studies Contribute to Causal Inference? It Depends. *Am J Epidemiol*, 192(4), 514–516. <https://doi.org/10.1093/aje/kwac037>
- Schumacher, J. A., Feldbau-Kohn, S., Smith Slep, A. M., & Heyman, R. E. (2001). Risk factors for male-to-female partner physical abuse. *Aggression and Violent Behavior*, 6(2001), 281–352. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(00\)00027-6](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(00)00027-6)
- Sereno, M., Catagnus, R., Griffith, A., & Eilers, H. (2024). A Systematic Review of Empirical Studies Measuring Training Effects on Biases Evidenced by Professionals toward Intimate Partner Violence. *Trauma Violence Abuse*, 25(2), 1053–1072. <https://doi.org/10.1177/15248380231171186>
- Serrano-Montilla, C., Garrido-Macías, M., Sáez-Díaz, J., & Sáez, G. (2023). Assessing Police Attitudes Toward Intervention in Gender Violence: the Role of Training, Perceived Severity, and Myths About Intimate Partner Violence Against Women. *Journal of Family Violence*, 40(2), 299–311. <https://doi.org/10.1007/s10896-023-00605-8>
- SFS 1962:700. Brottsbalk. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/
- Shadish, W. R., Cook, T. D., & Campbell, D. T. (2002). *Experimental and Quasi-Experimental Designs for General Causal Inference*. Wadsworth Cengage Learning.
- Skillmark, M., Agevall Gross, L., Kjellgren, C., & Denvall, V. (2017). The pursuit of standardization in domestic violence social work: A multiple case study of how the idea of using risk assessment tools is manifested and processed in the Swedish social services. *Qualitative Social Work*, 18(3), 458–474. <https://doi.org/10.1177/1473325017739461>
- SKR 2007/08:39. *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*.
- SKR. (2024). *Socialtjänstens stöd till våldsutsatta vuxna: Lärdomar från individbaserad systematisk uppföljning, SU-Kvinnofrid 2021–2023*. <file:///C:/Users/li3501no/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/Content.Outlook/PTKEZMCY/Socialtjanstens-stod-till-valdsutsatta-vuxna.pdf>
- Socialdepartementet. (1995). *Kvinnofrid SOU 1995:60*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/1995/06/sou-199560/>
- Socialdepartementet. (2001). *Barnmisshandel - Att förebygga och åtgärda SOU 2001:72*.
- Socialdepartementet. (2015). *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck SOU 2015:55*.
- Socialdepartementet. (2018). *Ju förr desto bättre - vägar till en förebyggande socialtjänst SOU 2018:32*.
- Socialdepartementet. (2020). *Hållbar socialtjänst - en ny socialtjänstlag SOU 2020:47*.

- Socialstyrelsen. (2018). *Vägledning för att uppskatta kostnaden av insatser efter våld*.
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer HSLF-FS 2022:39, (2022). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2022-6-7967.pdf>
- Socialstyrelsen. (2023). *Våld i nära relationer: Handbok för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården*. Retrieved 240111 from <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2023-6-8592.pdf>
- Socialtjänstlag 2025:400.
- Sorenson, S. B., & Taylor, C. A. (2005). Female Aggression toward Male Intimate Partners An Examination of Social Norms in a Community-Based Sample. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 78–96. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2005.00170.x>
- Spencer, C., Cafferky, B., & Stith, S. M. (2016). Gender Differences in Risk Markers for Perpetration of Physical Partner Violence: Results from a Meta-Analytic Review. *Journal of Family Violence*, 31(8), 981–984. <https://doi.org/10.1007/s10896-016-9860-9>
- Spencer, C., Mallory, A. B., Cafferky, B. M., Kimmes, J. G., Beck, A. R., & Stith, S. M. (2019). Mental health factors and intimate partner violence perpetration and victimization: A meta-analysis. *Psychology of Violence*, 9(1), 1–17. <https://doi.org/10.1037/vio0000156>
- Spencer, C. M., Keilholtz, B. M., & Stith, S. M. (2021). The Association between Attachment Styles and Physical Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization: A Meta-Analysis. *Fam Process*, 60(1), 270–284. <https://doi.org/10.1111/famp.12545>
- Spencer, C. M., Stith, S. M., & Cafferky, B. (2022). What Puts Individuals at Risk for Physical Intimate Partner Violence Perpetration? A Meta-Analysis Examining Risk Markers for Men and Women. *Trauma Violence Abuse*, 23(1), 36–51. <https://doi.org/10.1177/1524838020925776>
- Steen, A.-L. (2003). *Mäns våld mot kvinnor - ett diskursivt slagfält. Reflektioner kring kunskapsläget* (Research Report No 13, Issue. Department of Sociology Gothenburg University).
- Stets, J. E., & Straus, M. A. (1989). The marriage license as a hitting license: A Comparison of Assaults in Dating, Cohabiting and Married Couples. *Journal of Family Violence*, 4(2), 161–180. <https://doi.org/10.1007/BF01006627>
- Stewart-Williams, S. (2002). Gender, the perception of aggression, and the overestimation of gender bias. *Sex Roles*, 46(5/6), 177–189. <https://doi.org/10.1023/A:1019665803317>
- Stith, S. M., Smith, D. B., Penn, C. E., Ward, D. B., & Tritt, D. (2004). Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: A meta-analytic review. *Aggression and Violent Behavior*, 10(1), 65–98. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2003.09.001>

- Storey, J. E., Kropp, P. R., Hart, S. D., Belfrage, H., & Strand, S. (2013). Assessment and Management of Risk for Intimate Partner Violence by Police Officers Using the Brief Spousal Assault Form for the Evaluation of Risk. *Criminal Justice and Behavior*, 41(2), 256–271. <https://doi.org/10.1177/0093854813503960>
- Straus, M. A. (2017). The Conflict Tactics Scales and Its Critics: An Evaluation and New Data on Validity and Reliability. In M. A. Straus & R. J. Gelles (Eds.), *Physical Violence in American Families: Risk Factor and Adaptions to Violence in 8145 Families* (pp. 49–74). Routledge.
- Straus, M. E., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S., & Sugarman, D. B. (1996). The Revised Conflict Tactics Scales (CTS2): Development and Preliminary Psychometric Data. *Journal of Family Issues*, 17(3), 283–316. <https://doi.org/10.1177/0192513960170030>
- Svenska Akademien. (u.å.). *Svensk Ordbok (digital version)*. Svenska Akademien. Retrieved 20250903 from <https://svenska.se/so/>
- Svensson, K., Johansson, E., & Laanemets, L. (2021). *Handlingsutrymme: utmaningar i socialt arbete* (Vol. 2). Natur & Kultur.
- Svensson, K. R., Plantin, L. R., Ritenius Manjer, Å., Skårner, A., Sernbo, E., Hansson, K., Hollertz, K., & Hultqvist, S. (2024). *Kunskap i socialtjänsten* (Research reports in social work; Vol. 2024, Nr 1., Issue. L. u. Socialhögskolan.
- Sylaska, K. M., & Walters, A. S. (2014). Testing the Extent of the Gender Trap: College Students' Perceptions of and Reactions to Intimate Partner Violence. *Sex Roles*, 70(3–4), 134–145. <https://doi.org/10.1007/s11199-014-0344-1>
- Søbjerg, L. M., Taylor, B. J., Przeperski, J., Horvat, S., Nouman, H., & Harvey, D. (2021). Using risk factor statistics in decision-making: prospects and challenges. *European Journal of Social Work*, 24(5), 788–801. <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1772728>
- Sørensen, K. M. (2023). Implementing assessments using structured tools. In B. J. Taylor, J. D. Fluke, J. C. Graham, E. Keddell, C. Killick, A. Shlonsky, & A. Whittaker (Eds.), *The SAGE handbook of decision making, assessment and risk in social work* (Vol. 0). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781529614657>
- Sörmark, M. (2024). Hur socialtjänsten fick ansvar för att förändra våldsutövers beteende. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 31(2), 249–268. <https://doi.org/10.3384/SVT.2024.31.2.4797>
- Sörmark, M., Bildtgård, T., & Hübner, L. (2023). Professional understandings of men's violence against women. *European Journal of Social Work*, 27(2), 413–426. <https://doi.org/10.1080/13691457.2023.2297145>
- Taylor, B. (2006). Factorial Surveys: Using Vignettes to Study Professional Judgement [research-article]. *The British Journal of Social Work*, 36(7), 1187–1207. <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjsr&AN=edsjsr.23721356&site=eds-live&scope=site>

- Taylor, B. (2017). *Decision Making, Assessment and Risk in Social Work*. Sage.
- Tham, P. (2018). A Professional Role in Transition: Swedish Child Welfare Social Workers' Descriptions of Their Work in 2003 and 2014. *The British Journal of Social Work*, 48(2), 449–467. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcx016>
- Theobald, D., Farrington, D. P., Ttofi, M. M., & Crago, R. V. (2016). Risk factors for dating violence versus cohabiting violence: Results from the third generation of the Cambridge Study in Delinquent Development. *Crim Behav Ment Health*, 26(4), 229–239. <https://doi.org/10.1002/cbm.2017>
- Tie, L., & Zheng, Y. (2023). Judgments and Attributions of Intimate Partner Violence in China: The Role of Directionality, Gender Stereotypicality, and Ambivalent Sexism. *J Interpers Violence*, 38(19–20), 10485–10513. <https://doi.org/10.1177/08862605231172477>
- Tierney, K. (1982). The Battered Women Movement and the Creation of the Wife Beating problem. *Social Problems*, 29(3), 207–220. <https://doi.org/10.2307/800155>
- Toulmin, S. (2003). *The Uses of Argument* (Vol. 2). Cambridge University Press.
- Tricco, A. C., Lillie, E., Zarin, W., O'Brien, K. K., Colquhoun, H., Levac, D., Moher, D., Peters, M. D. J., Horsley, T., Weeks, L., Hempel, S., Akl, E. A., Chang, C., McGowan, J., Stewart, L., Hartling, L., Aldcroft, A., Wilson, M. G., Garritty, C., . . . Straus, S. E. (2018). PRISMA Extension for Scoping Reviews (PRISMA-ScR): Checklist and Explanation. *Ann Intern Med*, 169(7), 467–473. <https://doi.org/10.7326/M18-0850>
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases. *Science*, 185(4157), 1124–1131. <https://doi.org/not found>
- Victor, B. G., Henry, C., Gilbert, T. T., Ryan, J. P., & Perron, B. E. (2019). Child Protective Service Referrals Involving Exposure to Domestic Violence: Prevalence, Associated Maltreatment Types, and Likelihood of Formal Case Openings. *Child Maltreat*, 24(3), 299–309. <https://doi.org/10.1177/1077559519843605>
- Viljoen, J. L., Cochrane, D. M., & Jonnson, M. R. (2018). Do risk assessment tools help manage and reduce risk of violence and reoffending? A systematic review. *Law Hum Behav*, 42(3), 181–214. <https://doi.org/10.1037/lhb0000280>
- Vision. (2022). *Ska vi hålla budget eller följa lagen?* Vision. <https://via.tt.se/data/attachments/00889/35515428-0aad-4a86-ad44-0ebee81cd26f.pdf>
- von Thiele Schwarz, U., Hasson, H., & Markström, U. (2024). *Erfarenhet Vetenskap Kunskap: För den kritiskt tänkande socionomen*. Natur & Kultur.
- Wallander, L. (2008). *Measuring Professional Judgements: An Application of the Factorial Survey Approach to the Field of Social Work* [Doctoral Thesis, Stockholms universitet].
- Wallander, L. (2009). 25 years of factorial surveys in sociology: A review. *Social Science Research*, 38(3), 505–520. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2009.03.004>

- Wallander, L. (2012). Measuring Social Workers' Judgements: Why and How to Use the Factorial Survey Approach in the Study of Professional Judgements. *Journal of Social Work, 12*(4), 364–384. <https://doi.org/10.1177/1468017310387463>
- Wallander, L. (2019). Fiktiva fall - fast inte som förr. Faktoriella surveymetoden i högre utbildning. *Pedagogisk Forskning i Sverige, 24*(1), 46–67. <https://doi.org/10.15626/pfs24.1.04>
- Wallander, L. (2022). Socialarbetarens expertis: kunskap i och om professionella bedömningar. In T. Hjort & A. Angelin (Eds.), *Socialt arbete i förändring: Utmaningar och villkor inom utbildning, forskning och praktik* (pp. 221–250). Samhällsvetenskapliga fakulteten Lunds universitet. <https://doi.org/10.37852/oblu.180.c472>
- Wallander, L. (2025). *Making statistics meaningful: The factorial survey as a teaching tool in social work education*. S. Lunds universitet, Working Paper no 2.
- Wallander, L., & Laanemets, L. (2017). Factorial Survey in Mixed Methods Research: Modelling Professionals' Individual Judgements. <https://doi.org/10.4135/9781473950146>
- Wallander, L., & Molander, A. (2014). Disentangling Professional Discretion: A Conceptual and Methodological Approach. *Professions and Professionalism, 4*(3). <https://doi.org/10.7577/pp.808>
- Wang, X., Wu, Y., Li, L., & Xue, J. (2021). Police Officers' Preferences for Gender-Based Responding to Domestic Violence in China. *Journal of Family Violence, 36*(6), 695–707. <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00237-2>
- Watts, S., & Stenner, P. (2005). The subjective experience of partnership love: a Q Methodological study. *Br J Soc Psychol, 44*(Pt 1), 85–107. <https://doi.org/10.1348/014466604X23473>
- Wendt Höjer, M. (2002). *Rädslans politik: Våld och sexualitet i den svenska demokratin*. Liber.
- Whittaker, A., & Havard, T. (2016). Defensive Practice as 'Fear-Based' Practice: Social Work's Open Secret? *Br J Soc Work, 46*(5), 1158–1174. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcv048>
- WHO/London School of Hygiene and Tropical Medicine. (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence*. World Health Organization.
- World Health Organization. (2002). *World report on violence and health*. World Health Organization.
- World Health Organization. (2021). *Violence against women*. Retrieved 24/11/25 from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>
- Yoshihama, M., & Mills, L. G. (2003). When is the personal professional in public child welfare practice? The influence of intimate partner and child abuse histories on workers in domestic violence cases. *Child Abuse Negl, 27*(3), 319–336. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(03\)00009-7](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(03)00009-7)

- Åhlfeldt, E. (2022). *Begrepp i rörelse: En analys av begreppen vetenskap och beprövad erfarenhet, evidensbaserad praktik och kunskapsstyrning i socialtjänsten (Nestor FoU-centers skriftserie nr. 1:2022)*. Nestor FoU-center
- Överlien, C. (2007). Barn som upplever pappas våld mot mamma - vad säger forskningen? *Nordisk Sosialt Arbeid*, 27(4), 238–250.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3037-2007-04-03>

Bilagor

Bilaga A

Söksträngar för scoping review

Bilaga B

Lista över artiklar som inkluderats i scoping review

Bilaga C

Enkät delstudie 2

Bilaga D

Informationsbrev till respondenter, försättsblad enkät samt sistablad enkät

Artikel 1

Artikel 2

Bilaga A – Söksträngar för scoping review

Litteratursökningen för scoping review gjordes den 13 september 2022 i följande databaser:

- PsycINFO
- SocINDEX
- Criminal Justice Abstracts
- PubMed

SOCINDEX

Söksträng 1 (S1)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORD: ("domestic abuse" OR "partner abuse" OR "marital violence" OR "dating violence" OR "men's violence against women" OR "IPV" OR "intimate partner violence" OR "domestic violence" OR "spouse violence" OR "spouse abuse" OR "couple violence" OR "couple abuse" OR "martial aggression" OR "wife aggression" OR "husband aggression")

OR SUBJECT TERMS: (DE "DOMESTIC violence" OR DE "DATING violence" OR DE "MARITAL violence" OR DE "ABUSIVE relationships" OR DE "DOMESTIC violence -- Social aspects" OR (DE "RELATIONSHIP abuse" OR DE "INTIMATE partner violence -- Psychological aspects" OR DE "ABUSE of women" OR DE "RAPE in marriage" OR DE "WIFE abuse"))

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 12 091 artiklar

Söksträng 2 (S2)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORD:

(Perpetrat* OR offend* OR abus*)

OR SUBJECT TERMS: (DE "ABUSE of women" OR DE "CHILDREN of abused wives" OR DE "ABUSIVE men" OR DE "ABUSIVE spouses" OR DE "ABUSIVE women" OR DE "ABUSIVE relationships")

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 48 182 artiklar

Söksträng 3 (S3)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORDS: ("risk factor*" OR "risk marker*" OR predictor* OR correlate* OR pathway*)

OR SUBJECT TERMS: DE "INTIMATE partner violence -- Risk factors" OR DE "forecasting"

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 51 025 articles

S1 AND S2 AND S3

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 1 389 artiklar

PSYCINFO

Söksträng 1 (S1)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORDS: ("domestic abuse" OR "partner abuse" OR "marital violence" OR "dating violence" OR "men's violence against women" OR "IPV" OR "intimate partner violence" OR "domestic violence" OR "spouse violence" OR "spouse abuse" OR "couple violence" OR "couple abuse" OR "martial aggression" OR "wife aggression" OR "husband aggression")

OR INDEX TERMS: (DE "Intimate Partner Violence" OR DE "Domestic Violence" OR DE "Gender Violence" OR DE "Sexual Violence" OR DE "Dating Violence" DE "Physical Abuse" OR DE "Sexual Abuse" OR DE "Sexual Coercion")

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 33 138 artiklar

Söksträng 2 (S2)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORDS: (Perpetrat* OR offend* OR abus*) OR

INDEX TERMS: (DE "HUSBAND abuse" OR DE "ABUSE of women" OR DE "WIFE abuse" OR DE "Perpetrators" OR DE "Relational Aggression" OR DE "Criminal Offenders")

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 119 612 artiklar

Söksträng 3 (S3)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORDS: ("risk factor*" OR "risk marker*" OR predictor* OR correlate* OR pathway*) OR

INDEX TERMS: (DE "Risk Factors" OR DE "Risk Assessment" OR DE "Predisposition")

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 465 684 artiklar

S1 AND S2 AND S3

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 6 011 artiklar

Criminal Justice Abstracts

Söksträng 1 (S1)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORD: ("domestic abuse" OR "partner abuse" OR "marital violence" OR "dating violence" OR "men's violence against women" OR "IPV" OR "intimate partner violence" OR "domestic violence" OR "spouse violence" OR "spouse abuse" OR "couple violence" OR "couple abuse" OR "martial aggression" OR "wife aggression" OR "husband aggression")

Inga indextermer fanns för databasen

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 10 658 artiklar

Search String 2 (S2)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORD: (Perpetrat* OR offend* OR abus*)

Inga indextermer fanns för databasen

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 54 656 artiklar

Search String 3 (S3)

TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORD: ("risk factor*" OR "risk marker*" OR predictor* OR correlate* OR pathway*)

Inga indextermer fans för databasen

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 32 391 artiklar

S1 AND S2 AND S3

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, peer-reviewed, academic journals, published between 1995-2022

Resultat: 1 363 artiklar

PUBMED

Söksträng 1 (S1)

TITLE/ABSTRACT: ("domestic abuse" OR "partner abuse" OR "marital violence" OR "dating violence"] OR "men's violence against women" OR "IPV" OR "intimate partner violence" OR "domestic violence" OR "spouse violence" OR "spouse abuse" OR "couple violence" OR "couple abuse" OR "martial aggression" OR "wife aggression" OR "husband aggression") OR

MeSH-TERMS: ("Spouse Abuse" OR "Intimate Partner Violence" OR "Domestic Violence")

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, published between 1995-2022

Resultat: 50 047 artiklar

Söksträng 2 (S2)

TITLE/ABSTRACT: (Perpetrat* OR offend* OR abus*) OR

MeSH-TERMS: ("Criminals")

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, published between 1995-2022

Resultat: 148 002 artiklar

Söksträng 3 (S3)

TITLE/ABSTRACT: ("risk factor*" OR "risk marker*" OR predictor* OR correlate* OR pathway*) OR

MeSH-TERMS: ("Risk Factors")

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, published between 1995-2022 43

Resultat: 3 591 598 artiklar

S1 AND S2 AND S3

Inklusionskriterier: Swedish, Danish, English, Norwegian, published between 1995-2022

Resultat: 8 952 artiklar

Bilaga B - Lista över artiklar som inkluderats i scoping review

ID_1 Abrahams, N., Jewkes, R., Hoffman, M., & Laubsher, R. (2004). Sexual violence against intimate partners in Cape Town: prevalence and risk factors reported by men. *Bull World Health Organ*, 82(5), 330-337. <https://doi.org/doi:>

ID_2 Babu, B. V., & Kar, S. K. (2010). Domestic violence in Eastern India: factors associated with victimization and perpetration. *Public Health*, 124(3), 136-148. <https://doi.org/doi:10.1016/j.puhe.2010.01.014>

ID_3 Bahrami-Vazir, E., Mohammad-Alizadeh-Charandabi, S., Ghelichkhani, F., Mohammadi, A., & Mirghafourvand, M. (2020). Intimate partner abuse among couples during pregnancy and its predictors as reported by pregnant women visiting governmental health care centres in Tabriz, Iran. *J Biosoc Sci*, 52(3), 400-411. <https://doi.org/doi:10.1017/s002193201900052x>

ID_4 Barnett, O. W., Martinez, T. E., & Bluestein, B. W. (1995). Jealousy and romantic attachment in maritally violent and nonviolent men. *Journal of Interpersonal Violence*, 10(4), 473-486. <https://doi.org/doi:10.1177/088626095010004006>

ID_5 Buunk, A. P., & Massar, K. (2021). Intimate Partner Violence in Nicaragua: The Role of Possessive Jealousy, Intrasexual Competitiveness, Life History, Mate Value, and Stress. *J Interpers Violence*, 36(15), Np8101-np8123. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260519842854>

ID_6 Caetano, R., Ramisetty-Mikler, S., & Field, C. A. (2005). Unidirectional and bidirectional intimate partner violence among White, Black, and Hispanic couples in the United States. *Violence Vict*, 20(4), 393-406. <https://doi.org/doi:>

ID_8 Chan, K. L., Brownridge, D. A., Tiwari, A., Fong, D. Y., Leung, W. C., & Ho, P. C. (2011). Associating pregnancy with partner violence against Chinese women. *J Interpers Violence*, 26(7), 1478-1500. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260510369134>

ID_9 Chang, D. F., Shen, B. J., & Takeuchi, D. T. (2009). Prevalence and demographic correlates of intimate partner violence in Asian Americans. *Int J Law Psychiatry*, 32(3), 167-175. <https://doi.org/doi:10.1016/j.ijlp.2009.02.004>

ID_10 Chen, P.-H., & White, H. R. (2004). Gender differences in adolescent and young adult predictors of later intimate partner violence. *Violence Against Women*, 10(11), 1283-1301. <https://doi.org/doi:10.1177/1077801204269000>

ID_11 Crane, C. A., Schlauch, R. C., & Miller, K. E. (2019). The association between caffeinated alcoholic beverages and the perpetration of intimate partner violence. *Am J Drug Alcohol Abuse*, 45(5), 538-545. <https://doi.org/doi:10.1080/00952990.2019.1605522>

BORTTAGEN ID_12 Crane, C. A., & Testa, M. (2014). Daily associations among anger experience and intimate partner aggression within aggressive and nonaggressive community couples. *Emotion*, 14(5), 985-994. <https://doi.org/doi:10.1037/a0036884>

ID_13 Cunradi, C. B., Ames, G. M., & Moore, R. S. (2008). Prevalence and correlates of intimate partner violence among a sample of construction industry workers. *Journal of Family Violence*, 23(2), 101-112. <https://doi.org/doi:10.1007/s10896-007-9131-x>

ID_14 Cunradi, C. B., Caetano, R., Clark, C. L., & Schafer, J. (1999). Alcohol-related problems and intimate partner violence among white, Black, and Hispanic couples in

the US. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 23(9), 1492-1501.
<https://doi.org/doi:10.1097/00000374-199909000-00011>

ID_15 Cunradi, C. B., Caetano, R., & Schafer, J. (2002). Religious affiliation, denominational homogeneity, and intimate partner violence among US couples. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 41(1), 139-151. <https://doi.org/doi:10.1111/1468-5906.00106>

ID_16 Daspe, M., Sabourin, S., Godbout, N., Lussier, Y., & Hébert, M. (2016). Neuroticism and Men's Sexual Coercion as Reported by Both Partners in a Community Sample of Couples. *J Sex Res*, 53(8), 1036-1046.
<https://doi.org/doi:10.1080/00224499.2015.1094778>

ID_17 Duke, M. R., & Cunradi, C. B. (2011). Measuring intimate partner violence among male and female farmworkers in San Diego County, CA. *Cultur Divers Ethnic Minor Psychol*, 17(1), 59-67. <https://doi.org/doi:10.1037/a0021826>

ID_18 Field, C. A., & Caetano, R. (2003). Longitudinal model predicting partner violence among white, Black, and Hispanic couples in the United States. *Alcohol Clin Exp Res*, 27(9), 1451- 1458. <https://doi.org/doi:10.1097/01.Alc.0000086066.70540.8c>

ID_19 Field, C. A., Caetano, R., & Nelson, S. (2004). Alcohol and Violence Related Cognitive Risk Factors Associated With the Perpetration of Intimate Partner Violence. *Journal of Family Violence*, 19(4), 249-253.
<https://doi.org/doi:10.1023/B:JOFV.0000032635.42145.66>

ID_20 Fikree, F. F., Razzak, J. A., & Durocher, J. (2005). Attitudes of Pakistani men to domestic violence: A study from Karachi, Pakistan. *Journal of Men's Health & Gender*, 2(1), 49-58. <https://doi.org/doi:10.1016/j.jmhg.2005.01.004>

ID_21 Fritz, P. A. T., Slep, A. M. S., & O'Leary, K. D. (2012). Couple-level analysis of the relation between family-of-origin aggression and intimate partner violence. *Psychology of Violence*, 2(2), 139-153. <https://doi.org/doi:10.1037/a0027370>

ID_22 Gass, J. D., Stein, D. J., Williams, D. R., & Seedat, S. (2011). Gender differences in risk for intimate partner violence among South African adults. *J Interpers Violence*, 26(14), 2764-2789. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260510390960>

ID_23 Genç, E., Su, Y., & Durtshi, J. (2021). Moderating Factors Associated With Interrupting the Transmission of Domestic Violence Among Adolescents. *J Interpers Violence*, 36(9), Np5427-np5446. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260518801018>

ID_24 Han, Y. R., & Choi, H. Y. (2021). Risk factors affecting intimate partner violence occurrence in South Korea: Findings from the 2016 Domestic Violence Survey. *PLoS One*, 16(3), e0247916. <https://doi.org/doi:10.1371/journal.pone.0247916>

ID_25 Harris, S. B. (1996). For better or for worse: spouse abuse grown old. *Journal of Elder Abuse & Neglect*, 8(1), 1-33. https://doi.org/doi:10.1300/j084v08n01_01

ID_26 Hellmuth, J. C., & McNulty, J. K. (2008). Neuroticism, marital violence, and the moderating role of stress and behavioral skills. *J Pers Soc Psychol*, 95(1), 166-180.
<https://doi.org/doi:10.1037/0022-3514.95.1.166>

ID_27 Heyman, R. E., & Slep, A. M. S. (2002). Do child abuse and interparental violence lead to adulthood family violence? *Journal of Marriage and Family*, 64(4), 864-870.
<https://doi.org/doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00864.x>

ID_28 Iyican, S., & Babcock, J. (2018). The Relation Between the Two Factors of Psychopathy and Intimate Partner Aggression. *J Aggress Maltreat Trauma*, 27(2), 119-130. <https://doi.org/doi:10.1080/10926771.2017.1334020>

ID_29 Jarnecke, A. M., & South, S. C. (2021). Autoregressive and Cross-Lagged Associations Between Psychological Intimate Partner Aggression and Psychopathology in Newlyweds. *J Interpers Violence*, 36(5), Np2624-np2639. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260518764105>

ID_30 Jin, X., Doukas, A., Beiting, M., & Viksman, A. (2014). Factors contributing to intimate partner violence among men in Kerala, India. *Journal of Family Violence*, 29(6), 643-652. <https://doi.org/doi:10.1007/s10896-014-9623-4>

ID_31 Johnson, K. B., & Das, M. B. (2009). Spousal violence in Bangladesh as reported by men: prevalence and risk factors. *J Interpers Violence*, 24(6), 977-995 <https://doi.org/doi:10.1177/088626050831936>

ID_32 Jose, A., Graña, J. L., O'Leary, K. D., Redondo, N., & Jose, R. (2021). Psychopathological Factors and Perpetration of Intimate Partner Aggression: A Multivariate Model. *J Interpers Violence*, 36(9), 4165–4185. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260518789148>

ID_33 Kalokhe, A. S., Iyer, S. R., Gadhe, K., Katendra, T., Paranjape, A., Del Rio, C., Stephenson, R., & Sahay, S. (2018). Correlates of domestic violence perpetration reporting among recently- married men residing in slums in Pune, India. *PLoS One*, 13(5), e0197303. <https://doi.org/doi:10.1371/journal.pone.0197303>

ID_34 Kayibanda, J. F., & Alary, M. (2020). Trends and risk factors associated with the perpetration of physical intimate partner violence by women in Haiti, 2000-2012. *Women Health*, 60(1), 12-25. <https://doi.org/doi:10.1080/03630242.2019.1607800>

ID_35 Kim, J. Y., Oh, S., & Nam, S. I. (2016). Prevalence and Trends in Domestic Violence in South Korea: Findings From National Surveys. *J Interpers Violence*, 31(8), 1554-1576. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260514567960>

ID_36 Lackey, C. (2003). Violent family heritage, the transition to adulthood, and later partner violence. *Journal of Family Issues*, 24(1), 74-98. <https://doi.org/doi:10.1177/0192513X02238521>

ID_37 Lee, M., Stefani, K. M., & Park, E. C. (2014). Gender-specific differences in risk for intimate partner violence in South Korea. *BMC Public Health*, 14, 415. <https://doi.org/doi:10.1186/1471-2458-14-415>

ID_38 Lynch, K. R., & Renzetti, C. M. (2020). Alcohol Use, Hostile Sexism, and Religious Self-Regulation: Investigating Risk and Protective Factors of IPV Perpetration. *J Interpers Violence*, 35(17), 3237-3263. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260517708758>

ID_39 Madruga, C. S., Viana, M. C., Abdalla, R. R., Caetano, R., & Laranjeira, R. (2017). Pathways from witnessing parental violence during childhood to involvement in intimate partner violence in adult life: The roles of depression and substance use. *Drug Alcohol Rev*, 36(1), 107-114. <https://doi.org/doi:10.1111/dar.12514>

ID_40 Maldonado, A. I., Murphy, C. M., Davis, M., Evans, M. K., & Zonderman, A. B. (2022). Racial discrimination, mental health symptoms, and intimate partner violence

perpetration in Black adults. *J Consult Clin Psychol*, 90(3), 209-220.
<https://doi.org/doi:10.1037/ccp0000712>

ID_41 Margolin, G., John, R. S., & Foo, L. (1998). Interactive and unique risk factors for husbands' emotional and physical abuse of their wives. *Journal of Family Violence*, 13(4), 315-344. <https://doi.org/doi:10.1023/A:1022880518367>

ID_42 Marshall, A. D., Jones, D. E., & Feinberg, M. E. (2011). Enduring vulnerabilities, relationship attributions, and couple conflict: an integrative model of the occurrence and frequency of intimate partner violence. *J Fam Psychol*, 25(5), 709-718.
<https://doi.org/doi:10.1037/a0025279>

ID_43 Martin, S. L., Moracco, K. E., Garro, J., Tsui, A. O., Kupper, L. L., Chase, J. L., & Campbell, J. C. (2002). Domestic violence across generations: findings from northern India. *Int J Epidemiol*, 31(3), 560-572. <https://doi.org/doi:10.1093/ije/31.3.560>

BORTTAGEN ID_44 McNulty, J. K., & Hellmuth, J. C. (2008). Emotion regulation and intimate partner violence in newlyweds. *J Fam Psychol*, 22(5), 794-797.
<https://doi.org/doi:10.1037/a0013516>

ID_45 Menard, S., Weiss, A. J., Franzese, R. J., & Covey, H. C. (2014). Types of adolescent exposure to violence as predictors of adult intimate partner violence. *Child Abuse Negl*, 38(4), 627-639. <https://doi.org/doi:10.1016/j.chiabu.2014.02.001>

ID_46 Messersmith, L. J., Halim, N., Steven Mzilangwe, E., Reich, N., Badi, L., Holmes, N. B., 2nd, Servidone, M., Simmons, E., & Kawemama, P. (2021). Childhood Trauma, Gender Inequitable Attitudes, Alcohol Use and Multiple Sexual Partners: Correlates of Intimate Partner Violence in Northern Tanzania. *J Interpers Violence*, 36(1), 820-842.
<https://doi.org/doi:10.1177/0886260517731313>

ID_47 Nikparvar, F., Stith, S., Anderson, J., & Panaghi, L. (2021). Intimate Partner Violence in Iran: Factors Associated With Physical Aggression Victimization and Perpetration. *J Interpers Violence*, 36(5), 2772-2790.
<https://doi.org/doi:10.1177/0886260518759060>

ID_48 O'Leary, K. D., Slep, A. M. S., & O'Leary, S. G. (2007). Multivariate models of men's and women's partner aggression. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75(5), 752-764. <https://doi.org/doi:10.1037/0022-006X.75.5.752>

ID_49 O'Leary, K. D., Tintle, N., & Bromet, E. (2014). Risk Factors for Physical Violence against Partners in the U.S. *Psychol Violence*, 4(1), 65-77.
<https://doi.org/doi:10.1037/a0034537>

ID_50 O'Leary, K. D., Tintle, N., Bromet, E. J., & Gluzman, S. F. (2008). Descriptive epidemiology of intimate partner aggression in Ukraine. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 43(8), 619-626. <https://doi.org/doi:10.1007/s00127-008-0339-8>

ID_51 Paterson, J., Fairbairn-Dunlop, P., Cowley-Malcolm, E. T., & Schluter, P. J. (2007). Maternal childhood parental abuse history and current intimate partner violence: data from the Pacific Islands Families Study. *Violence Vict*, 22(4), 474-488.
<https://doi.org/doi:10.1891/088667007781553973>

ID_52 Rauer, A. J., & El-Sheikh, M. (2012). Reciprocal pathways between intimate partner violence and sleep in men and women. *J Fam Psychol*, 26(3), 470-477.
<https://doi.org/doi:10.1037/a0027828>

ID_53 Reese, B. M., Chen, M. S., Nekkanti, M., & Mulawa, M. I. (2021). Prevalence and Risk Factors of Women's Past-Year Physical IPV Perpetration and Victimization in Tanzania. *J Interpers Violence*, 36(3), 1141-1167.
<https://doi.org/doi:10.1177/0886260517738775>

ID_54 Renner, L. M., Habib, L., Stromquist, A. M., & Peek-Asa, C. (2014). The association of intimate partner violence and depressive symptoms in a cohort of rural couples. *J Rural Health*, 30(1), 50-58. <https://doi.org/doi:10.1111/jrh.12026>

ID_55 Sambisa, W., Angeles, G., Lance, P. M., Naved, R. T., & Curtis, S. L. (2010). Physical and sexual abuse of wives in urban Bangladesh: husbands' reports. *Stud Fam Plann*, 41(3), 165-178. <https://doi.org/doi:10.1111/j.1728-4465.2010.00241.x>

BORTTAGEN ID_56 Schafer, J., Caetano, R., & Cunradi, C. B. (2004). A path model of risk factors for intimate partner violence among couples in the United States. *J Interpers Violence*, 19(2), 127-142. <https://doi.org/doi:10.1177/0886260503260244>

BORTTAGEN ID_57 Schumacher, J. A., Homish, G. G., Leonard, K. E., Quigley, B. M., & Kearns-Bodkin, J. N. (2008). Longitudinal moderators of the relationship between excessive drinking and intimate partner violence in the early years of marriage. *J Fam Psychol*, 22(6), 894-904. <https://doi.org/doi:10.1037/a0013250>

ID_58 Semenza, D. C., Roof, K. A., James-Hawkins, L., Cheong, Y. F., Naved, R. T., & Yount, K. M. (2019). Gender-Equitable Parental Decision Making and Intimate Partner Violence Perpetration in Bangladesh. *Journal of Marriage & Family*, 81(4), 920-935.
<https://doi.org/doi:10.1111/jomf.12579>

ID_59 Shai, N., Pradhan, G. D., Chirwa, E., Shrestha, R., Adhikari, A., & Kerr-Wilson, A. (2019). Factors associated with IPV victimisation of women and perpetration by men in migrant communities of Nepal. *PLoS One*, 14(7), e0210258.
<https://doi.org/doi:10.1371/journal.pone.0210258>

ID_60 Singh, V., Tolman, R., Walton, M., Chermack, S., & Cunningham, R. (2014). Characteristics of men who perpetrate intimate partner violence. *J Am Board Fam Med*, 27(5), 661-668. <https://doi.org/doi:10.3122/jabfm.2014.05.130247>

ID_61 Smith, P. H., Homish, G. G., Collins, R. L., Giovino, G. A., White, H. R., & Leonard, K. E. (2014). Couples' marijuana use is inversely related to their intimate partner violence over the first 9 years of marriage. *Psychol Addict Behav*, 28(3), 734-742.
<https://doi.org/doi:10.1037/a0037302>

ID_62 South, S. C., Boudreaux, M. J., & Oltmanns, T. F. (2022). Childhood Maltreatment, Personality, Pathology, and Intimate Partner Aggression. *J Interpers Violence*, 8862605221076164. <https://doi.org/doi:10.1177/08862605221076164>

ID_63 Testa, M., Kubiak, A., Quigley, B. M., Houston, R. J., Derrick, J. L., Levitt, A., Homish, G. G., & Leonard, K. E. (2012). Husband and wife alcohol use as independent or interactive predictors of intimate partner violence. *J Stud Alcohol Drugs*, 73(2), 268-276.
<https://doi.org/doi:10.15288/jsad.2012.73.268>

ID_64 White, H. R., & Chen, P. H. (2002). Problem drinking and intimate partner violence. *J Stud Alcohol*, 63(2), 205-214. <https://doi.org/doi:10.15288/jsa.2002.63.205>

ID_65 Yoshihama, M., Blazevski, J., & Bybee, D. (2020). Gender (A)Symmetry in Correlates of Perpetration of Intimate Partner Violence: Gender (A) Symmetry in IPV and the

Role of Gender Attitudes. *Violence Against Women*, 26(9), 1033-1054.

<https://doi.org/doi:10.1177/1077801219848488>

ID_66 Yoshikawa, K., Shakya, T. M., Poudel, K. C., & Jimba, M. (2014).

Acceptance of wife beating and its association with physical violence towards women in Nepal: a cross-sectional study using couple's data. *PLoS One*, 9(4), e95829.

<https://doi.org/doi:10.1371/journal.pone.0095829>

ID_67 Yount, K. M., Pham, H. T., Minh, T. H., Krause, K. H., Schuler, S. R., Anh, H.

T., VanderEnde, K., & Kramer, M. R. (2014). Violence in childhood, attitudes about partner violence, and partner violence perpetration among men in Vietnam. *Ann Epidemiol*, 24(5), 333–339.

<https://doi.org/doi:10.1016/j.annepidem.2014.02.004>

Bilaga C – Enkät delstudie 2

Del 1 – Bedömning av vinjetter.

Gällande del 1 av enkäten var upplägget detsamma för samtliga respondenter, dock skiljde sig vinjetterna åt mellan dem. Samtliga respondenter ombads bedöma 10 vinjetter (tre exempel på vinjetter finns nedan). Bedömningarna och svarsskalorna var samma för samtliga respondenter. De fetstilta styckena exemplifierar hur informationen ändrades mellan vinjetterna. Respondenterna fick följande information på en separat sida innan vinjettbedömningarna inleddes. :

I den första delen av enkäten kommer du få bedöma 10 fiktiva fall, så kallade vinjetter. För vardera fråga, sätt ett kryss för den skattning/det alternativ som stämmer bäst in för dig. Försök att basera dina bedömningar på den information som finns tillgänglig i vinjetten och försök göra relativt snabba bedömningar. Det är också bra om du inte bläddrar tillbaka för att jämföra med tidigare vinjetter i enkäten.

Exempel på vinjetter

Peter lever i en relation och **har barn som går på mellanstadiet**. Han har vid **ett tillfälle** det senaste året **gett sin sambo en örfil**. Vid tillfället för händelsen var han **nykter**. **Peter har haft en trygg och stabil uppväxt med sammanboende föräldrar**. Han har **universitetsutbildning** och gällande hans arbetssituation **har han problem på sitt arbete och är missnöjd med sin arbetssituation**. **Peter har problem med långvarig värk**.

Sofia lever i en relation och **har barn som går på gymnasiet**. Hon har vid **tre tillfällen** det senaste året **hotat att skada sin sambo**. Vid tillfället för händelsen var hon **påverkad av alkohol**. **Sofia blev verbalt kränkt av sina föräldrar i barndomen**. Hon har **gymnaiseutbildning** och gällande hennes arbetssituation **har hon ett stabilt arbete och trivs där**. **Sofia lider av sömnproblem**.

Anders lever i en relation och **har inga barn**. Han har vid **två tillfällen** det senaste året **tagit sin sambo hårt i armen**. Vid tillfället för händelsen var han **påverkad av amfetamin**. **Anders blev slagen av sina föräldrar i barndomen**. Han har grundskoleutbildning och gällande hans arbetssituation är han **arbetslös**. **Anders mår bra fysiskt och psykiskt**.

Efter att ha läst en vinjett fick respondenten göra följande bedömningar:

Hur allvarlig bedömer du situationen som beskrivs ovan?

Inte alls allvarlig 1 2 3 4 5 6 7 **Väldigt allvarlig**

Hur låg eller hög bedömer du risken för att personen återfaller i våldsamt beteende mot sin partner?

Väldigt låg risk 1 2 3 4 5 6 7 **Väldigt hög risk**

När samtliga vinjetter var bedömde följde del 2 som innehöll frågor om individuella och arbetsrelaterade faktorer. Frågorna i dessa delar var samma för samtliga respondenter.

Du är nu klar med vinjettdelen av enkäten. Nu följer två delar där du i Del A kommer besvara frågor som rör dig som privatperson (t.ex. ålder, kön och utbildning). I Del B kommer frågor som rör dig som tjänsteperson.

DEL A – FRÅGOR OM DIG

A1 Hur gammal är du?

..... år

A2 Vilken könsidentitet identifierar du dig med?

☐ Man

☐ Ickebinär

☐ Kvinna

☐ Vill ej svara

A3 Har du examen från Socionomutbildning (kandidat, magister eller licentiat/doktor)?

☐ Ja

☐ Nej, jag har högskoleexamen från följande ämne:

.....

☐ Nej, min högsta utbildning är:

.....

A4 Har du någon vidareutbildning gällande våld i nära relation?

Det kan t.ex. vara utbildning gällande våldsutsatthet, våldsutövande eller annat ämne av relevans (flera alternativ kan väljas):

☐ Ja, universitetsutbildning

☐ Ja, via min arbetsgivare

☐ Ja, via civilsamhällesaktör, nämligen.....

☐ Ja, via privat aktör, nämligen.....

☐ Ja, via annan aktör, nämligen.....

☐ Nej

Nu kommer en fråga som skulle kunna uppfattas som känslig. Frågan berör erfarenhet av att vara utsatt för våld eller att utöva våld av/mot en närstående person.

A5 Har du någon gång under ditt liv varit med om följande (fler alternativ kan väljas):

- ☐ Vill ej svara
- ☐ Bevittnat fysiskt våld mellan dina föräldrar/andra omsorgspersoner under din barndom (0–18 år)?
- ☐ Bevittnat psykiskt våld mellan dina föräldrar/andra omsorgspersoner under din barndom (0–18 år)?
- ☐ Blivit utsatt för fysiskt våld av dina föräldrar/andra omsorgspersoner under din barndom (0–18 år)?
- ☐ Blivit utsatt för psykiskt våld av dina föräldrar/andra omsorgspersoner under din barndom (0–18 år)?
- ☐ Blivit utsatt för fysiskt våld av en tidigare eller nuvarande partner (pojkvän/make/flickvän/hustru)?
- ☐ Blivit utsatt för psykiskt våld av en tidigare eller nuvarande partner (pojkvän/make/flickvän/hustru)?
- ☐ Utövat fysiskt våld gentemot en tidigare eller nuvarande partner (pojkvän/make/flickvän/hustru)?
- ☐ Utövat psykiskt våld gentemot en tidigare eller nuvarande partner (pojkvän/make/flickvän/hustru)?
- ☐ Inget av ovanstående

**DEL B – FRÅGOR OM DIG SOM TJÄNSTEPERSON
OCH DIN ARBETSPLATS**

I del B finns frågor som rör dig i din roll som tjänsteperson och din arbetsplats. Frågorna rör bland annat vilken målgrupp du arbetar med, din yrkeserfarenhet, samt hur arbetsbelastning och personalomsättning ser ut.

B1 Hur länge har du arbetat på din nuvarande arbetsplats?

.....år

B2 Hur länge har du totalt arbetat med socialt arbete (andra arbetsplatser inräknade)?

.....år

B3 Vilken åldersgrupp arbetar du med (flera alternativ kan väljas)?

- ☐ Barn (personer mellan 0–18 år)
- ☐ Vuxna (personer över 18 år)

B4 Vilken social problematik är du anställd för att arbeta med inom socialtjänsten (flera alternativ kan väljas)?

☐ Barn och/eller ungdomar som far illa	☐ Kriminalitet/avvikande beteende
☐ Missbruksproblematik	☐ Ekonomiskt bistånd
☐ Psykisk ohälsa	☐ Bostadsproblem
☐ Våld i nära relation	☐ Familjerättsliga problem
☐ Hedersrelaterat våld	☐ Mottagningsarbete

B5 Inom din kommun, finns det handlingsplaner och rutiner gällande hur ärenden som rör våld i nära relation ska hanteras?

- ☐ Ja, finns hos min enhet/sektion/grupp
- ☐ Ja, finns hos annan enhet/sektion/grupp
- ☐ Osäker på om det finns eller ej
- ☐ Nej, det finns inte

B6 Inom din kommun, finns det någon specialistgrupp som arbetar med att hantera ärenden som rör våld i nära relation?

- ☐ Ja, det finns en sådan grupp
- ☐ Ja, det finns en eller flera handläggare som specifikt arbetar med dessa ärenden
- ☐ Osäker på om det finns eller ej
- ☐ Nej, det finns inte

B7 Hur skulle du beskriva arbetsbelastningen på din arbetsplats?

- ☐ Mycket hög arbetsbelastning
- ☐ Hög arbetsbelastning
- ☐ Varken hög eller låg arbetsbelastning
- ☐ Låg arbetsbelastning
- ☐ Väldigt låg arbetsbelastning

B8 Hur skulle du beskriva personalomsättningen på din arbetsplats?

- ☐ Mycket hög personalomsättning
- ☐ Hög personalomsättning
- ☐ Varken hög eller låg personalomsättning
- ☐ Låg personalomsättning
- ☐ Väldigt låg personalomsättning

Bilaga D – Informationsbrev till respondenter, försättsblad enkät samt sistabladd enkät

Information om forskningsprojektet ”Riskfaktorer för våldsutövande i nära relation – professionella bedömningar och kunskapsanvändning i praktiken”

Jag vill fråga dig om du vill delta i ett forskningsprojekt. I det här dokumentet får du information om projektet och om vad det innebär att delta. Forskningshuvudman för projektet är Lunds universitet. Med forskningshuvudman menas den organisation som är ansvarig för projektet. Forskningen är godkänd av Etikprövningsmyndigheten, diarienummer för prövningen hos Etikprövningsmyndigheten är 2024-01291-01.

Mitt namn är Lisa Norén, och jag är doktorand vid Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten vid Socialhögskolan (FYS), Lunds universitet. Jag är socionom och har under lång tid arbetat som socialsekreterare med ärenden som rör våld i nära relation, och inom ramen för FYS kombinerar jag mitt arbete i socialtjänsten med forskning

Syftet med mitt forskningsprojekt är att studera bedömningar och bedömningsgrunder inom socialt arbete med våld i nära relation. Som forskare lägger jag inga värderingar i vad som är ”rätt” eller ”fel” bedömningar – projektet har således ingen utvärderande ambition. I stället är syftet att kartlägga hur olika faktorer påverkar bedömningar om våld i nära relation.

Inom ramen för projektet genomför jag en enkätundersökning med socialsekreterare som arbetar i kommuner i Skåne län. Valet att genomföra undersökningen i Skåne har gjorts av praktiska skäl (utifrån att jag är bosatt och verksam i Lund/trakten kring Lund).

I enkäten kommer du ombedjas göra ett antal bedömningar utifrån fiktiva klientfall. Du kommer även få svara på frågor som rör dig som individ, samt frågor om faktorer som rör sociala och psykologiska faktorer kopplade till ditt arbete. Enkäterna kommer besvaras individuellt och beräknas ta ca 20–30 minuter att besvara. Du bestämmer själv om du vill delta i undersökningen och när du iså fall besvarar enkäten.

Projektet kommer att samla in och registrera information om dig. Den information som kommer samlas in är uppgifter som rör personliga uppgifter, dock kommer inte ditt namn eller några kontaktuppgifter till dig att samlas in. Dina svar och dina resultat kommer att behandlas och förvaras så att inte obehöriga kan ta del av dem. Ansvarig för dina personuppgifter är Socialhögskolan, Lunds universitet. Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att ge in klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, som är tillsynsmyndighet. Dataskyddsombud nås på dataskyddsombud@lu.se. Insamlad data kommer att lagras i 10 år. Behandlingen av dina personuppgifter är nödvändig för att utföra

forskning som är av allmänt intresse (GDPR, Art. 6. P.1e). Svaren från enkäten kommer enbart att analyseras på aggregerad nivå (d.v.s. på gruppnivå). Rapporteringen kommer ske genom vetenskapliga artiklar på svenska eller engelska samt genom en sammanställning av resultatet i introduktionen till min avhandling. Varken du eller din arbetsplats kommer kunna identifieras i någon av publikationerna. Detta garanteras även genom att allt insamlat material som skulle kunna härledas till en enskild individ kommer att förvaras inlåst och under sträng sekretess.

Det är helt frivilligt att delta i enkätundersökningen. Du kan avstå från att delta eller när som helst avbryta ditt deltagande utan att ange varför, fram till dess att enkäten är inlämnad. Om du väljer att avstå eller avbryta ditt deltagande, kommer detta inte att få några negativa konsekvenser för dig. Det kommer inte vara möjligt att dra tillbaka sin medverkan från enkätstudien efter att enkäten är inlämnad, detta då enkäterna ej kommer kunna kopplas till enskilda deltagare.

Jag hoppas att du vill delta i min studie!

Med vänliga hälsningar,

Lisa Norén

Doktorand

Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten

Socialhögskolan Lunds universitet

E-mail: lisa.noren@soch.lu.se

Tel: 070X-XXXXXX

Försättsblad - Enkät om bedömningar av våld i nära relation

Socialsekreterare gör varje dag en stor mängd bedömningar i olika ärenden, bland annat i de som rör våld i nära relationer. De händelser som bedöms är ofta komplexa och bedömningarna har stor betydelse för människors liv. Dock saknas det kunskap om hur socialsekreterare bedömer situationer där det förekommit våld i nära relation. Ditt deltagande i denna enkät kan bidra till att ge svar på hur socialsekreterare som grupp gör professionella bedömningar i denna typ av ärenden.

Det är helt frivilligt att delta i undersökningen. Du kan avstå från att delta eller när som helst under ifyllandet av enkäten avbryta ditt deltagande utan att ange några skäl. Om du väljer att avstå eller avbryta ditt deltagande kommer detta inte att få några konsekvenser för dig. *Du kan avbryta ditt deltagande fram tills dess att enkäten är inlämnad, därefter är det ej möjligt.* Genom att besvara frågorna i enkäten och lämna in den ger du ditt samtycke att delta i studien.

Samtliga analyser och redovisningar av svar kommer endast att göras på gruppnivå. Det kommer med andra ord inte vara möjligt att härleda vare sig en individ eller en specifik arbetsplats i resultaten. Svaren kommer endast att användas i forskningssyfte. Svaren från enkäten kommer inte rapporteras till din arbetsgivare.

Du kommer i enkäten få läsa 10 korta vinjetter som alla beskriver fiktiva fall. Efter varje vinjett ber jag dig göra bedömningar av:

- Hur allvarig du bedömer situationen som beskriv att vara
- Sannolikheten för att personen som beskrivs i vinjetten kommer återfalla i våldsam beteende

Informationen i vinjetterna är ganska kortfattad och de kan upplevas som repetitiva, men jag hoppas att du kan ha överseende med det. Jag är medveten om att verkligheten ofta är mer komplex än de situationer som beskrivs i vinjetterna, och att bedömningar inom socialt arbete är ett avancerat arbete som föregås av att man samlar in mycket information och analyserar den informationen i olika steg. Jag ber dig ha överseende med att den information och de bedömningar som görs i denna enkät inte speglar den verkliga praktiken i dessa avseenden. Jag ber dig också bara utgå från den information som finns tillgänglig när du gör dina bedömningar samt att inte gå tillbaka i enkäten och jämföra dina bedömningar med tidigare svar.

Enkäten avslutas med ett antal frågor om dig och din arbetsplats, då även dessa delar är viktiga för att förstå bedömningar i socialt arbete. Sista sidan i enkäten innehåller kontaktuppgifter till mig och andra verksamheter som kan vara bra för dig att ha. Jag önskar därför att du river av sista sidan i enkäten och sparar den efter att du fyllt i enkäten.

Den uppskattade tiden på 20–30 minuter för ifyllandet av enkäten är satt för att du ska bli hjälpt att ge spontana svar, så jag ber dig att inte stanna upp och grubbla för länge på de bedömningar du gör. Läs vinjetten, ta ställning relativt snabbt utifrån den information som finns beskriven och gå sedan vidare till nästa vinjett. Det är viktigt att du besvarar enkäten

individuellt och inte diskuterar innehållet och dina svar med dina kollegor förrän du är färdig med den. Återigen, stort tack för din medverkan. Din kunskap är viktig och ditt deltagande värdefullt.

Med vänliga hälsningar,

Lisa Norén

Doktorand Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten

Socialhögskolan Lunds universitet

E-mail: lisa.noren@soch.lu.se

Telefon: 070X-XXXXXX

Enkätens sista blad

Tusen tack för att du tagit dig tid att svara på min enkät, ditt deltagande är viktigt!

På denna sida finns kontaktuppgifter till ansvarig forskare och andra deltagande forskare, samt till andra verksamheter som kan vara bra för dig att ha. Riv gärna av denna sida och behåll den när enkäten är besvarad.

KONTAKTUPPGIFTER TILL FORSKARE KOPPLADE TILL STUDIEN:

Huvudansvarig forskare: Lisa Wallander (handledare) lisa.wallander@soch.lu.se

Medverkande forskare: Lisa Norén (doktorand) lisa.noren@soch.lu.se & Martin Bergström (handledare) martin.bergstrom@soch.lu.se

I frågeformuläret förekom frågor om våldsutsatthet och våldsutövande. Om du är i en situation där du har varit/är utsatt för våld eller har utövat/utövar våld mot en närstående och känner att du är i behov av stöd och hjälp följer här telefonnummer till verksamheter som kan erbjuda detta. Dessa verksamheter har god kunskap om hur det är att leva med våld i sin relation eller familj.

- **KVINNOFRIDSLINJEN:** 020-50 50 50 (öppet dygnet runt)
- **STÖDLINJEN FÖR MÄN SOM UTSÄTTS FÖR VÅLD:** 020 – 80 80 80 (öppen alla dagar 07–21)
- **STÖDLINJEN FÖR VÅLDSUTSATT TRANSPERSONER:** 020-55 00 00 (öppen alla dagar 11–19)
- **VÄLJ ATT SLUTA – telefonlinjen för dig som riskerar att skada någon du älskar:** 020–555 666 (öppet måndag-fredag 08:30-16:00)

Om du är utsatt för våld eller utövar våld och är i behov av stöd och hjälp har även din bostättningskommun ansvar för att erbjuda dig detta. Om du känner att du är i behov av stöd eller hjälp från din kommun, ta kontakt med dennes mottagningsenhet. Du kan även vända dig till en kvinnojour om du är utsatt för våld.

Socialtjänstens arbete med att förebygga partnervåld

Partnervåld är ett allvarligt samhällsproblem med stora konsekvenser för både individer och samhället. För att kunna förebygga våld behöver socialtjänsten förstå vilka faktorer som ökar risken för att våld uppstår och hur dessa faktorer påverkar bedömningar i praktiken.

Denna licentiatavhandling har genomförts inom Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten (FYS), där Lisa Norén kombinerat forskning med arbete inom socialtjänsten. Avhandlingen består av två studier: en kartläggning av forskningen om riskfaktorer för utövande av partnervåld, och en enkätstudie där socialsekreterare bedömer fiktiva fall av partnervåld.

Resultaten visar att många faktorer hänger samman med våld, men att få har visats orsaka det. Bedömningar påverkas främst av vad som händer i fallet, till exempel våldets typ, men även egenskaper hos den som gör bedömningen spelar viss roll.

Avhandlingen lyfter behovet av tydligare terminologi och formulerande av strukturerade bedömningsprinciper för att stärka rättssäkerheten och förstärka det förebyggande arbetet mot partnervåld inom socialtjänsten.